

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Disputatio III. De principio interinseco, quod est materia ut sic

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DE PRINCIPIIS, ET CAUSIS INTRINSECIS, IN PAR- TICULARI.

Nomine causarum & principiorum intrinsecorum, venit Materia & Forma; de utraque agendum. Imprimis sub formalitate principii, postea sub formalitate causæ.

DISPUTATIO III.

De principio intrinseco, quod est Materia.

Materia, ut videre est, apud Suarez, Disp. 13. Sect. 1. alia est ex qua, alia in qua, alia circa quam. Hæc omnia, non sunt distincta ab entitate materiæ, sed eadem Materia, ratione diversorum respectuum, diversa hæc nomina sortitur. Vocatur enim Materia ex qua, quia ex illa componitur compositum, sed magis proprie, quia ex illa educuntur formæ Materiales; vocatur materia, in qua, quia in illa subiectantur formæ, recipiuntur accidentia. Vocatur materia circa quam, operatur agens. Ratione harum formalitatum, materia spectat ad Physicam, licet etiam alia scientiæ, quæ proportionatam habent materiam, vel artes, proportionatè etiam subdistinguant sibi suam materiam. Rursus Materia, alia est prima, alia secunda: Materia prima, dicitur, subiectum, quod nullum prius se supponit subiectum; Materia autem secunda, est, subiectum, quod præsupponit aliud prius Subiectum, & ita elementa, quæ sunt materia ex qua, sit mixtum, sunt materia secunda, præsupponunt enim Materiam primam, compositum item in sententia istorum, qui accidentia volunt subiectari in toto composito, respectu accidentium, vocatur Materia secunda; Nobis nunc erit res, de Materia prima.

QUÆSTIO I.

Quid definiti-ve materia.

Tractando de essentia Materiæ, primò definitionem illius expendemus; deinde attin-

geimus primò essentialem ejusdem conceptum.

Advertitur, communiter, entia perfectissima & imperfectissima duplici via definiri solere, via Affirmationis, & via Negationis. Via affirmationis fit definitio, quando definito tribuuntur cumulativè perfectiones, & ita definitur Deus; quod sit ens à se, infinitum, simplicissimum &c. Via autem negationis, res definiuntur, tam perfectissimæ, quam imperfectissimæ, removendo scilicet prædicata, quæ iis non conveniunt, ut cum definitur Deus, quod non sit corporeus, limitatus &c.

Materia prima, est etiam ens imperfectissimum, ex substantiis, quæ dantur materialibus, dixi ex substantiis, quia accidentia materialia, longè sunt imperfectiora præ materia; quæ substantia est, dixi ex substantiis Materialibus, quæ dantur, non implicat enim imperfectior substantia, minusque participans, de assimilatione ad summum esse. Hoc ens imperfectissimum, quod est materia, definitur, & via negationis, & via affirmationis.

Via affirmationis definitur materia prima ab Aristotele 1. Physicor. text. 82. *Materiam dico, inquit, Subiectum primum uniuscujusque, ex quo aliquid fit cum in sit, & non secundum accidens, & si corrumpitur aliquid, in hoc abibit ultimum.*

EXPLICATUR definitio, dicitur materia, Subiectum, ut distinguatur à forma; dicitur primum, ut excludantur materiæ secundæ, quale est lignum respectu statuæ, dicitur uniuscujusque, quia materia est potentia respectu omnium formarum, quia verò materia distinguitur à privatione, quæ non est principium in facto esse, distinguitur item à causis extrinsecis, ideo additur quod

quod ex ea aliquid, hoc est compositum, fiat, cum in se, tanquam scilicet per partem intrinsecè componentem, & quia ingreditur compositum substantiale informatum scilicet, non forma artificata aut sola accidentali, ideo additur esse subjectum non secundum accidens, denique quia corrupto composito ipsa manet, additur in hoc abibit ultimum. Ly Subjectum est, potius genus, quam subjectum primum, quia per ly primum, sufficienter distinguitur à materia secunda, quantumvis etiam per alias particulas distinguatur ab illa, reliqua ponuntur differentiæ loco.

Via negationis, sic definit materiam primam Aristoteles, 7. Metaph. tex. 8. *Materia est, quæ per seipsam neque est quid, neque quantum, neque aliud quidquam dicitur, quibus ens determinatur, neque horum negationes, est enim id, de quo, horum singula prædicantur.* Genus hinc subintelligitur, nempe quod materia prima, sit substantia, reliqua ponuntur differentiæ loco. Dicitur autem materia non est quid, scilicet se solo completum, ut distinguatur à toto composito, ut verò condistinguitur à forma, non est id per quod ens determinatur, ut distinguatur à formis accidentalibus, dicitur non esse quantum, ut verò non imaginaremur, quod materia sit absolute nihil, additur esse id, de quo singula prædicantur, quia est subjectum inhesionis horum omnium, proindeque illa omnia dici possunt denominativè, de Materia, itam Materia est, quanta, est qualis &c. unde, quando dicitur Materia, non esse quanta, intelligendum est, quod non sit quanta substantialiter, quando autem dicitur, quod de illa singula dici possint, adeoque & quantitas, accipiendum est, quod Materia sit quanta denominativè, tanquam subjectum inhesionis.

Ad defendendas has definitiones.

Noro primò. Non carere aliquibus superabundantibus has definitiones, non esse tamen rejiciendas, eo quod ens ignotissimum; ex pluribus adjunctis facilius innotescere possit.

Noro secundò. Licet per Aristotelem 6. Top. loco 32. non sint faciendæ definitiones per prædicata negativa, hinc mala esset definitio hominis, homo non est saxum, non planta &c. tamen quia hæc doctrina procedit de entibus, ut ita dicam mediæ perfectionis, & cum materia prima, sit ens imperfectissimum, bene prædicto modo describi potest.

Noro tertio. Materiam esse ens, quia si esset nihil, in mutatione substantiali, res annihilaretur, cum scilicet, nec forma, nec materia illius maneret, esse item ens substantiale, quia nec posset intrinsecè componere compositum substantiale, & quod est prius omni accidente,

non potest esse accidens, hoc enim ipso non esset prius omni accidente, quia ipsum esset accidens, & tamen non potest esse prius seipso, cum autem materia sit prior omni accidente, si enim est prior aliquibus cur non & omnibus, non ergo ipsa materia erit accidens, non etiam materia prima est elementum, quia elementa transmutantur, quod autem transmutatur, non potest esse Materia prima, quia in omni transmutatione, datur resolutio, in aliquod subjectum primum, Materia autem non potest habere subjectum primum, est etiam distincta realiter à forma, quia destructa forma ligni, manet subjectum commune ad formam ignis, de quo infra.

DIFFICULTAS II.

De his quæ non sunt primò essentialis conceptus materiæ.

Difficultas est, à Neotericis excogitata; quid sit primò essentialis conceptus Materiæ. Quam quæstionem, sic alii proponunt, quare una pars compositi, est materia, alia forma, item quare materia est subjectum, forma est actus. Cæterum hic secundus modus, proponendi videtur esse involutio, idem enim videtur esse, quærere: quare materia sit subjectum, ac proponere: quare homo, sit animal rationale, quæ quæstio non relinquit disputationi locum, quia quando jam respondetur per definitionem, non est ulterius quærendum, nisi fortè indagando; an hæc sit definitio illius, quod idem est, ac indagare, quisnam sit, primò essentialis conceptus.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur & refutantur duæ Expositiones.

EXPLICAT primo Hurtadus disp. 2. Physic. cap. 23. quare hæc potius pars, sit materia, quam altera, quia scilicet, quando duæ res, uniuntur, & una communicat alteri effectum formalem, & dominationem ab ipsa provenientem, res quæ talem effectum communicat, dicitur forma, res verò cui communicat, dicitur subjectum, consequenter colligitur, quod per illum primò essentialis conceptus Materiæ, sit esse subjectum, cui forma suum effectum formalem tribuit. Exemplificabat hanc suam doctrinam Hurtadus in exemplo albi parietis, cui quia albedo, tribuit formalem suum effectum, & denominationem, ideo

† c 4 albe-

albedo respectu albi parietis, habet se, ut forma, paries autem, qui denominatur, est subiectum. Item actus sapientiæ unitus animæ, denominat illam sapientem, estque forma respectu animæ.

IMPUGNARI posset Primò. Forma rationalis hoc est anima, denominationem spiritualis non tribuit materiæ, & tamen est forma illius. Ergo falsum est, formam tribuere debere denominationem suam formalem.

RESPONDET Hurtado. Secundum eas rationes denominationem tribui, à forma materiæ, secundum quas materia pendet à forma, cum ergo à forma, non pendeat materia, in ratione spiritualis, sed in ratione viventis, sentientis, &c. ideo etiam, denominationes has, à forma accipit, non verò denominationem spiritualis. Porro respectu earum rationum, materia pendet à forma, easque denominationes tribuere potest, quibus denominationibus non dicit materia intrinsecam oppositionem, jam autem denominationi spiritualis, dicit materia intrinsecam oppositionem.

IMPUGNAT Secundò Arriaga Disp. 2. Sect. 3. Subsect. 1. quia scilicet, nihil habet speciale formæ, ratione cuius, illa potius denominet materiam, & non etiam materia denominet formam.

RESPONDET anticipatè Hurtadus §. 24. Duplices esse denominationes quasdam, quibus explicatur actualis receptio & informatio, & denominationes ortæ ex ista actuali receptione, redundant & denominant, tam materiam, quam formam, nam non solum, ipsa materia denominatur recipiens, sed & ipsa forma denominatur recepta; aliæ sunt denominationes sumptæ, ab ipsa forma, vi cuius id, quod convenit formæ, id adscribitur subiecto, v.g. convenit albedini esse albam, & hæc denominatio tribuitur albo, vicissim autem paries albedini, non dat denominationem parietatæ. In forma ergo dici posset, non deesse quidquam, quominus etiam materia denominet formam denominationibus ortis ex actuali receptione, informatione, &c. deesse tamen ne denominetur, denominationibus aliunde præcisè loquendo ortis, quamvis supponentibus unionem. Et certè quia informatio, tam informativum, quam informatum dicit, non erit ratio, cur ad invicem non se denominent. Sed non videmus, ut id, quod respectu aliùs dicit, potentiam passivam, denominet actum suum, & ita visio denominat v.g. librum, liber non denominat visionem, imò signum est aliud respectu aliùs, non esse formam, si denominationem ab illo non accipiat, & ita, quia una gutta non tribuit ullam denominationem, sibi debitam alteri guttæ, ideo una gutta respectu aliùs, non est, sicut forma; consequenter habet formam, ratione cuius, potius denominet materiam, quia ut dixi, nulla est denominatio, quam tribuat potentia passiva ei, quod recipit, exce-

ptis denominationibus ortis, à sola receptione, &c.

IMPUGNAT Tertiò idem, & cum eo Oviedo, poterat, ut sentit Hurtado, appellari albedo parietata, sicut materia appellatur dealbata. Ergo quòd forma non denominetur à materia, provenit ex voluntate hominum, at quòd materia sit subiectum albedinis, & non è contrario, non pendet à voluntate hominum.

RESPONDETUR. In hac Sectione secunda, non reperiri, quòd Hurtadus dixerit, posse dici albedinem parietatam, imò hoc negat expressè §. 24. sed quidquid sit de mente Hurtado, non convincit adhuc argumentum, quia fieri potest, ut albedo, denominetur parietata, ad significandum hoc, quòd sit unita parieti, voces enim merè sunt ex placito humano, sed non posset hoc fieri, ut effectum suum formalem paries tribuat albedini, hoc enim non pendet à placito humano.

Hæc tamen explicatio absolute loquendo.

NON SATISFACIT Primò. Id ratione cuius pars A, est potius Materia, & non pars B, debet esse simul, primò essentialis conceptus constitutivus materiæ, ut patet ex statu questionis huius, sed esse id cui tribuit formæ effectum suum formalem, non est primò essentialis conceptus materiæ, quod ipsum probatur. Primò essentialis conceptus debet esse talis, ut nihil ante ipsum præsupponatur, sed ante id cui tribuitur effectus formalis formæ, præsupponitur aliud, ipsum scilicet esse, cui tribuitur effectus formalis. Ergo id non est primò essentialis conceptus materiæ. *Idem sic proponitur* Materia per te est id, cui forma potest tribuere effectum suum formalem, quæro istud posse recipere effectum formalem à forma, vel fundatur in aliquo esse, vel non fundatur; si non fundatur, Ergo non omne posse præsupponit esse; Si fundatur, quæro: esse in quo fundatur illud posse recipere, vel est commune cum alia comparte B. vel non est commune; si est commune. Ergo illi esse, non est debitum illud posse, unde & animæ rationali debentur suæ potentie; si autem non est commune, Ergo est differentiale distinctivum partis A. à parte B. Ergo & constitutivum in ratione materiæ. Ergo illud potius esse, est causa cur pars A, sit potius materia, quam pars B. & de illo constitutivo quæritur: quid sit.

NON SATISFACIT Secundò. Quia, quòd forma communicet suum effectum formalem, per hoc ipsum formaliter non constituitur materia. Ergo nec primò essentialis, hoc est, Antecedens, probatur. Tum quia hoc provenit ab extrinseco, id autem quod constituit materiam, debet illi esse intrinsecum. Tum quia per hoc, quòd materia, sit, cui forma potest communicare suum effectum formalem, non ex eo primo, forma, est forma. Ergo etiam non ex eo, primò,

primò, materia est materia, quia ei effectum suum formalem potest tribuere forma, sicut enim in forma præsupponitur esse, ad quod sequitur, ut possit illud communicari materiæ, ita & in præsentia præsupponitur esse materiæ.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia ista formalitas, est respectiva, quomodo ergo erit entis absoluti, qualis est materia primò essentialis conceptus, ignorantique, quid sit materia ac forma, æquè ignotum erit istud activum tribuere esse formale, & passivum illud tribui esse.

EXPLICAT Secundò Arriaga disp. 2. Sect. 3. Subsect. 2. Quando duo, ita secum uniuntur, ut unum se habeat quasi antecedenter ad aliud, aliud verò ei superveniat, tunc id, quod antecedit, dicitur recipere & subjici. Quod verò supervenit, dicitur recipi & complere.

IMPUGNARI solet hæc explicatio. Natura antecedit suam subsistentiam, forma item & materia antecedunt unionem, & tamen neque natura, neque hæc partes sunt materia.

RESPONDETUR. Posset natura & partes dictas esse materiam non nisi proportionatam, eò quod in multis deficiant à materia, de qua hic: & sicut per oppositos, non repugnat dicere animam, suorum actuum subjectum, potentiam, &c. ita nec repugnabit partes compositi, dici materiam unionis. *Ceterum hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. ex Oviedo, quia nullum signum, est prioritatis naturæ & antecedentiæ, quæ conveniat materiæ respectu animæ rationalis, cum materia non se habeat per modum causæ, ad illam, quando autem aliqui, ad complebitatem recurrunt, quod illud, quod prius est, compleatur, hoc compleat, jam potius completivum, deberet esse primo essentialis conceptus formæ, & esse complebile, deberet esse primo essentialis conceptus Materiæ.

NON SATISFACIT 2. Prius est, esse constitutum & differens, partis A, à parte B, quam sit ista antecedentia? Ergo ista antecedentia non est ratio primò essentialis constituens illam in tali esse. Antecedens probatur. Tum quia esse absolutum, prius est esse relativo, priusque est esse, potentia. Tum quia si primò essentialis conceptus materiæ, esset antecedentia, tunc duarum distinctarum formalitatum, idem esset primò essentialis conceptus, quod est absurdum, quomodo enim, jam duæ essent illæ formalitates, si eundem primò essentialis conceptum haberent. Sequela autem probatur. Formalitas antecedentis, est una formalitas, ratio item materiæ est alia formalitas, & tamen esset idem primò essentialis conceptus, istarum formalitatum, scilicet, antecedentia, imò jam sequeretur, quod ubicunque esset antecedentia, illic esset ratio materiæ, atque ita, quia primus pulsus, est antecedens secundi, tunc primus pulsus, erit materia secundi. Quod si dicas, non nisi talem antecedentiam esse constitutivam mate-

riæ, hæc ipsa erit explicanda, illaque potius erit primò constitutiva materiæ, si erit legitima.

NON SATISFACIT 3. Quia creatio est forma creati, non est tamen posterior creato, sed prior, etiam in omni concreto. forma est prior, & tamen respectu illius, forma est forma, & non tantum materia. Ergo dicta antecedentia, non est primò constitutiva materiæ.

RESPONDET Arriaga, rem creatam non esse propriè subjectum receptionis, respectu creationis, sed est subjectum adhesionis, qui scilicet significat creationem, ita esse unitam, ut quo, res creata movetur illuc & actio moveatur, & ubi ubicatur res creata, ibi ubicatur & creatio.

CONTRA est. Quia possibilis est forma, quæ exigit non nisi ita uniri materiæ, sicut unitur creatio rei creatæ, & tamen res creata non habet rationem antecedentis ad creationem, consequenter nec materia respectu talis formæ, habebit rationem antecedentis, adeoque tunc materia non esset materia. Deinde huiusmodi subjecti receptionis deberet dari primò essentialis conceptus, & hic potius erit definitivus materiæ.

ADDE posset. Quod per Arriagam disp. 5. n. 37. malè deducatur ex eo, quantitatem esse subjectum accidentium, quia illa præcedit. Primus item gradus, præcedit secundum, nec est materia illius, nec illum recipit. Ergo antecedentia sola non rectè explicat materiam primam.

Punctum Difficultatis 2.

*An perfectibilitas & actus entitativus sit
primò essentialis conceptus
materiæ.*

EXPLICAT Tertiò Oviedo Contr. 7. Physicar. p. 3. §. 3. Ideo partem A. esse materiam, quia perficitur à parte B; partem verò B. ideò esse formam, quia perficit partem A. *Hæc Explicatio*

SUPPONIT 1. Materiam intrinsecè, secundum scilicet entitatem, non perfici per formam, neque è converso, quia utraque habet distinctam suam entitatem ab alia, cum omni perfectione pertinente ad sui constitutionem.

SUPPONIT 2. Formam non ordinari primario ad perfectionem materiæ, alias forma esset accidens, quidquid enim est, propter aliud, supponendo illud aliud ante se, habet rationem accidentis.

SUPPONIT 3. Quædam prædicata, composito convenire ratione materiæ, alia ratione formæ, ratione formæ dicitur homo rationalis, ratione

tione materiæ, dicitur corporeus. *His suppositis*

Ita rem explanat. Inter extrema, quorum neutrum ordinatur ad perfectionem, intrinsicam alterius, qualia sunt materia & forma, illud extremum, quod ratione alterius, à se distincti, habet nobiliora prædicata, & perfectiones proprietas, quasi passivè communicat, dici perfectibile ab altero, & per hanc rationem, constitui Materiam in ratione materiæ, illud verò, quod ratione sui, habet in composito nobiliora prædicata, & ea quasi activè communicat alteri extremo, dicitur illud perficere, & per hanc rationem Forma constituitur in ratione formæ. Sic v.g. in composito humano, esse præsentis, durantis, existentis, sunt prædicata, quæ ratione utriusque partis, materiæ scilicet & formæ, conveniunt composito, esse autem materiale compositum, convenit nonnisi ratione materiæ, sed discutivum, cognoscitivum, volitivum, &c. nonnisi à forma pendet, quæ prædicata sunt nobiliora, præ prædicatis ex materia oriundis. *Breviter* ergo, perfectibilitas erit primò essentialis conceptus materiæ & perfectivitas formæ.

IMPUGNARI posset Primò hæc Explicatio. Prædicatum ingenerabilitatis, incorruptibilitatis, sustentativi, &c. sunt prædicata nobiliora, præ prædicato generabilitatis, corruptibilitatis, sustentabilitatis, & tamen prius convenit materiæ, postèrius formæ substantiali materiali. Ergo ex nobilitate prædicatorum, non debet argui ratio formæ.

RESPONDERI posset. Non ex nobilitate utriusque prædicatorum argui rationem formæ, sed ex nobilitate communicatorum prædicatorum, prædicta autem prædicata non communicant materia formæ.

IMPUGNARI posset eadem explicatio. Si idem esset accipere nobiliora prædicata, quod esse materiam. Ergo ex duabus formis substantialibus, posset fieri unum per se, posset enim, una alteri communicare nobiliora prædicata.

RESPONDERI posset. Non posse communicare, quia & ad unum per se, & ad communicationem prædicatorum, requiritur ordo ad invicem, qui non datur inter duas formas substantiales. *Ceterum hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Non implicat contradictionem, dari materiam perfectiorem formæ, communicativamque horum prædicatorum composito, & tamen per se ordinatam, ad constituendum aliquod compositum. Ergo per rationem perfectibilis, sive passivè nobiliora prædicata communicantis, non constituitur materia.

RESPONDETUR I. Hoc ipso illa materia non esset intra latitudinem materiæ, si esset perfectior forma.

CONTRA est. Quia non repugnat intra latitudinem materiæ manendo, superare formam substantialem. Consensus Doctorum in Oppositum procedit, de præsentibus, perfectionibus Materiæ, formis substantialibus, quem ipsum consensum, quia non repugnat falli, idè ex hoc capite non repugnabit perfectior materia.

RESPONDETUR 2. Illam materiam, hoc ipso quia foret materia, fore actuabilem potentiam, adeoque & perfectibilem, omne enim actuabile est perfectibile.

CONTRA est: Non implicat contradictionem esse aliquid actuabile substantialiter, quamvis ab imperfectiori.

NON SATISFACIT Secundò. Quia posse perfici, est prædicatum postèrius, supponensque esse materiæ, constitutum differentialiter. Urgeantur dicta contra Hurtadum.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia id, per quod pars A, debet esse materia, debet esse tale, quod sit intrinsicum, & constitutum materiæ. Sed perfectibilitas, non est quid intrinsicum constitutum materiæ. Major probatur. Quod facit, ut homo sit potius in esse hominis, & non leonis debet esse intrinsicum homini, & sic de reliquis. Ergo idem, & in præsentem dicendum. Quod ipsum in hoc fundatur, quia hoc quod est constitutum alicujus, debet esse genus ultimum & differentia infima, hæc autem sunt intrinsicæ, sed esse perfectibile non est quid intrinsicum materiæ, ut fateatur ipse Oviedo, supposito primo: resolviturque in hoc principium, quia nullo extrinseco & distincto à se realiter, potest aliud intrinsicè constitui, & certè omni primo essentiali constitutivo, acquirit res perfectionem intrinsicam, & tamen materia quando habet prædicata perfectiora communicata à forma, non acquirit per hoc perfectionem intrinsicam, ut ipse fateatur Oviedo.

EXPLICAT Quartò P. Stanislaus Markovskij, quòd primò essentialis conceptus materiæ absolute spectatæ, sit ratio actus entitativi, relative autem spectatæ, sit ratio actus entitativi, per modum potentiæ passivè constituentis compositum, hæc explicatio materiæ in esse absoluto spectatæ.

NON SATISFACIT I. Quia conceptus primus materiæ, absolute spectatæ, debet esse illius differentialis, nec competens reliquis, quæ non sunt materia, de tali enim, hic inquiritur, conceptusque primus, est conceptus definitivus, definitiva autem important differentialis materiæ, tem entitativus, non est differentialis materiæ, est enim ratio actus entitativi, ratio generica, certè enim etiam forma, Deus item est actus entitativus, sed non quomodocunque, sed cum differentia v.g. asseitatis, & de omnibus his potest prædicari, quòd sit actus entitativus. Ergo hæc ratio debet esse generica. *Hoc ipsum sic alii*

ter proponitur. Sumamus in materia rationem actus entitativi, sumamus & in forma, formetur postea ratio actus entitativi irrestricta intentionaliter: quero, illa ratio ita præcisa, vel differt à materia, vel non differt, si non differt. Ergo apparet rationem actus entitativi, esse rationem genericam utpotè diversis entium speciebus convenientem; si differt, ostende quo? sequeturque formam non aliud esse, quam materiam talem, sicut homo, non aliud est, quam animal tale, sicut enim per rationale in homine restringitur animal, ita in forma restringitur ratio actus entitativi.

NON SATISFACIT 2. Ratio actus entitativi, vel cum aliqua restrictione, convenit materiæ, vel sine ulla: si cum restrictione, quæ illa est, & illa potius erit, primò essentialis conceptus; si sine addito, vel habetur exigentia, & radix, vi cuius materia exigat, ut non nisi sine addito & irrestrictè competat ei ratio actus entitativi, vel non habetur; si non habetur, immerito hoc imponitur materiæ; si habetur, Ergo præter rationem actus entitativi, debet aliquid primò essentialis assignari, ratione cuius competat materiæ ratio illa, nam datur in Deo, in Angelo, in forma, ratio actus entitativi, & tamen in his ratio actus entitativi, non exigit sola & irrestricta esse. Ergo debet dari alia radix istius irrestrictionis. Ergo ratio actus entitativi, non est ultimum resolutorium, quare hoc sit materia, illaq; radix, erit potius primò essentialis conceptus; radix enim prior est natura, suo exigito.

NON SATISFACIT 3. Tum quia dantur aliquæ negationes in materia, ut negatio actus informantis, negatio perficientis materiam &c. quæ negationes, debent necessario in aliquo positivo fundari, ut supponit Philosophia. Sed si ratio actus entitativi esset, primò essentialis, hæc negationes non haberent, in quo fundarentur, si enim ratio actus entitativi, non fundet has negationes in forma, cur fundabit in materia. Tum quia non datur à parte rei animal irrestrictum, nec ullum individuum genericum. Ergo nec dabitur ratio actus entitativi irrestricta. Tum quia, Nego quòd ratio actus entitativi, exprimat essentiam materiæ, & licet communicet composito Materiæ, rationem Actus entitativi, sed communicat non tanquam rationem propriam & differentialem, sed tanquam pluribus communem.

Punctum Difficultatis 3.

An determinabilitas sit primò essentialis conceptus materiæ.

MEminit hujus explicationis Arriaga citatus, quam Pater Adrianus Pikarski ita explanavit.

SUPPONEBAT 1. Materiam esse de se indifferentem ad constituendum hoc, vel illud, in specie compositum, consequenter materiam, vi materiæ, solum esse natam determinare compositum, quoad individuationem. Formam autem, non solum natam esse determinare, quoad individuationem, sed etiam, quoad speciem, & ita materia hominis, & materia bovis, solo numero differunt, Forma autem bovis & hominis, & individualiter, & specie differunt, nec est indifferens v.g. forma bovis ut constituat compositum bovis.

SUPPONEBAT 2. Determinabilitatem aliam esse Metaphysicam, & aliam Physicam. Determinatio Metaphysica est, per quam essentia, & quod quid rei determinatur, ad hoc in specie esse, cum unaquæq; res, seipsa habeat rationem differendi, ab omni alio ente sibi dissimili in specie. Alia autem est Determinabilitas Physica, determinari enim physice, est transire ab esse privato formæ, ad habere; formam, à non esse completi, actuali, formati, ad esse completi, actuali, formati.

SUPPONEBAT 3. Materiam omnem possibilem, esse determinatam Metaphysice, nullam tamen esse determinatam physice, sed esse determinabilem physice, hancq; determinabilitatem physicam, esse primò essentialem conceptum materiæ adstruebat.

IMPUGNARI solet primò ex Arriaga. Possibilis est materia quæ sit determinata ad unam non nisi v. g. formam. Ergo determinabilitas, non est primò essentialis conceptus materiæ.

RESPONDERI posset ex dictis, non esse possibilem materiam physice seipsa determinatam, ad unam formam, certè enim materia seipsa non erit sibi forma, actus, determinatio.

IMPUGNARI solet secundo ex Oviedo. Potest Deus creare formam substantialem indifferentem, ut uniatur pluribus materiis specie distinctis, & constituat composita specie distincta, & tamen illa forma non erit materia. Ergo de ratione materiæ, non est esse indifferentem & determinabilem, ad constituendum hoc in specie compositum.

RESPONDERI posset. Necdum tunc adhuc fore formam indifferentem physice, hoc est actuabilem ab alio actu, informabilem ab alia forma &c. Et sicut v. g. gratia supernaturalis, qualitas est indifferens, ut gratum faciat, vel Angelum, vel hominem, non est tamen indifferens, ut gratum faciat, nam gratia, non per aliam gratiam, est gratia, & Sanctitas, non per aliam sanctitatem est sancta, ita & in præsentia. Unde posset hic condistingui duplex determinabilitas: quædam, ad unum, hæc habetur in tali forma, & alia determinabilitas ad actuari, hæc non haberetur in illa forma.

IMPUGN.

IMPUGNARI solet tertio. Quia determinabilitas, neque est primo essentialis conceptus materię, absolute spectatę, neque materię in esse relativo spectatę. Ergo absolute non est primo essentialis conceptus. Utraque pars Antecedentis per hoc probatur: quia determinabilitas est effectus formę. Vera enim est hæc causalis: Ideo materia est determinabilis, quia est forma determinativa. Ergo determinabilitas, est effectus formę, & tamen materia, adeoque & primus ejus conceptus, præsupponitur formę.

RESPONDERI posset. Si determinabilitas & determinabilitas & determinativitas correlativè sumantur, falsa est dicta causalis, unum enim correlativum, non est prius alio; Si autem determinativitas sumatur, in genere causę formalis, prior est. Sed sicut in genere causę formalis determinativitas, est prior, ita in alio causę genere determinabilitas nempe in genere causę subjectivę, prior est determinabilitas, ad eum planè modum, quo causa est prior effectui, & tamen effectus in quantum est terminus relationis, præsupponitur & prior est relatione causę. *Ceterum hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia hæc explicatio, non explanat difficultatem, quod probatur. Assignat primò essentialem conceptum materię, qui à primo ad ultimum sit, ac dicere; materiam primò essentialiter non esse formam, vel dicere negationem formę, & sicut malè quis assignaret, primò essentialem conceptum hominis, qui ultimò resolveretur in non esse bruti, ita & in præsentī malè assignatur, primò essentialis conceptus materię, qui ultimo resolvatur in non esse formę, præcipue, quia negatio illa debet etiam præsupponere aliquid aliud ante se, esse, in quo fundetur, illud ergo potius, erit primò essentialis conceptus. Sequela principalis probatur. Quia si quæratur; quare pars A, sit materia, & non pars B: Respondebitur quia pars A, est determinabilis physice, à parte B: Si ulterius quæratur, quare sit Physice determinabilis? Respondebitur, quia se sola non transit, à non esse privativo formę, ad habere formam, vel certè quia pars A, se sola non dat composito, nisi individuationem, non verò dat se sola speciem, aliter & aliter, idem tamen dicitur, & post hæc quærendum, quare pars A, se sola, non transit ad esse formę, quare se sola non dat speciem, nihil reliqui erit dicere, nisi quia pars A, non est forma. Consequenter à primo ad ultimum, ideo materia est materia, quia non est forma.

RESPONDERI potest, quòd per Non esse formę, non explicetur materia immediate, præcipue, cum hoc etiam, sit aliquid notius.

CONTRA est, vi enim hujus responsionis habetur intentum, nempe secundum ultimam rationem primo essentialem, conceptum mate-

rię, esse, quod non sit forma, hoc autem ex dictis supra, non potest dici. Falsum etiam est, hanc formalitatem; esse notioem: quæratur enim hic, de utroque, quid scilicet sit primo essentialis conceptus formę, quæ negat materiam, & materię, quæ negat formam.

NON SATISFACIT secundò. Esse determinabile physice, non dat formaliter materię & primò, posse recipere formam. Ergo determinabilitas dicta, non est id, per quod materia formaliter est materia, Consequentia probatur, argumento oppositum sentientis, quo ille utitur, contra Hurtadum hic. Recipere formam, non potest nisi materia; Ergo si non per hoc, quod est esse determinabile physice constituitur materia in hoc, quod est formaliter recipere, non per hoc erit formaliter materia, quod sit determinabilis physice, Antecedens primum probatur ex principiis ejusdem, quod forma det effectum suum formalem materię, seu quod materia accipiat esse formale à forma, non constituit materiam in hoc quod est recipere formam. Ergo neque quia determinat physice forma materiam, per hoc constituitur in formaliter recipere, neque enim minor est ratio pro antecedenti quàm pro consequenti; reditque argumentum supra factum: an detur radix exigitiva hujus determinabilitatis.

NON SATISFACIT tertio. Tum quia hæc explicatio salvat sententias ab explicante refutatas, præcipue autem perfectibilitatem, quod sic proponitur. Posita materia perfecta Metaphysice, quamvis adhuc perfectibilis esset physice, non enim sibi daret speciem; tamen perfectibilitas non est primò essentialis conceptus materię. Ergo etiam posita materia determinata Metaphysice, quamvis adhuc esset determinabilis physice, determinabilitas, non erit primò essentialis conceptus. Tum quia primò essentialis conceptus materię, debet esse talis, qui semper, omni materię competat prædicta autem determinabilitas non est talis. Ponamus materiam, quæ exigit non nisi unam formam, & quidem exigit ita, ut illam postulet sibi produci, hæc materia, non solum erit determinata Metaphysice, sed etiam erit determinata physice, quòd enim, non est indifferens, non est determinabile physice, determinabilitas enim, supponit indifferentiam, illa autem materia non est indifferens, cum indifferentiam illius tollat exigentia non nisi hujus formę, & actualis cum illa nexus, & sicut indifferentia ad volendum, & non volendum tollitur volitione, ita indifferentia Physica ad formas, tollitur determinatione, non nisi ad unum, & exigentia Physicā, ut semper cum illa connectatur, & sicut, non est indifferens materia, ut omni forma careat, quia naturaliter non potest sine omni forma existere; ita nec erit indifferens hæc materia ad hanc formam, quia etiam

divinitus non potest sine illa existere; & sicut forma determinata Metaphysicè, non est determinabilis Metaphysicè, ita nec forma determinata Physicè, est determinabilis Physicè, Tum quia materia, non est indifferens ad hoc in specie constituendum compositum. Ergo nec determinabilis Physicè. Antecedens probatur, ideo forma etiam diversis specie materiis unibilis, non est indifferens ad dandam speciem, quia etiam unita diversis specie materiis v.g. forma humana, est determinata, dare speciem, non nisi hominis, sed etiam materia unibilis diversis specie formis est determinata, ut det esse corporei per modum recipientis, parit, &c. cur ergo ita illi non competet determinatio, sicut & formæ, curque hæc determinatio in forma, ponit rationem formæ, & non ponit sua determinatio, in materia, cur inquam, non ponit in illa rationem formæ. Quod si dicas determinabilitatem illam esse Metaphysicam.

CONTRA erit. Non solum Metaphysicè, sed etiam Physicè, & à parte rei habet talem sui esse determinationem Materiam.

DICES. Aliam determinationem Physicam competere Materiæ, aliam formæ. Hoc ipsum explicandum esset, & illud, si legitimum explicativum erit, definit Materiam.

Quando autem Aristoteles meminit, quod materia non sit eorum quidquam quibus ens determinetur, loquitur de conceptu non primò essentiali, sed utcumque explanativo. Et licet dicatur, quod omnis potentia sit determinabilis, non est tamen necesse, ut de primo essentiali conceptu potentiæ, sit determinabilitas. *Ve decidatur, sit*

DIFFICULTAS III.

*Quid primò essentialis conceptus
Materiæ.*

DE requisitis primo essentialis, conceptus, agitur prima parte D. I. N. 2. ubi de primo essentiali conceptu Dei. Interim hoc dici potest, quod nomine, primo essentialis conceptus, veniat formalitas, primo in ordine ad nostros conceptus rei constitutiva, distinctiva &c. & radix reliquarum perfectionum. *Hoc posito*

DICENDUM est. *Primo essentialis conceptus materiæ, esse, quod sit potentia passivè constitutiva compositi, eaque radicaliter sumpta, vel quod sit subiectum, quo non datur prius, radicaliter sumptum.*

PROBATUR primò. Auctoritate Aristotelis ex I. Phys. textu 82. Ubi definiens materiam, dicit illam esse *subiectum primum* & ait frequen-

ter, quare hoc compositum sit unum, non est querendum, nisi quia hoc actu illud potentia est. & 8. Physicor. jam, dicit, quod quaesierint antiqui, quæ sit ratio, unionis inter potentiam & actum, & quæ sit differentia, &c. Ubi propriam responsionem adferens, ait; *Causa verò est quoniam potentia, & actus rationem querunt unionem & differentiam, est autem, ut dictum est ultima, materia, & forma, idem, & hoc quidem potentia, hoc verò actu, ubi explicans, quid materia, quid forma, subdit, quod hoc quidem potentia, hoc verò actu, similia sunt I. Physic. 6. 9. L. de Gener. c. 7. 8. Metaph. textu 3. 5. Phys. 7. 8.*

PROBATUR secundò. Quod est quidditativa definitio rei, est primò essentialis conceptus rei, nihil enim est prius essentiali, quàm quidditas rei, adeoque definitio quidditativa quæ illam quidditatem explicat, sed dictæ rationes sunt definitiones quidditivæ explicantes materiam, quid enim aliud est? Ergo prædictæ rationes sunt primò essentialis conceptus.

PROBATUR tertio. Ratio potentiæ passivè constitutivæ compositi, ratio item subiecti primi sunt rationes essentialis materiæ, sed non secundo essentialis. Ergo primo essentialis. Minor probatur, illud non est secundo essentialis, materiæ, ad quod à reliquis omnibus prædicatis valet subsistendi consequentia, sed rationes prædictæ sunt tales. Ergo. Major probatur inductione, ad animal enim rationale, valet subsistendi consequentia, à reliquis intrinsicis prædicatis, tanquam ad aliquid præsuppositum, per modum principii & radices; licet non tanquam ad aliquid magis universale, sicque de reliquis; Quæ inductio in hoc fundatur. Quia primò essentialis conceptus est radix reliquorum, ultimumque resolutivum. Ergo ad illum ab omnibus aliis intrinsicis prædicatis, debet tenere subsistendi consequentia. Minor principalis probatur, Bona est hæc illatio, materia est determinabilis, perfectibilis, &c. Ergo est subiectum primum. Ergo est potentia passivè constitutiva compositi, &c.

OBJICITUR primò ex Oviedo. Possibilis est materia, quæ non sit receptiva formarum, & unionum, & tamen constituat compositum. Ergo possibilis est materia, quæ non sit potentia passivè constitutiva compositi. Antecedens probatur. Materia de facto non recipit animam rationalem & unio spiritalis subiectivè se tenet ex parte ipsius animæ rationalis.

RESPONDETUR. Nisi sit abusus vocis, & particularis ejusdem acceptio, non potest dici, quod anima rationalis non recipiatur in materia; duplex enim est subiectum quoddam informationis, aliud inhæsionis seu sustentationis utrumque hoc habet materia, est subiectum inhæsionis, in quantum est potentia, respectu formarum materialium, quæ actualiter non possunt extra materiam existere, & quidem

† f

si hæ

si hæ formæ sint substantiales, Materia, respectu illarum vocatur subiectum sustentationis, si autem sint accidentales, erit materia respectu illarum, subiectum inhesionis. Respectu autem formarum, quæ naturaliter existere possunt extra materiam, qualis de facto est anima rationalis, vocatur subiectum informationis seu quod idem intelligitur subiectum receptionis, nisi velis multiplicatas voces sine necessitate. Deinde, quamvis hic medius terminus neget animam rationalem recipi in materia, non negat tamen materiam respectu animæ rationalis, esse potentiam, concedere enim debet, quod materiam actuet, informet, quæ omnia supponunt materiam esse potentiam, hinc concesso antecedenti negabitur consequentia. Denique concesso hoc, quod Materia non recipiat animam rationalem, tamen Materia informatur ab anima rationali, adeoque respectu illius est subiectum primum, quia ly subiectum primum, est prædicabile de subiecto informationis, receptionis, inhesionis, sustentationis. Nos autem in definitione non posuimus, quod materia sit subiectum primum receptionis; Hinc quamvis non recipiat animam rationalem materia, adhuc erit in re subiectum primum ejusdem, quam formalitatem, dicimus solum, esse primo essentialem conceptum.

INSTABIS ex eodem. Creetur forma materialis, creetur & unio, quæ subiectetur in forma illa, fiatque compositum, ex hac forma, ex hac unione, ex hac materia, erit tunc, verè materia, & tamen non receptiva formæ, & unionis. Ergo de ratione materiæ non est, esse receptivam, formæ & unionis.

RESPONDETUR. Transeat totum, nam distinguit arguens, esse receptivum ab esse potentia, illoque negato, hoc secundum nõ negat, quod ipsum & solum nos affirmamus. Deinde negamus illam materiam non esse receptivam illius formæ, nomine enim receptivæ intelligimus subiectum informationis, materia autem verè adhuc informaretur illa forma.

OBJICITUR secundò. Possibilis est materia, quæ non sit passivè constitutiva compositi, adeoque quæ non sit subiectum primum, Antecedens probatur, quia nulla in hoc potest auferri implicantia, præcipuè, cum etiam non sit impossibile compositum, in quo neutra pars sit subiectum, neutra actus.

RESPONDETUR. Quæcunque tradita fuerit ab oppositis definitio materiæ primæ, modo sit legitima, ex illa inferetur implicare contradictionem materiam, quæ non sit subiectum primum, supposita autem definitione Aristotelica, ostenditur implicantia, quia scilicet & esset illa materia talis materia ut supponitur, & non esset, quia per Aristotelem Materia, est subiectum primum, est potentia in composito, &c. An au-

tem possibile sit prædictum compositum, de hoc nihil in præsentia.

OBJICITUR tertio. Nulla ratio respectiva ex nostris principiis in relatione transcendentali explicatis, est primò essentialis, rebus absolutis, sed ratio potentia, & subiecti primi, sunt rationes respectivæ. Ergo materiæ quæ est per nos, ens in primo suo conceptu absolutum, convenire non potest.

RESPONDETUR. Quod ratio potentia radicaliter sumpta, non sit respectiva, licet ratio potentia formaliter sumpta sit respectiva, quod ipsum sic explanatur. Voces significationem, non nisi ex placito habent, si ex placito habent, idem nomen potest diversas habere significationes, ut patet in æquivocis & analogis, ne verò ita suspensus in significatione penetranda, remaneat animus, placitum intercessit notis cæteroqui nominibus, additamenta facere, ut cum illa appendice, deveniatur in objecti notitiam, hinc etiam in præsentia, in penuria vocum, nomen cæteroqui obvium potentia & subiecti assumitur, & ut significet radicem ipsam potentia, quæ ex modo nostro concipiendi, præcedit respectivè & formaliter acceptam potentiam, additum hoc ponitur ly radicaliter; unde etiam in definitione hominis, ly rationale radicaliter accipitur.

INSTABIS. Ergo etiam determinabilitas perfectibilitas, &c. radicaliter sumpta erit primò essentialis materia.

RESPONDETUR. Negando illatum, quia ut aliquid radicaliter acceptum possit esse primo essentialis conceptus, debet esse formalitas certò conveniens, & talis, quæ, ratione nostra, non detur prior; aliàs unaquæque formalitas, cum addito radicaliter, posset esse primò essentialis conceptus; jam autem ex dictis supra, vidimus determinabilitatem & perfectibilitatem, non esse indubitatam formalitatem materiæ, & immediatè ante, vidimus rationem subiecti, priorem esse illis formalitatibus, supposito quod dentur. Illustrari, hoc sic potest; formetur hæc propositio, homo est animal rationale radicaliter, formetur & hæc alia, homo est animal risivum radicaliter acceptum, hæc propositiones, sunt distinctæ in formalitatibus Rationalis & risivi, & quia non possunt esse duo distincti primò essentialis conceptus, ejusdem rei, quomodo enim eadem & una esset, quomodo enim eadem & una esset, quomodoque duo essent prima, ideo necesse est comparere duas illas, inter se formalitates, quænam sit illarum prima, independenter à ly radicaliter, deprehenditurque rationalitatem esse priorem, cum ergo ly potentia & subiectum &c. deprehendantur comparative, ad alias, suo nomine exprimibiles formalitates, habere rationem prioris, bene additum illis ly radicaliter primò essentialis conceptum explicabit.

Obj-

OBJICITUR quartò. De hoc ipso quæritur, quare pars A sit potentia & subjectum primum, & quare pars B sit actus.

RESPONDETUR. Est quidem verum, quòd dictus conceptus, non adferat prædicatum ali- quòd distinctum realiter, imò nec adferre debet, nam definitio à definito non distinguuntur realiter. Est item verum, quòd non adferat prædicatum simpliciter extinctivum interrogationum, nam etiam posito, quòd dicat aliquis hominem esse animal rationale, quærere restabit: quare sit animal rationale, sufficit tamen, quòd adferat prædicatum, quo in ordine ad nostros conceptus non datur prius, & quòd tantum sola inductione, explicationeque terminorum illustrari possit. Quanquam accedi etiam ex tempore poterit ad argumentum, quòd probat dari materiam primam: ita ut illud sit subjectum, quòd remanet post resolutionem, tantquam aliquid commune, cum ergo pars, A, & non alia maneat, illa pars A erit materia.

OBJICITUR quintò. Subjectum primum est terminus æquivocus, nam potest esse aliquid subjectum primum prædicationis vel promotionis politicæ, &c. ut cum proximè promovendus, & excellens in politicis, appellatur subjectum primum.

RESPONDETUR. Ex circumstantiis, in quibus loquimur, explicatur satis, rem esse, de subjecto Physicè spectato.

QUÆSTIO II.

De existentia Materie.

IMprimis disquirendum erit: An existat Materia; Deinde propria ne an aliena existentia & tum primum alia huc spectantia discutientur.

DIFFICULTAS I.

An detur Materia prima?

DICENDUM est: *Dari materiam primam*; Est conclusio Aristotelica. Quòd detur Materia.

PROBATUR medio termino communi, qui sic proponitur: Vel dantur mutationes substantiales, vel non dantur, neutrum dici potest. Ergo neque potest dici, quòd non detur materia prima. Minor probatur, non potest dici, quòd non dantur mutationes substantiales, aliàs lignum non esset combustibile, siquidem ex ligno non posset substantialiter fieri ignis. Rursus ignis nunquam esset extinguibilis, neque posset sub-

sidere in cineres, siquidem post formam ignis, non posset introduci forma cineris. Si autem dantur transmutationes substantiales. Ergo quòd fuit sub una forma substantiali, manet etiam sub alia forma substantiali, si enim non idem maneret, sub alia forma substantiali. Ergo in mutatione substantiali esset annihilatio, quòd probatur, tunc esset annihilatio, quando nihil manet ejus, quòd præfuerat, sed in substantiis transmutationibus nihil maneret ejus, quòd præfuerat. Ergo in transmutatione substantiali esset annihilatio. Minor, immediata probatur; in transmutatione substantiali v.g. ligni in ignem, non maneret v.g. forma ligni, ut per experientiam patet, & probabitur infra, ubi ostendetur, duas formas substantiales non posse esse, in eodem subjecto, non maneret etiam in transmutatione substantiali materia, quia per te non datur. Ergo nihil maneret, consequenter in transmutatione substantiali esset annihilatio, quòd non potest dici. Tum quia annihilatio sicut & creatio excedit vires naturales. Tum quia accidentia multa, remanent abeunte jam forma substantiali, in quo autem subjectarentur, si esset annihilatio totius substantialis præcedentis, & si non daretur materia prima. Tum quia si in mutatione substantiali intercedit annihilatio, vanus esset cultus reliquiarum siquidem nec forma illic esset sancti, nec materia.

CONFIRMATUR. Si non daretur materia, connaturale esset agenti naturali; v.g. igni, creare, sed nulli est connaturale creare. Sequela probatur, connaturale est uni igni alium ignem producere. Ergo & connaturale esset creare. Tunc enim esset connaturale creare, quando connaturale est producere ex nihilo subjecti, seu ex nullo subjecto præexistente, conferre totum esse de novo, sed ignis produciens alium ignem, conferret totum esse de novo, quòd probatur, conferret formam de novo, & nullum subjectum ejus è quo educeret formam, supponeret. Ergo ex nihilo subjecti produceret, adeoque crearet.

Quòd autem detur materia, eaque prima, sic probat Suarez. Quando ex ligno fit ignis, manetque idem subjectum, quòd olim erat sub forma ligni, ut sic jam sub forma ignis, vel illud subjectum præsupponit aliud subjectum, vel non præsupponit, si non præsupponit, habetur intentum; si præsupponit de illo ulterius, quærendum restabit deveniendumque erit, ad aliquid, primum, cum non detur processus in infinitum in istis subjectis subordinatis.

OBJICITUR primò Auctoritas Aristotelis:

PRIMA Auctoritas est. Ex primo Phys. textu 77. ubi ait Aristoteles, ea quæ fiunt, non fiunt per se, ex aliquo ente, sed solum per
† f 2 acci-

accidentis, ex quo colligi potest, materiam, vel non esse ens, vel ex ea non fieri quidquam, per se.

RESPONDETUR. Sensus Aristotelis esse, quod ea, quæ fiunt per se, non fiant ex aliquo ente, quod se habeat per modum formæ præ-existentis latentisque inibi, sed non dicit, quod non detur potentia, adeoque materia, ad illam formam.

SECUNDUS locus ex 5. Phys. tex. 8. ubi ait: Id quod generatur, non est, subiectum autem generationis est materia, inferius autem subdit, igitur materia non est.

RESPONDETUR. Sensus Aristotelis est; quod id quod generatur non sit actu, sed tantum sit in potentia, eo quod sit subiectum, quod illius generandi, futurum est, pars constitutiva, quando autem addit igitur materia, non est, intelligendus est, quod materia respectu generandi non sit subiectum denominationis, tale enim subiectum est totum compositum, sed tantum est subiectum inhesionis, sustentationis vel informationis.

TERTIUS locus est ex lib. de generatione c. 23. Generatio est mutatio totius in totum, nullo sensibili manente. Ergo nec erit, quæ remanet materia.

RESPONDETUR. Sensus Aristotelis esse, quod generatio sit mutatio totius denominationis, in aliud totum denominationis, quando autem Aristoteles dicit, quod nec quidquam sit eorum quibus ens determinatur, per Ly: nequicquam, intelligit quod materia non sit aliquid, substantiale completum, & quod non sit forma, cui competit actuare, & denominare, licet etiam materia sit Ens.

OBJICITUR secundò. Ad mutationes accidentales, non est necessarium commune subiectum. Ergo neque ad substantiales, Antecedens probatur. Si extra materiam, poneretur frigus, ageret in illud calor, & tamen tunc non esset jam ullum commune subiectum, siquidem extra omnem materiam, supponitur existere frigus. Accidentia etiam Eucharistica alterari possunt sine ullo subiecto, quod sit materia.

RESPONDETUR. Sicut non possunt existere naturaliter, accidentia sine subiecto, ita nec naturaliter contingit, ut ad mutationes accidentales, non sit necessarium subiectum; Quare autem nec divinitus, nec naturaliter potest esse transmutatio substantialis sine communi subiecto, probant rationes adlatæ. Directè ergo in forma negatur consequentia, disparitas est, quia non repugnat accidentia divinitus existere sine materia, & adhuc retinere contrarietatem cum aliis, adeoque fundare pugnam & introductionem novarum qualitatum, licet supponendo miraculum prædictum. Jam autem etiam divinitus, repugna esset mu-

tationem substantialem, & nihil substantialis in præcedenti composito manere, non enim hoc esset mutatio, sed prioris annihilatio, novi autem creatio. Loquor autem de mutatione substantiali quæ sit viâ generationis, non autem de mutatione conversiva, substantiali, seu transsubstantiva, quæ viribus naturæ fieri non potest, & cum non fiat viribus naturæ, commune subiectum non deperdet.

OBJICITUR tertio. Non datur forma communis. Ergo nec una materia communis.

RESPONDEBIS I. Disparitatem esse, quia scilicet ad formam spectat diversificare & determinare intrinsecè, consequenter nec potest esse ulla forma communis, ad materiam autem non spectat diversificare. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia dici posset ad formas particulares spectare ut diversificent, sed forma communis non est necesse, ut diversificet. Tum quia suo modo etiam materia v.g. ab Angelo diversificat hominem & si materia celestis, est diversa specie, revera & illa diversificabit, quid si materiæ convenit diversificare saltem possibiliter, tum quia quomodo dabitur una materia communis, cum non detur forma communis, ex eo, quia ut tu ais, competit ei diversificare.

RESPOND. 2. Disparitatem esse quia nulla est necessitas formæ communis, nullumque absurdum, si non detur, si autem non detur materia tanquam subiectum commune mutationum, substantialium, sequitur absurdum, res scilicet naturaliter creari & annihilari.

RESPONDETUR 3. Quia data forma communi advenientes aliæ formæ non componerent unum per se, invenirent enim jam formam actuantem. Posito autem quod detur Materia adhuc poterit componi unum per se.

QUÆRES. Quid sentiendum sit, de sententia Gomesii Pereira, qui docuit, ut videre est, apud Arriaga disp. II. Physicor. Sect. I. Non dari ullam materiam primam, sed loco illius esse elementa, quæ sint æquè simplicia ac materia prima vel forma substantialis. Est sententia rejicienda. Tum quia illa corpora, æquè simplicia, ac materia, vel manent, in omni mutatione substantiali, ita ut in illa alia resolvantur, vel non manent, si non manent, redeunt argumenta facta, si manent in re omnino idem dicis, sed immerito hoc subiectum, appellas elementa. Tum quia ut urget Arriaga, vel illa elementa sunt penetrata, vel non; si sunt penetrata. Ergo immerito adstruis ad productionem ignis corrumpi lignum cum potuerint hæc se penetrare, si non sunt penetrata. Ergo una pars v.g. papyri, est aqua, alia ignis, quod est contra sensum, quomodo item quarta pars ignis inclusa in pulvere pyrio, non accendit eundem, cur item animantia omnia sursum non eunt, cum com-

ponant.

ponantur duobus sursum tendentibus aëre igne, &c.

DIFFICULTAS II.

Materia: sua ne? an aliena existentia existit?

THOMISTÆ, existentiam propriam Materiæ, sed dicunt illam existere existentia formæ, dant illi existentiam propriam Scotistæ, Nominales, Nostri. Potest hic quæstio esse de voce si concesseris materiam habere actum entitativum proprium, hoc est perfectionem suam entitativam, eamque extra causas positam, negaveris autem materiam habere existentiam propriam. Erit quæstio de re, si negaveris materiam habere actum, proprium suum esse, extra causas: nomine autem existentia venit esse actuale rei, extra causas, Arriaga & Oviedo instituunt etiam quæstionem; an posita distinctione reali inter essentiam & existentiam, necesse nihilominus sit, materiam habere existentiam non formæ sed propriam, quamvis à se distinctam realiter, ad hanc etiam difficultatem in sequentibus respicietur. *Nunc sit*

Punctum Difficultatis 1.

Quid tenendum.

DICENDUM est. *Materiam habere propriam existentiam.*

PROBAT primò Suarez ex communi principio, quòd scilicet essentia non sit distincta realiter ab existentia, unde sic formatur argumentum. Habet materia propriam suam essentiam. Ergo & existentiam, hæc enim à parte rei indistinguuntur realiter. Qui ipse medius terminus, sic aliter proponitur. Materia pro ut condistinguitur à forma, & est nunc jam in rerum natura, vel habet esse suum proprium, extra causas; vel non habet, si non habet. Ergo contra suppositionem loqueris, si enim supponis, nunc in rerum natura, illam esse, quomodo esse extra causas, non habet. Loqueris etiam, contra demonstrationes Aristotelis, probantes materiam esse nunc defacto subiectum transmutationum; loqueris etiam, contra rationem, quia aliàs nullum esset compositum ex materia, & forma, si nunc in rerum natura, non est materia; si autem materia habet propriam existentiam, cum nomine existentia nihil veniat nisi esse proprium extra causas. *Hoc ar-*

gumentum convincit, non nisi supposita in distinctione reali, inter essentiam & existentiam.

PROBAT secundò Hurtado ex principio recepto à Thomistis, quod productio terminetur ad existentiam, quo posito sic argumentatur. Eadem actione indivisibili, qua produci- tur essentia, debet produci, & existentia, sed essentia materia & essentia formæ producuntur, per diversas actiones. Ergo etiam & existentia materiæ, itemque existentia formæ, producuntur per diversas actiones: Prima propositio est certa apud Thomistas & probatur auctoritate S. Thomæ, qui quæst. 1. de Potentia art. 2. th. ait: *Omnis actio activæ potentie, terminatur ad esse*, imò Johannes Theologus in Concil. Florentino, Sess. 18. contra Græcos asserentes, Spiritum Sanctum esse à Filio, sed ab illo, non accipere esse, inquit, *fieri non potest, nec mente concipi, ut una res ab alia sit, nisi ab illa accipiat esse*. Probat idem ratio, quia actio terminata ad producendum essentiam, tendit ad eam producendam extra suas causas. Ergo tendit ad existentiam, cum existere nihil sit, nisi esse extra causas. Minor autem probatur, quia essentia materiæ creatur, essentia formæ materialis educitur è potentia materiæ.

Hæc ratio Hurtadi sic aliter proponitur. Supponamus hoc, quod formæ quæ nunc producuntur sint ab æterno, materiam autem produci in tempore; vel ad minimum supponamus, nunc produci de novo formam, & post productionem illius, produci materiam ejusdem speciei cum nostrate, hoc supposito, sic formatur argumentum. Si materia non habet propriam existentiam, non posset ostendi actio productiva essentia materiæ, ad quid terminari posset, sed debet ostendi, aliàs si non posset ostendi, ad quid actio productiva materiæ terminari posset, non erit possibilis actio productiva materiæ, siquidem impossibilis est actio productiva, cui passio non correspondeat, adeoque, quæ ad aliquid, ad quod terminetur non habeat: Sequela principalis probatur. Si materia non haberet propriam existentiam, actio productiva materiæ, non terminaretur ad essentiam formæ, hæc enim supponitur in ante productionem, & si actio productiva materiæ, non terminatur ad essentiam materiæ, non materia, sed aliquid aliud produceretur, siquidem non ejus essentia, sed aliud produceretur, non etiam illa productio terminaretur ad essentiam materiæ, non plus importat, quam importaret ab æterno, secundum quod erat, in statu essentia & tamen essentia rerum, dicuntur præcedere actionem divinam productivam, deinde si ad essentiam materiæ, præcisè terminaretur actio illa productiva, vel responderet illi actioni, esse extra causas

† f 3 illius

illius essentiae, vel non responderet; si responderet, esse extra causas; in materia praecise accepta: Ergo materia praecise accepta, hoc est prout condistincta à quovis alio, quod non est ipsa, existit, esse enim extra causas, & existere, idem sunt; si non respondet actioni, terminatae praecise, ad essentiam materiae, esse illius extra causas: Ergo erit productio, cui nihil responderet producti, nomine enim producti, hic venit esse extra causas, quod esse extra causas, dicis tu, non respondere illi productioni.

Non etiam illa productio terminatur ad existentiam formae, quia haec praesupponitur praexistere, aliaque jam actione producta, non etiam illa productio terminatur ad existentiam materiae, quia hanc tu illi negas.

Idem sic insuper proponitur. Materia prout condistincta ab existentia formae, & ipsa forma, sic inquam sumpta, est producta, est enim, & non est Deus. Ergo est producta. Ergo etiam prout condistincta ab existentia formae, & ipsa forma, existit, esse enim actu existens & esse productum hic verbis differunt.

Totum hoc sic brevius concluditur. Illud est existentia materiae, quod respondet actioni producenti materiam, ut Thomistae docent, sed existentia formae non est id, quod correspondet actioni producenti materiam, (ut supponitur, quando dicitur possibile esse ut producat, prius formam.) Ergo existentia formae, non est existentia materiae.

RESPONDETUR Cum Thomistis: actionem productivam materiae, Terminari ad unionem, ejusdem cum formam, neque enim possibile est per Thomistas, ut existat materia, spoliata omni forma.

CONTRA est. Tum quia falsum est, divinitus, non posse existere materiam sine omni forma. Tum quia si actio productiva materiae, terminatur ad unionem materiae cum forma: Ergo materia ipsa non producitur, siquidem, sicut cum erat in solo esse possibili, non terminabatur ad illam actio productiva, ita nec nunc terminatur; & sicut quando actio productiva materiae, terminatur ad ejus unionem, non producitur tunc Angelus, quia ad illum illa actio non terminatur, ita nec materia tunc producitur, cum ad illam illa actio per te, non sit terminanda. Tum quia illa unio, vel est idem cum materia entitativè, vel non est idem; si est idem. Ergo sicut ad propriam existentiam unionis terminatur, illa productio, ita terminabitur ad propriam existentiam materiae; si autem unio illa non est entitativè idem cum materia, productio illius non erit productio materiae, & tamen etiam materia, tunc, in casu suppositionis produceretur.

Haec argumenta sunt bona, sed procedunt non nisi ex suppositione indistinctionis realis, inter essentiam actualem, & existentiam, sol-

vi enim possent, dicendo, quod illi actioni, respondeat actus entitativus materiae, condistinctus ab existentia.

PROBATUR. 3. Ex principio item communi, quod scilicet materia, sit causa Physica formae materialis, quo ex principio sic formatur argumentum. Nulla forma praesupponit, in subiecto, effectum formalem, quem tribuere nata est; & ita albedo non supponit parietem album, antequam illi communicet esse album, sed forma substantialis, praesupponit existentiam in materia. Ergo illi non tribuit existentiam. Minor probatur; quia si materia est nihil, antequam educatur ex illa Materia, forma materialis. Ergo forma materialis, ex nihilo educitur à Deoque creatur.

Quod ipsum sic proponitur. In illo priori, antequam intelligatur educi forma materialis ex materia, falsum est, materiam esse nihil actu, quomodo enim nihil, causaret physicè. Ergo vera erit hujus contradictoria, materia pro illo priori, non est nihil actu. Ergo existit pro illo priori, haec enim verbis discrepant.

RESPONDEBIS I. Materiam, ante productionem formae materialis, existere existentia ejus, quae praefuit formae.

CONTRA. Tum quia restat quaestio, de ipsa prima forma materiali. Tum quia, si dum causat formam subsequenter materialem materia, existit existentia formae, quae praefuit. Ergo utriusque tunc formae existentia datur, & hujus, quae causatur, & hujus, vi cujus existit materia, ut possit causare formam subsequenter, existeret tunc materia, duabus existentis, quod repugnat, sicut & repugnat, simul eam formari duabus formis. Tum quia per Thomistas, datur resolutio usque ad materiam primam, quomodo ergo causans formam materialem, quae existit dum causatur, existit praeterea formam, & ejus existentia, cum praesupponatur perisse, in illa resolutione illa forma. Quod argumentum etiam infra attingetur.

RESPONDEBIS 2. In instanti generationis, materiam existere existentia formae quae generatur.

CONTRA est. Tum quia existentia, est causa, vel conditio necessaria tenens se à parte causae, ad hoc, ut causetur in instanti generationis forma subsequens, aliàs aliquid non existens, posset causare in actu secundo. Ergo Materia in instanti generationis, non potest existere existentia formae subsequenter, aliàs existentia formae subsequenter causaret seipsam, & aliàs posset esse ante seipsam, quia omnis conditio & causa, praexistit saltem naturam effectui, imo etiam concessa mutua prioritate in causis, nunquam tamen concudi potest aliquid, praesupponi ante se. Tum quia, ut urget Aristoteli, non potest forma tribuere existentiam materiae, quam informat, informatio enim pra-

præsupponit subjectum existens. Tum quia falsum est, dari mutuam causalitatem, de quo supra.

RESPONDEBIS 3. cum complutensibus. Causam efficientem, exigere existentiam ante effectum, sed non causam materiale, quæ cum sit causa potentialis, non indiget actualitate existentia, sed contenta est, esse actu extra nihil.

CONTRA est. Tum quia non est major ratio unius, quàm alius; Tum quia nego materiam esse causam potentialem per exclusionem existentia. Tum quia esse actu extra nihil, est existere. Ergo cum exigit causam etiam materialis, esse actu extra nihil, hoc ipso indigebit existentia.

Hoc argumentum procedit non nisi ex suppositione indistinctionis inter essentiam actua-lem & existentiam. Dicit enim posset, quod ut causet materia, sufficiat illi actus entitativus.

Sed videnda sunt insuper argumenta, quæ probant etiam supposita distinctione reali, inter essentiam actua-lem, & existentiam, debere nihilominus habere materiam primam, propriam existentiam.

PRIMUM argumentum est ex Arriaga; Conformius est, ut etiam materia habeat propriam existentiam, sicut & alia entia.

RESPONDERI posset, quod alia entia, non sunt quid essentialiter potentia, ideo exigunt propriam existentiam, non verò materia, quæ est essentialiter potentia.

SECUNDUM argumentum est; Forma materialis dependet à priori, à materia non habet existentiam à formâ.

RESPOND. potest. Negando consequentiam, sufficet enim ut forma dependeat à materiâ tanquam ab habente actum entitativum.

TERTIUM argumentum P. Adriani Pikarski est; Supposita distinctione reali essentia ab existentia, ex vi unionis formæ ad materiam, non est necesse, uniri materiæ existentiam formæ, quia ista sunt distincta realiter. Si autem unum realiter distinctum uniatur, non est necesse aliud distinctum realiter uniri. Ergo supposita distinctione reali essentia ab existentia, necesse est, materiam habere propriam existentiam. Consequentia probatur, quia materia ex vi unitæ, debet habere existentiam, cum ergo possit non habere existentiam formæ, ut ostendit antecedens, debet habere existentiam propriam.

RESPOND. Quod, sicut per concomitantiam posito sub speciebus vini sanguine, est necesse poni corpus: ita connaturaliter, cui unitur forma, connaturaliter debet uniri etiam ejus existentia, & si daretur unio accidentalis, alligans unum corpus alteri, hoc ipso connaturaliter al-

ligarentur etiam formæ illorum corporum; ita & in præsentia, idque ideo, quia, si illa existentia est unita formæ, unita formæ, ex consequenti uniri debet & ejus existentia. Licet ergo unio supponat existentiam, id verum est, si secundum cursum naturæ fiat unio, aliàs sufficeret alterum membrum, quod est essentialiter potentia, habere non nisi actum entitativum.

QUARTUM argumentum ejusdem est; Supposita prædictâ distinctione, si non haberet materia propriam existentiam, eadem forma, quæ est existentia, esset causa vera & realis eaque totalis, influens in duos effectus formales totales, nempe in materiam & formam, quod fieri non potest naturaliter.

RESPOND. Quærendo cur albedo dulci & oderato tribuat effectum suum formalem, & si adhuc sufficit penetratio eorundem, cur cum materia & forma, natæ sint se penetrare, utriusque non poterit uniri eadem existentia? Deinde cum effectus formalis, sit ipsa forma, unita subjecto capaci, cum hic, eadem sit forma idem erit effectus formalis, inadæquatè, licet subjecta illius sint diversa.

QUINTUM argumentum est; Sequeretur aliàs pro varietate formarum, variari materiam, eamque ab agente naturali produci.

RESPOND. Non variandam materiam, quia idem semper actus entitativus, ejusdem manet, qui quia ab agente naturali non produci-
tur, fit ut nec materia, ab eodem producat.

Punctum Difficultatis 2.

Respondetur Objectionibus.

OBJICITUR 1. Auctoritas Aristotelis, qui negat materiam esse in actu, appellat illam potentiam, dicit non esse hoc aliquid, dicit nihil esse actu.

RESPONDETUR. Explicando Aristotelem, quod dicat materiam non esse actum informantem, vel solum non esse totum compositum, quod proprie est: *Hoc aliquid*.

INSTABIS primò. 8. Metaph. t. 15. & 16. Materia appellatur non solum potentia, sed per se potentia, id est essentialiter potentia. Unde etiam 1. Physicorum t. 79. dicit Materiam non cognosci, nisi per analogiam ad formas. Et 1. de gener. t. 23. inquit quod si subjectum generationis esset in actu generatio, foret alteratio. Et 1. Phys. t. 69. ait materiam se habere in toto genere rerum naturalium, sicut lignum in toto genere artificialium. Deinde quia Aristot. inferentibus antiquis si materia esset ens in potentia, esset nihil, non negavit Aristot. sequelam, ex eo, quia materia est Ens

† f 4 in

in potentia tantum subjectiva, non objectiva seu Metaphysica, sed ex eo, quia nunquam est corruptio sine generatione, & ideo nunquam materia manet ita in potentia, quod non sit ens actu per aliud.

RESPONDETUR. Materiam esse per se potentiam physicam, sed cum hoc stare potest, ut habeat esse extra causas adeoque existentiam. Consequenter ne sit potentia in ordine existendi. Materia non cognoscitur, nisi per analogiam ad formam, quia quod detur probavit id Aristoteles ex transmutatione substantiali, quæ habetur ratione formarum, cognoscibilesque per analogiam non aufert esse rei, nam etiam Angelos per analogiam ad animam cognoscimus, & invisibilia ex visibilibus, neque tamen per hoc aufertur illis esse. Rursus etiam concessa paritate, quod materia se habeat, sicut lignum in artificialibus, adhuc pro nobis est instantia, quia sicut antecederet ad formas artificiales, existit lignum, & non habet existentiam ab illis, ita nec materia habebit à formis substantialibus. Quod attinet ad argumentum antiquorum, illorum mens erat negare potentialitatem physicam, sed arguit illos Aristoteles quomodo non est potentia Physica materia, cum dentur generationes, sed inde nihil sequitur contra nos. Deinde quod nostra responsio ne non utatur Aristoteles, id proficisceretur ex eo, quia stabat in principio assumpto, probando quod detur materia, ex eo, quia dantur transmutationes substantiales, consequenter etiam nunc, ad idem recurrit, licitumque est idem, nunc ex hoc, nunc ex illo fundamento negare.

INSTABIS Secundò. Ens extra causas 9. Metaph. t. i. dividit Aristoteles in potentiam & actum. Ergo ex hoc præcisè quod aliquid sit pura potentia realis, etiam si omnem prorsus actum excludat, poterit rationem entis realis habere.

RESPONDETUR. Dividi illic Ens extra causas in potentiam & actum physicum, sed nego, quod potentia Physica, non possit esse actus Metaphysicus.

INSTABIS tertio. Immeritò poni divisionem in actum Metaphysicum & in actum Physicum, ut hæc posterior negetur materiæ, concedatur prior, neque ejus meminit Aristoteles. Addit Zabarella apud Maffrium, (apud quem hæc instantiæ) non posse explicari quid sit actus iste entitativus Materiæ.

RESPONDETUR ex Maffrio hujus divisionis haberi fundamentum in Aristot. 9. Metaph. t. ii. *Est autem, inquit actus existere rem, non ita, sicut dicimus, potentia.* Unde per nos hic actus Metaphysicus competit Materiæ, quamvis illa sit potentia Physica. Ex quo loco ipso explicatur quid sit actus entitativus Materiæ, nempe esse extra causas, seu existentia. Ad illud quod di-

cit Zabarella, si materia substantia foret, fore illam materiam materiæ, dici potest: immeritò imaginari arguentem distinctionem realem illius substantiæ, ab ipsamet materia, si non est distinctio realis, quomodo illa substantia, erit materia Materiæ, sicut dicitur materia ligni, quæ distinguitur realiter à forma ligni. Quod si nomine materiæ intelligas subjectum Metaphysicum, seu genus actuabile per rationem, à differentia Metaphysica, sic substantia erit Materia, utpote genus & commune, tam materiæ quam formæ, formæque ejus, erit materiæ prædicatum differentiale, vi cuius, determinabitur ratione nostra illa substantia, ut sit Materia, & vi hujus erit illa substantia Materia Metaphysica, materiæ sumptæ pro prædicato differentiæ, Metaphysicè constituentis materiam, sed non materia physica materiæ, physicè sumptæ, hæc enim implicat, nam implicat subjectum primum, subjecti primi.

OBJICITUR 2. Auctoritas S. Thomæ, prima parte q. 66. art. 1. & 3. parte a. 17. ar. 2. & alibi sæpe docet S. Thomas, materiam seipsa, non existere in rerum natura.

RESPOND. S. Doctor id solum vult, quod materia naturaliter non existat sine omni forma, vel quod de se non sit quid completum, interdum etiam ly existentia sumit pro subsistentia, ut cum negat humanitatem Christi habere propriam existentiam. S. Thom. nobiscum sensisse, videbis 1. par. q. 44. a. 2. & quæst. 14. ar. 12. ad 3.

OBJICITUR 3. Potest aliquid existere existentia aliena. Ergo & materia, poterit existere existentia formæ. Antecedens probatur. Tum quia id non implicat contradictionem. Tum quia defuncto humanitas Christi, existit existentia verbi.

RESPOND. Negando Anteced. implicantiæ supra ostensa, breviterque inter alia, in hoc stat. Quia implicat aliquid esse extra causas, per esse alienum, adeoque & existere existentia aliena. Humanitas etiam Christi non existit existentia Verbi, quia si non haberet humanitas Christi, propriam existentiam, productio illius non haberet ullum terminum, debuissetque assumere Verbum humanitatem, habentem solum esse objectivum, & potentiale, in causis solum. Ergo per existentiam intelligitur subsistentia, quod scilicet, non sua sed Verbi subsistentia, humanitas Christi per se existat & subsistat.

INSTABIS 1. Si humanitas Christi propriam existentiam haberet, sequenter Beatissimam, non posse dici Matrem Dei, tota enim illius causalitas & efficientia matri debita, terminata fuisset ad existentiam creatam.

RESPOND. Salvandam adhuc maternitatem, quia causalitas & efficientia matri debita, terminata fuisset ad existentiam creatam, non quo-

quomodocunque, sed ad existentiam terminatam Verbi persona. Et certe Beatissima dicitur Mater Dei, dicitur genuisse, & concepisse Deum, non quod ad unionem hypostaticam verbi cum natura humana concurrerit, id enim negant Theologi, sed quia, concurrat ad unendum corpus & animam, concurrat item ad formationem humanitatis, cui actioni conjuncta fuit actio Spiritus Sancti, unitiva humanitatis verbo, quo factum est, ut tota conceptio, quæ utramque illam actionem includit, terminata sit, non solum ad humanitatem, sed ad Deum hominem, propter communicationem idiomatum.

INSTABIS 2. Si humanitas Christi haberet propriam existentiam, Christus non esset unus simpliciter, & unus ens.

RESPONDETUR. Erit Christus adhuc unus ens, quia supposita perfectibilitate in natura, in esse suppositabilis & personabilis, perficitur a persona, idque substantialiter.

INSTABIS 3. Docent Patres, quod humanitas Christi, in verbo existat.

RESPONDETUR. Accidentia in subiecto existunt, forma item materialis, neque tamen licet inde inferre, quod non habeant propriam existentiam, sic nec prædicta locutione, rectè colligetur negatio existentie in humanitate. Existit ergo in verbo, quia existit cum habitudine & dependentia à verbo, tanquam à supposito, à quo sustentatur & terminatur, quod sufficit, ut aliquid dicatur existere in alio. Quamvis autem prius naturà existat humanitas, quam uniatu verbo, tamen prius natura, ad unionem non potuit quicquam operari, quia natura existens, non est capax operari aliquid, donec per substantiam aliquam terminata sit, actiones enim, sunt suppositorum.

Objicitur quartò. Ex compluten: Si materia etiam, haberet propriam existentiam, darentur in composito duæ partiales existentie, una debita materiæ & altera debita formæ, hoc non potest dici, quia illa existentia in materia, non posset esse ultimus terminus, & ultima actualitas ejusdem, deberet autem esse, est enim hoc, prædicatum necessarium in existentia.

RESPONDETUR. Quod existentia in materia, esset ultima actualitas in ratione existendi extra causas, sed non esset ultima, in ratione formativæ.

INSTABIS primò. Ex iisdem. Existentia, est terminus naturæ. Ergo nequit esse physice composita.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Sicut enim, potest esse aliquid compositum ex duobus, extra causas positas ita & esse compositum, ex duabus existentibus, modò illæ sint entium ad se ordinatorum.

INSTABIS secundò. Ex iisdem. Quando ad-

huc causalitas exercentur, & ad ultimum sui exercitium non deveniunt, nunquam effectus intelligitur existens, est enim adhuc in fieri, at quousque causæ non attingunt totum, adhuc causalitates exercentur, &c. Ergo nec intelligitur effectus existens.

RESPONDETUR. Quando exercentur causalitates terminatæ, ad ponendum aliquid, extra causas, actione productiva, non censetur effectus esse existens, sed si exercentur causalitates, ad aliquid constituendum in ratione, actu informati, vel actu informantis, intelligi potest existere effectus. Hoc autem in præsentī contingit, quia cum exercentur causalitas ad uniri, præsupponitur jam actio productiva materiæ. Dicitur etiam potest, quod, quando causalitates exercentur, nondum intelligatur res habere existentiam totius & completi, licet possit intelligi, habere existentiam partis, & compositivi. Quanquam videretur hoc argumentum multum probare, nempe quod etiam anima rationalis in priori naturæ, quam uniatu corpori, non habeat existentiam, adhuc enim in illo priori exercetur, circa illam causalitas unitiva.

INSTABIS tertio. Ex iisdem. Si materia prima haberet propriam existentiam, tunc existentia contraheretur per potentialitatem, ad rationem existentie, quæ competat materiæ, existentia enim materiæ debet esse existentia potentialis, sed per potentialitatem existentia contrahi non potest, quia si existentia contraheretur per potentialitatem, id quod est nobilius, contraheretur per ignobilius, ratioque inferior, seu contrahens, esset ignobilior superiori, contra quam velit Aristot. 8. Metaph. textu 10.

RESPONDETUR. Existentiam non contrahi per potentialitatem existendi extra causas, hoc enim implicat, contrahi tamen per potentialitatem, hoc est posse informari ab actu sive formâ, quæ potentialitas, nego quod sit ignobilior existentia, nam hæc potentialitas substantialis, attollit illam, supra existentiam accidentium. Concedo quidem, quod Materia sicut spectat ad quoddam genus, quod est substantia, ita spectat ad aliquam speciem determinatam Metaphysicam, nam ipsa ratio materialitatis in Materiâ, est ratio ejus differentialis, restringens rationem substantie, adeoque collocans Materiam, in determinatâ specie Metaphysicâ, licet non collocet in determinatâ specie physica, quia hæc habetur à forma physica. Quando autem dicitur, illam existentiam Materiæ, fore potentialem, respectu formæ, si habeat hunc sensum: quod actuetur in ratione existentis, existentia formæ, falsa est propositio: si habeat hunc sensum; quod sit existentia potentialis, hoc est existentia potentie, ad actum physicum, vera est propositio, eo quod existentia sit quidem

dem ultima actualitas rei Metaphysica non tamen physica, adeoque relinquens locum actuali physicae, à Forma.

OBJICITUR. 5. Si materia haberet propriam existentiam, & forma propriam, non posset ex illis unum fieri per se, quia duo actus non possunt coalescere in unum ens per se.

RESPONDETUR. Quod duo actus, hoc est duo extra causas posita, possint coalescere in unum, si alterum sit potentia, & alterum actus, ad se invicem ordinata, licet non possint coalescere in unum, duo actus, hoc est duo completa, vel incompleta quidem, sed ad se non ordinata.

INSTABIS primò. Ergo existentia materiae, recipit in se, sicut formam, ita & existentiam illius. Ergo ulterius denominat existentia formam materiam, existentem, (sua existentia).

RESPONDETUR. Concessa prima illatione, negari secundam, quia non omnes denominationes, quas à suis prædicatis fortitur forma, potest illas tribuere materiae, & ita materia non dicitur ens, entitate formae, porro ea prædicata tribuuntur materiae à formâ, quarum est capax, quæ item non censetur vi sua præhabere, & in quibus ordinatur ad aliud, jam autem præhabet in se existentiam materiam, nec in hoc genere, manet complebilis.

INSTABIS secundò. Ergo nullum erit discrimen, inter Materiam, & formam, utrumque enim existit.

RESPONDETUR. In ratione existentis nullum fore discrimen, fore tamen in hoc, quia Materia est subiectum & potentia, non est autem forma, subiectum, &c.

INSTABIS tertio. Potentiale non est aliquid actu illius generis, cuius est potentiale, nec formaliter, nec reductivè, ut patet de superficie receptivâ coloris, quæ non est aliquid actu, in prædicamento qualitatis. Ergo cum Materia sit receptiva substantiæ, non erit aliquid generis substantiæ.

RESPONDETUR. Potentiale, in eo, in quo est potentiale, non esse aliquid actu illius generis, cuius est potentiale, potest tamen potentiale in eo, in quo non est potentiale, esse aliquid illius, quod recipit. Et ita superficies, est quid potentiale, ad recipiendam lucem, nec est antecedenter lucida, licet tamen illa lux sit accidens, nihilominus superficies, jam est antecedenter accidens; ita materia est potentia ad recipiendam animam substantialem, nihilque antecedenter habet animati, cum hoc tamen stat, ut habeat rationem substantiæ, quia in ordine ad hoc, non est quid potentiale.

OBJICITUR sextò. Materia dependet à formâ in existere. Ergo non habet existentiam propriam.

RESPONDETUR. Argumentum imprimis multum probat quia accidentia, dependent etiam

à subiecto in existere, imò & forma materialis, & tamen conceditur illis propria existentia. Ergo ex præciso dependere, non arguitur rectè negatio existentia, imò ex dependentiâ, quæ non sit objectiva tantum, arguitur existentia, prius est enim existere, quàm dependere. Porro materia dependet à formâ, in existere, hoc sensu, quia non potest naturaliter existere sine forma, sed non dependet à forma in existere simpliciter. Quia non dependet in esse extra causas, habet enim materia suum proprium esse extra causas.

OBJICITUR septimò. Materia nullam habet propriam operationem. Ergo nec existentiam, esse enim, est propter operari.

RESPONDETUR. Esse efficientis, est propter operari rigorosè, esse autem aliud, sufficit ut sit propter operari latiori modo, seu propter quasi operari: Convenit autem enti potentiali quasi operari, hoc est causare, dando se in partem compositi, emanando suas proprietates v.g. quantitatem &c. Unde etiam dici posset, quod esse completum sit propter operari rigorosum, non autem esse incompletum.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta Recentiorum.

OBJICIT primò Maurus q. 7. phys. Si materia prima esset actus, vel haberet proprium actum, non generaretur de novo substantia, cum tamen corpora multa, non tantum mutentur secundum accidentia, sed etiam secundum substantiam. Sequela probatur. Omnis forma esset accidens, Materia verò prima, esset tota substantia corporum. Quod ipsum probatur. Accidens est Entis Ens, seu Ens secundarium, constitutum per esse non primum. Sed omnis forma, e.g. Leonis, esset entis Ens, & ens secundarium constitutum per esse non primum, sed supponens esse actuale materiae. Ergo omnis forma esset accidens.

RESPONDETUR. Hoc argumentum si quid probat, probat etiam materiam ipsam, in omni generatione produci, certè enim vel produci- tur ante formam materiam, vel non produci- tur: Ergo forma esset Entis Ens; si non produci- tur, habetur intentum; nempe materiam, in omni generatione produci, & tamen hoc dici non potest, cum omnes sentiant, materiam primam nonnisi creari. Quando autem recurrit ad hoc Maurus: ideo materiam non generari, tunc, nec produci, quia tunc aliquid accipiendo existentiam produci- tur, quando non supponitur prius per aliam existentiam existere, quando in- quam

quam ad hoc recurrit, quidquid sit de veritate doctrinæ, redit tamen argumentum; si enim non supponitur produci tunc materia, tanquam existens, jam alius formæ existentia: Ergo adveniens alia forma substantialis, erit entis ens, adeoque accidens.

Rursus argumentum probat, etiam contra intentum Thomistarum, qui non negant materiam primam esse ens, licet affirmant, quod non habeat propriam existentiam, si enim haberet propriam entitatem jam accedens forma, esset entis ens, adeoque nulla substantialis.

Probat item argumentum, quod materia sit accidens, quia forma præsupponeretur jam esse ens, essetque ens secundarium materia, constitutum per non esse primum Ens, hoc enim esse primum ens, competeret formæ, consequenter respectu formæ esset materia accidens.

Directè ad argumentum dici potest, quod esse Entis ens, tanquam merè subjecti informationis, vel sustentationis, non sit esse accidens, licet sit accidens esse entis ens, ut loquitur Maurus, per modum adjacentis. Negatur item, quod definitio accidentis, sit esse ens secundarium, hoc est præsupponens subjectum sui receptivum. Negatur item, quod esse constitutum, per esse non primum, hoc est per negationem subjecti primi, rectè accidens definiat. Addo, cum per principia arguentis accipiat existentiam in composito, materia à forma, deberet in composito ipsa forma transire in rationem accidentis, est enim forma Materiæ adeoque Ens entis.

INSTAT Primò. Substantia est ens per se stans, & non adjacens alteri, est item substantia Ens fundamentale ac subsistens, sola autem materia esset talis.

RESPONDETUR. Negando, quod forma v.g. Leonis non sit futura ens per se stans, quamvis supponat materiam tanquam subjectum sustentativum existens; & licet adiaceat alteri, improprie, tanquam subjecto sustentationis, vel informationis, potest tamen esse substantia, quia non adiacet proprie, & tanquā subjecto inhætionis.

INSTAT Secundò. Si materia habet propriam existentiam, materia esset tota substantia, corporum, materia non generaretur. Ergo nihil substantiæ generaretur. Sequela Probat. Quia soli materiæ conveniret definitio substantiæ, nam sola materia constitueretur, per esse primum, per se, fundamentale, subsistens, ac non receptum in alio.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probat simul, solam formam esse substantiam & non materiam, quia sola esset ens primum, quia nullum aliud supponens, per se, quia non indigens materia, ut illi det existentiam, fundamentale, quia nonnisi supposita illius existentia, existeret materia, nullumque aliud supponeret.

Directè autem dicitur, solam materiam esse constitutum per esse primum, primitate præsuppositionis, tanquam subjecti & potentiæ, sed non solam esse ens primum, primitate quacunque. Hinc nego rectè definiri substantiam, per rationem primi utcunque, aut per rationem non recepti utcunque sed sufficit ut non sit recepta in alio, tanquam in subjecto inhætionis, licet recipiatur in alio tanquam in subjecto informationis, sustentationis, &c. multoque minus substantia est ens primum esse, si enim est primum ens, superfluit dicere, quod sit constitutum per primum esse.

INSTAT tertio. Posito, quod materia habeat propriam existentiam, debet negari, aut definitio substantiæ, aut quod aliquid de novo generetur, &c. Unde Antiqui, ut videre est i. Part. Quest. 76. A. 1. cum posuissent materiam esse Ens actu, negabant, fieri de novo generationes aut corruptiones substantiales, è converso Scotus, & sequaces, admittentes, cum Aristotele, novas generationes fieri, & corruptiones, negarunt definitiones substantiæ, & accidentis, Aristoteles autem ut utrumque salvaret, posuit materiam esse ens non actu, sed potentia.

RESPONDETUR. Negando sequelam ex positione antiquorum sequebatur non fieri nisi alterationes, quia ponebant materiam, non tantum esse ens, in actu Metaphysico, seu existentiā, sed etiam in actu Physico, quia dicebant, actu haberi omnes formas in materia, adeoque nullam de novo introduci posse, sed si posuissent nobiscum, materiam esse ens, in actu nonnisi Metaphysico, nego quod sequeretur ex hac positione, nullas dari de novo generationes substantiales. Scotus & ejus in hoc sequaces, negarunt definitiones substantiæ, sed illegitimas, qualis est illa: Substantia est ens primum, constitutum per primum esse; Nam dictum superfluum habet terminos, & quærere restat, quid sit ista primitas, quæ conveniat & materiæ & formæ, cum tamen forma supponat materiam. Multoq; minus, bona erit definitio accidentis, cum procedat per aliquid negativum, & aliunde non modificatur istud esse primum. Posito, quod substantia sit ens per se stans, & non adjacens alteri, quærere restabit; cur forma substantialis, non sit adjacens, sint adjacentia accidentia, quid ista adjacentia? Si enim adiacere, est accidere. Ergo definitio accidentis, quod est quidem vocis notificatio, sed non definitio: quærere item restat, cur forma Leonis, quæ non potest existere sine materia omni, sed in illa recipitur, cur inquam non sit ens fundatum in materia? Cur non sit ens receptum in alio esse, hoc est in materia? adeoque per te jam non substantia.

OBJICIT secundò idem. Quia contraria sententia nunquam satis explicat, quid sit substantia? quid accidens?

RESPON-

RESPONDETUR. Quid sit substantia, quid accidens, dictum alibi, ubi de Prædicamentis. Retinentur interim termini, quos sibi objicit Maurus. Quod scilicet substantia, sit primum intentum Naturæ.

INSTAT Primò. Quis fuit consiliarius Naturæ, ut possit in ejus intentione discernere, quid illa primò intendat.

RESPONDETUR. Non est necesse esse consiliarium Naturæ, sufficit esse speculantem naturæ facta, & objecti conditionem, ex qua erui potest, quid primò intenderit Natura. Sicut nemo consiliarius Dei fuit, in decreto Incarnationis, vel in condendo mundo, & tamen inferitur ex proportionem ad manifestè primò intentum, quid primo intenderit Deus, ita & in præfenti.

INSTAT Secundò. Hoc ipsum quaeritur, quid sit illud ens, quod natura primò intendit, & quæ habeat intrinsecam quidditatem, & differentiam ab accidente, propter quam primo intenditur à Natura?

RESPONDETUR. Hoc sufficienter notificari per explicationem, quid Natura, quid primum, quid intentum, & per proportionem ad manifestè intentum. Et ita manifestè intentum, est finis, qui dum appetitur, cætera ob illum appetuntur: ita Natura intendit Leonis formam, cui quia talis organisatio, tales proprietates, tales actus debentur, omnia hæc sunt accidentia.

INSTAT Tertiò. Non omnes substantiæ sunt primum intentum Naturæ, sed solæ rationales.

RESPONDETUR. Aliud est primò intentum dignitate, & aliud primò intentum ordine appetendi: dignitate primò intentum, sunt formæ substantiales, sed non solæ illæ, ordinè primò appetuntur; cum comparatè ad actus, ad proprietates, ad combinationes, ad organisationes, prius intendatur forma Leonis, quàm hæc numerata. Nec erit hoc definire substantiam, recedendo à nozione nominis substantiæ, si enim est primò intentum, est prima: si recipiantur in illa accidentia, per prius debet intendi, quàm accidentia. Hoc autem quod est, esse primò intentum dignitate, competit non soli animæ rationali, sed & aliis Formis Substantialibus.

OBJICIT Tertiò idem. Quod est actuabile, actibus alicujus generis, non includit in se antecedenter actum illius generis, sed ad summum generis prioris, & ita quod est figurabile omnibus figuris, non includit in se ullam figuram actualem. Sed materia prima est subjectum actuabile in genere substantiæ. Ergo antecedenter ad formam, non includit in se ullum actum.

RESPONDETUR. Materiam primam esse ens actuabile, actualitate physica, in genere substantiæ, non enim ullam habet de se formam Physi-

cam, sed non esse actuabile, actualitate Metaphysica, hoc ipso enim, quod materia sit extra causas, non est nihil, adeoque habens propriam existentiam.

INSTAT Primò. Sicut datur figurabile, quod antecedenter ad figuram, non est actu figuratum, ita dabitur & substantiale & actuabile, quod antecedenter ad actum substantialem, non est substantia, neque ens actu, sed pura potentia.

RESPONDETUR. Ante actu figuratum, ponit ipsa objectio actu figurabile. Ergo debet dari ante actu formatum, actu formabile, hoc autem est verbis differens in præfenti, ab existente materia. Disparitas etiam est, quia si figurabile, antecedenter ad figuram esset actu figuratum, non posset ostendi, quid in linea figuræ acquirat figurabile; jam autem posito, quod materia habeat actum Metaphysicum substantialem existentia, potest ostendi quid acquirat materia, nempe actum substantialem Physicum formæ v. g. Leonis.

INSTAT Secundò. Non minus propriè fit substantia, & ens, quàm figuratum, sed figuratum fit ex subjecto figurabili, quod ante figuram, non est actu figuratum. Ergo substantia fit ex substantiabili, quod ante formam non est actu alia substantia, sed solum potentia.

RESPONDETUR ex dictis, quod figuratum fiat ex subjecto figurabili, quod ante figuram, non est actu figuratum, ita ut nec supponatur figurabile esse in se extra causas, Nego, ita ut supponatur, Concedo idemque erit dicendum de materia. Reliqua petantur ex dictis ad Instantiam primam primam immediatè.

INSTAT Tertiò. Sicut ad alios actus prærequiritur potentia, v. g. ad actum coloris, prærequiritur colorabile, sic ad primum actum, qui est esse substantiale, prærequiritur ens potentia, quod est substantiabile. Sed potentia prærequisita ad primum actum, non potest antecedenter ad illum habere ullum actum, alioqui haberet actum ante primum actum. Ergo materia prima, quæ est prima potentia, primumque subjectum receptivum primi actus antecedenter ad formam, non est actus nec habet actum.

RESPONDETUR. Potentia respectu primi actus, respectu cuius est potentia, non potest habere ullum actum, alioqui ille actus, hoc ipso non esset primus, cæterum potentia respectu diversi actus primi, potest etiam diversum habere actum, jam autem materia à parte rei posita, est potentia respectu formarum, sed non est potentia diverso respectu, nempe non est in potentia adesse extra causas, adeoque nec est in potentia ad existendum. Plenior hujus difficultatis solutio petetur, ubi actum de substantia in Logicis.

DIFFICULTAS III.

Quomodo Materia dependeat à Forma in existendo.

NOSTRI ordinariè asserunt, non posse naturaliter existere materiam sine omni forma, posse supernaturaliter. Thomistæ autem censent, nec divinitus id fieri posse.

Punctum Difficultatis 1.

Premittuntur quedam.

PRÆMITTO 1. *Aliam esse dependentiam à priori, aliam à posteriori*; Dependentia à priori, est, dependentia ab alio; tanquam à causa, dependentia autem à posteriori, est dependentia, seu potius connexio cum alio, vel tanquam cum effectu, vel tanquam cum passione, proprietate. Utraque hæc dependentia, alia est essentialis, quæ scilicet est connexio, ne à Deo quidem supplebilis, & talis est connexio materialis compositi cum materia, & forma, fundamenti relati cum termino: alia autem dependentia, est pro ordine naturæ seu naturalis, quam Deus supplere potest, qualis est dependentia accidentis à subjecto.

ADDIT Oviedo. Dependentiam comitantem, quam habet entitas cum alia, quæ rationem causæ aut effectus respectu illius non habet, est tamen talis, ut sine ea subsistere non possit illa altera entitas, qualem dependentiam per illum, habet unio ab extremis. Cæterum, nulla causa, habet connexionem necessariam, cum actuali effectu; & ita ignis non habet necessariam connexionem cum actuali urere, potestque; activitas agentis calidi, impediri per resistentia frigidi.

PRÆMITTO 2. *Ordinariè non agnoscitur dependentiam materiam à forma à priori.*

RATIO, quia dependentia à priori, & tanquam à causa, est dependentia ab alio vel tanquam ab efficiente, jam autem nulla forma efficit materiam, quia nulla creat; vel est dependentia tanquam à materia, & sic materia non pendet à forma, hoc ipso enim jam non esset subiectum primum, si materia dependeret à forma, tanquam à sua materia, vel certè dependentia à priori, est dependentia ab alio tanquam forma, sed hæc dependentia tunc est à priori, quando hoc, quod causat formam, constituit illud, neque enim causat formaliter à priori, aliter quàm constituendo: materiam autem, non constituit forma. Dependens etiam à priori, causationem exigit, quomodo autem causabit forma materiam, & sicut non sunt dignificanda entia sine necessitate; ita nec dignificanda dependentia, cumque dependentia à posteriori sit ignobilior, sufficit ponere eam in materia respectu formæ, cum altioris dependentiæ ponendæ,

nullum sit fundamentum. Neque valet si dicas, formam esse conditionem requisitam, ad esse materiæ, potius enim materia disposita, est respectu producentis formam, conditio requisita, priusque debet esse materia quàm producat formam, quam tu dicis conditionem, ad esse materiæ requisitam. Ergo neque tanquam à conditione pendet materia à forma, conditionesque ex parte causæ requisitæ, non reducuntur ad causam formalem, sed ad efficientem.

PRÆMITTO 3. *Ordinariè non agnoscitur dependentiam, à posteriori in forma essentiali, & in supplebilem à Deo, de quo inferius, agnoscitur tamen dependentiam naturalem.*

PRÆMITTO 4. *Displicere Oviedo. Si dicatur materiam dependere à forma à posteriori*, rationem dat, omnis causa, est prior suo effectu. Ergo antequam sit effectus, supponitur entitas causæ. Ergo supponitur quicquid necessarium est, ut existat. Ergo quocunque alio existente vel non existente, erit causa. Ergo causa potest non dependere ab existentia effectus. *Verget* ulterius, illud quod est posterius, nullum influxum physicum aut moralem, potest præstare in illud, quod est prius, si enim est prius. Ergo supponitur habere omnes causas, sui productivas. Ergo ab isto posteriori, non potest dependere effectus.

Sed hæc ratio non convincit, quia licet, antequam sit effectus, supponatur omne illud quod à priori est necessarium, & per modum causæ, ut existat causa, potest tamen non supponi antecedenter, omne & quodcunque requisitum; hinc quocunque alio existente vel non existente, erit causa quantum ad ea, quæ à priori requirit, licet non possit esse, si desint ea, quæ à posteriori requirit, hocque dicere debent omnes, qui tenent, impossibile uno effectu reddito, reddi Deum impossibile à priori, sed à posteriori, & ex consequenti, cumque illud posterius, influxum non exhibeat; sit ut ab illo posteriori, non dependeat effectus, tanquam ab aliquo priori, dependeat tamen, tanquam ab exigito, ut ponatur in statu qui illi debetur.

PRÆMITTO 5. *Invenisse Oviedo, modos salvandi connexionem cum effectu v. g. possibilis est causa, quæ posteaquam producta sit, exigit non aliter conservari, nisi ut Deus sit determinatus, faciatque decretum, ad concurrendum cum illa ut producat effectum suum, & quæ, si naturaliter producenda sit, exigit, ut antequam illam Deus producat, supponatur determinatus ad concurrendum cum illa, ad effectum, quem necessariò producere debet. Ergo fieri potest, ut causa dependeat à posteriori, ab effectu. Item possibilis est talis causa, quæ exigit, ut Deus actu scientiæ conditionata, tali, circa causam versetur, si hanc causam produxero, connaturaliter, necessariò habebit hunc effectum. Ergo fieri poterit, ut causa*

† g de-

dependeat à posteriori à suo effectu, &c. Vide eundem. Quæ omnia admitti possunt, sed cur illa exigentia, talis decreti, talis notitiæ, non poterit dici fundare dependentiam à posteriori.

His positis, pensanda jam sunt argumenta, quæ probant naturaliter materiam, non posse existere, sine omni forma.

Punctum Difficultatis 2.

Pensantur rationes, an Materia possit existere sine omni forma?

PIMUM Argumentum est: Materia est incompleta substantialiter. Ergo non potest naturaliter existere, sine omni forma.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia etiam anima rationalis est incompleta substantialiter, & tamen, ex præciso titulo incompletionis, non impeditur, ne naturaliter separata existat, quæ ergo hæc est incompletionis species in materia, eandem impediens, ne existat, naturaliter sine omni forma?

Dicunt alii; materia sine forma est turpis. Ergo illam horret natura. Sed materia sine forma existens, non est turpis positive, cum habeat pulchritudinem positivam, quæ pulchritudo positiva, stat in habere prædicata sua, & differentiam essentialem, quod competit materiæ, licet sit turpis privative, quia potest perfici accessu alicujus, cujus est capax recipiendæ pulchritudinis: hoc turpe privativum non horret natura, quia & anima rationalis separata, non habet omnia prædicata, quæ habere ex unione potest, & tamen illam non horret natura, imò etiam concessio, quod materia spoliata omni formâ, sit monstrum quoddam, cur ex accidenti, dari non poterit, sicut dantur naturaliter & alia monstra. Rursus alii, id inde colligunt: quia materia esset ens otiosum, & non esset, sicut anima rationalis, quæ etiam extra materiam operari potest. Sed non esset ens otiosum; emanaret enim ex se suas passionem, esset apta componere compositum. Deinde etiam in composito, materia activè nihil operatur, & tamen non est ens otiosum; quia habere prædicata sua essentialia, iisque complere universum, non est otiosi.

SECUNDUM Argumentum est ex Hurtado. Agentia naturalia non habent virtutem, ad spoliandam materiam omni forma, expulsio enim dispositionum, quorum defectu forma cedit, fit ab aliis dispositionibus, pro nova formâ inductis. Ergo si agentia non habent vim, ad spoliandam materiam, omni forma, nec materia existere poterit, sine omni forma.

RESPONDET Arriaga. Negando Antecedens. Quia licet ordinariè introducatur post unam

formam, alia forma, ubi fuerit materia, benè disposita, cur tamen naturaliter non poterit fieri oppositum? Demus, inquit ille, lucem esse dispositionem ad formam substantialem aliquam, nonne lux potest cessare, sine ullis dispositionibus, de novo inductis, & cur non, & alia dispositiones? Deinde, cur statim ab initio mundi non potuit, & quidem, non contra naturam materiæ, produci materia, sine omni forma? Nego item, quod non possint dari duo agentia contraria æqualis activitatis, quorum utrique dispositiones præteritæ sint dissonæ, vincunt ergo illas, ob resistantiam autem æqualem mutuam, non possent inducere novas dispositiones, completè requisitas, ad suæ formæ inductionem.

Neque valet, si dicas, ex eo ipso, quod materia sit ens incompletum, exigit produci nonnisi unum cum alio, sicut & anima rationalis, licet possit naturaliter existere sine materiâ, produci tamen primò, nonnisi in corpore postulat, non inquam valet, si dicas: quia non demonstratur ens incompletum, non posse produci, sine alio, modo completionem habeat suorum essentialium prædicatorum. Negat etiam Arriaga, constare quod anima rationalis naturaliter non possit produci, extra corpus, sedposito etiam, quod anima rationalis, naturaliter extra Corpus produci non possit, non sequeretur adhuc, quidquam pro materia. Ratio: quia cum anima rationalis in suo conservari in corpore, dependeat à dispositionibus, congruum erat: ut & in primo suo produci, penderet à dispositionibus, jam autem materiæ, repugnat in suo produci pendere à dispositionibus, cujus positio ad unum placitum divinum referenda est; Deinde, cur non dicatur, duplicem esse seriem eorum, quæ creantur à Deo, quorundam, quæ petunt determinare Deum ad sui productionem, & tales sunt rationales animæ, quæ nonnisi ad exigentiam dispositionum producantur, alia autem quæ petant pendere in suo produci, merè à libertate Dei, & cur non erit talis materia, quo casu non erit jam ratio, cur simul cum alio debeat produci materia, ex eo, quod sit ens incompletum.

TERTIUM Argumentum est Suarez i. Non esse verisimile, materiam hanc sublunarem, esse magis independentem à formis substantialibus, indefinitè acceptis, quam sit dependens materia, cœlestium corporum, à suis formis, sed materia cœlestis corporis pendet naturaliter à sua forma. Ergo & hæc materia sublunarium pendebit ab eadem.

RESPONDETUR. Sicut malè quis argumentaretur ex eo, quia non datur agens naturale, quod corrumpat formam cœlestium corporum, & dissolvat unionem illorum, ita etiam non dari agens, quod corrumpat sublunarium, sic non videtur, currere argumentum, à connexionem materiæ cœlestis, cum suis formis, ad connexionem materiæ sublunaris, cum suis. Disparitasque

esse in hoc posset, quia forma cœlestis, cum sua materia, habet unionem naturaliter incorruptibilem, ideo sine illa, esse non potest naturaliter, forma autem corporum sublunarium, non habet unionem incorruptibilem naturaliter.

INSTAT primò Suarez. Non potest naturaliter materia, esse sine omni forma accidentali. Ergo nec sine omni forma substantiali.

RESPONDETUR. Quod attinet, ad accidentia connotativa, ut durationem, ubi, sine illis non potest esse etiam divinitus materia, eo, quod identificentur ipsi materiæ, licet ad suum formale exigant circumstantias; jam autem, nulla forma substantialis, identificata est materiæ. Quod attinet ad accidentia distincta realiter, hoc ipsum esse demonstrandum, non posse materiam carere omni accidenti, excepta quantitate, quæ ex una parte, nulli agenti materiali est contraria, ex alia parte, quia emanativè producit à materia, habetur semper radix substituendi quantitatem, jam autem, non emanat ex se materia, formam substantialem.

INSTAT secundò idem. Materia hæc, ad hoc facta est, ut semper, sit sub formis. Ergo apparet illam indigere formâ ad existendum.

RESPONDETUR. In antecedenti, peti principium. Addit Arriaga, hoc non fieri, quod de facto aliquando non fuerit sine omni formâ, quis enim ab initio mundi fuit, in omnibus locis, ut hoc observaret, imò, nec potuisset hoc quisquam advertere, quod hæc materia, sit sine formâ, si remanerent accidentia, illi formæ debita, sicut, nec nos advertimus non esse substantiam panis in Eucharistia, quia manent accidentia panis. Sed doctrina hæc Arriaga, sicut & adlata ad Argumentum secundum, in nostrorum principis, locum non habet, tenet enim Arriaga naturaliter posse existere, materiam sine omni formâ, cujus oppositum tenendum est.

QUARTUM Argumentum est cujusdam; Materia, semper amittit aliquas partes, in omni expulsiōe formæ. Ergo si careat omni absolute formâ, non videtur posse naturaliter subsistere, si enim ad modicam privationem, quæ sola naturæ prioritate antecedit, sequitur diminutio aliquarum partium materiæ. Ergo si absolute careat omni formâ, non posset naturaliter tota subsistere.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Non enim apparet, quomodo materia amittat aliquas sui partes, quæ omnino incorruptibilis est, a creato agente: quod si tantum amittit totalitatem resultantem ex unita forma, non probatur intentum, quia hoc ipsum probari debuisset; nempe naturaliter repugnare, absque tali totalitate, existere materiam.

INSTAT primò. Idem. Omne quod existit, non solum debet habere complementum suum Metaphysicum, sed etiam Physicum, & ita non potest naturaliter existere, anima rationalis, sine

perfectiōe sua physica, hoc est intellectuibus, & volitionibus, materia autem spoliata omni forma substantiali, existeret sine complemento suo Physico.

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Certè enim quinque digiti, sunt complementum physicum manus, nunquidne uno digito, sine miraculo, concursuque supernaturali carere non poterit manus? nunquid naturaliter, in deliquio, non caret anima operationibus intellectus, & voluntatis?

INSTAT secundò. Non potest naturaliter esse corpus, sine omni alimento. Ergo & sine omni forma materia.

RESPONDETUR. Ex hoc antecedenti, oppositum erui, quod scilicet saltem per modicum tempus, possit esse materia sine omni formâ, sicut & corpus est interdum, sine alimento saltem antonomasticon dicto. Disparitas etiam assignari potest, quia suppositâ continua pugna, decisionemque partium, quæ consumuntur, debet dari aliquid, quod decidentium vices suppleat; quia autem nulla fit suppletio in materia, à formis, sit ut non habeatur idem fundamentum, ad adstruendam conjunctionem formæ, cum materia, quod militat pro alimento.

INSTAT tertio. Non potest quidquam indeterminatum existere, & ita aqua, quamvis possit non esse tricubitalis, necessario tamen exigit multitudinem partium determinatam, quæ determinatio, sit ab agente. Ergo quia materia prima, ex se, non est determinata ad tantam multitudinem partium, determinari debet à forma, adeoque nec existere potest sine illa.

RESPONDETUR. Determinationem tantam partium materiæ, posse haberi à Deo, à formis expulsiis, quamvis non introductis novis.

QUINTUM Argumentum est aliorum. Forma materialis, non potest existere naturaliter, absque omni materia. Ergo neque materia potest existere, absque omni forma.

RESPONDETUR. Ne negetur antecedens, difficultatem facit Mysterium Eucharisticum, cujus miraculum depretiaretur, si naturaliter forma materialis posset existere, sine subjecto, sed posset aliquis evadere, dicereque, quod naturaliter formæ accidentales, titulo ipso accidentium, non possint esse sine subjecto, secus forma substantialis etiâ materialis, & quod hæc sit natura, accidentiarum formarum, constare nobis ex sensu Patrum, qui non procedit, nec attingit quidquam, de formis substantialibus. Hæc tamè evasio, merè est evasio, sine positivo fundamento, concedens aliquid, contra communem sensum Doctorum. Hinc melius. Negari potest consequentia; quia formæ materiales substantiales, educuntur, hoc ipso, quia educuntur. Naturaliter, sine subjecto existere non possunt, cum illa definitivè, dicantur educi, quæ non habent titulum existendi naturaliter sine subjecto,

† g 2 quia

quia autem non convenit educi materiæ de forma, fit, ut sine forma naturaliter existere possit.

SUPPONIT etiam hæc doctrina, quod in ordine ad existentiam, nullam causalitatem exerceat forma in materiam, quæ enim hæc causalitas præcipue in ordine, ad Ens, quod non nisi creari potest, & quod potius est causa existentia formæ materialis; deinde si esset aliqua causalitas formæ, in existentiam materiæ, illa esset in ordine causæ formalis, si esset in ordine causæ formæ, ne divinitus quidem posset esse materia, sine omni forma; quia causalitas causæ formalis, utpote causæ intrinsicæ, ne divinitus quidem suppleri potest.

Punctum Difficultatis 3.

Decernitur de Difficultate.

DICENDUM est Primò. *Non esse ullam demonstrationem per principia positiva & intrinseca quod naturaliter, non possit existere materia, sine omni forma.*

PROBATUR Conclusio: Quia nulla talis demonstratio, adferri potest.

DICENDUM est Secundò. *Materiam nihilominus, non posse existere naturaliter sine omni forma.*

PROBATUR Conclusio. Quia ex una parte ita fert communis Doctorum sententia, ex altera parte, oppositum, nec ratio positiva, nec experientia probat, & sicut, quia nec ratio, nec experientia probat, quod ignis frigefaciat, divinari esset, dicere, quod naturaliter frigefacere possit, ita, quia nec ratio, nec experientia probat, quod materia sine forma existere possit, hinc oppositum, mera divinatio est. Est ratio procedens per principium negativum. *Sed in contra*

OBJICIT Primò Oviedo. Nullum est fundamentum adstruendi, quod sit dependens materia, saltem per posterius à forma, cum nullum sit fundamentum asserendi, talem esse connexionem materiæ, cum formis, qualem explicuit Oviedo Præmissò quinto, supra.

RESPONDETUR. Hoc argumentum procedere ex principio negativo, scilicet nulla est ratio, deinde retorqueri potest argumentum, cum non videamus per experientiam existere materiam sine forma substantiali, non est ratio, asserendi, naturaliter id fieri posse; denique, non est fundamentum, quod tale decretum non sit positum, exigente id naturâ materiæ, ut nunquam illa existat sine forma, cum videamus, nunquam illam existere sine forma, benè ergo concludetur, Materiam non posse existere sine omni Forma.

OBJICIT Secundò idem. Quia, si quæ causa dependeret à posteriori, à suo effectu, posset illud per simplicem emanationem producere, sed formam substantialem, non potest materia

per simplicem emanationem producere. Ergo Major probatur Inductione, anima enim, quæ censetur à posteriori dependere à suis potentiis, habereque illas distinctas realiter, emanativè illas producit. Ignis si pendet à calore, à posteriori, emanativè illum producit; quia verò eadem anima à suis actibus non pendet à posteriori, nec ignis à calore in subiecto extraneo producendo, dependet à posteriori, ideo illum in extraneo subiecto, emanativè non producit. Eadem Major probatur, à priori. Omne ens virtutem habet, ad producendum, independentem ab alio comprincipio Creato, id à quo dependet à posteriori, & illud, sine quo naturaliter conservari nequit, quia si talem virtutem non haberet ens, sed indigeret alio comprincipio, hoc ipsò ad sui conservationem illud ens indigeret, eò quod neque est causa, neque effectus, neque terminus, neque subiectum, cuius illud ens sit modus, relatio, aut actus.

RESPONDETUR. Majorem cum sua inductione, veram esse, de entibus determinatè ab hoc determinato Ente pendentibus jam autem materia determinatè non exigit hanc formam substantialem. Ratio etiam adlata non convincit, quia non indigendo aliò, ad sui conservationem activè concurrente, casu, quò non nisi concursu creativo, sicut produci, ita & conservari indigeat, indigere potest principio, ut illi exhibeat conservationem creativam, nempe Deo, quod tamen non est numeratum in illis, quibus aliquid indigere potest, ad sui conservationem, & non est ratio, cur non numeretur. Dicit etiam posset, tunc dari vim emanandi, id, à quo aliquid dependet à posteriori, quando simul illo indiget ad operari, sicut anima indiget intellectu ad operari, non indiget autem Materia, Formâ, ad suum operari, quod est v. g. emanare quantitatem.

OBJICIT Tertiò idem. Potest materia amittere dispositiones sufficientes ad formam, v. g. ligni, & nondum habere dispositiones sufficientes ad formam aliam. Ergo tunc existet, & quidem naturaliter, sine forma. Antecedens probatur. Amittat enim lignum v. g. gradus frigiditatis quatuor, qui sunt requisiti ad formam ligni, jam non habebit formam ligni; & acquirat idem lignum, gradus quatuor caloris, qui etiam necdum sunt sufficientes, ad formam ignis, tunc lignum non habebit formam ignis. Hoc idem aliter proponit. Supponitque quod generatio viventis requirat determinatam quantitatem materiæ, ad hoc ut inducatur forma, & hoc quantum vocatur minimum materiæ, de hoc minimo, ita discurret: Minimum hoc, per partes disponitur, ita ut pars propinquior prius recipiat dispositiones ultimas formæ debitas, posteriùs autem eas recipiat; pars remotior, rursus, quando jam pars propinquior, est cum toto temperamento qualitatibus requisitarum, ad formam viventis, v. g. hominis, tunc adhuc

adhuc pars remotior, non habet hoc temperamentum, adeoque nec formam hominis, neque etiam habet formam embrionis, quia illam amittit per dispositiones ad formam hominis requisitas. Ergo pars illa remotior, nullam harum formarum habebit.

RESPONDET ipsemet Oviedo. Quodd scilicet forma, non dependeat à dispositionibus, ita ut naturaliter conservanda sit, cum unione ad materiam, etiam si dispositionem omnem, ex vi cuius fuit introducta, amittat. Ex alio principio dici potest, quodd ultima dispositio præcedentis formæ, nunquam amittatur, nisi posita ultimâ dispositione, ad aliam formam substantialem, licet non semper illa sit nobis nota, in tanta varietate formarum substantialium, adeoque fieri posse ut sublatis dispositionibus, ad formam ligni, non succedat forma ignis, eod quodd non habeat tantum calorem, quantum requirit, succedat autem alia forma substantialis, quæ requirit minorem calorem, majorem tamen quàm alia forma.

DICENDUM est Tertiò. *Materiam divinitus posse existere sine omni forma.*

PROBATUR primò. Quia id non implicat contradictionem.

PROBATUR secundò ex principiis Thomistarum. Tum quia existentia, est quidd distinctum realiter à formâ, nec est ratio, cur conjungi non possit, cum sola materia. Tum quia per illos, existentia humanitatis Christi, potest suppleri ab existentia Verbi, supernaturaliter. Ergo, & existentia materiæ, cum forma, poterit suppleri. Tum quia aliqui ex illis docent, posse essentiam conservari in rerum natura, sine existentia. Ergo & essentia materiæ, poterit conservari sine existentia, quam per illos, habet à forma. *Neque valet si dicas, si materia haberet existentiam sine forma, hoc ipso haberet formam, quia omnis actus, est forma, nego enim, actum, qui est existentia, esse formam Physicam de qua hic; licet actus compositi substantialis constitutivus, sit forma, unde etiam Thomistæ ponunt in composito formam, & ejus existentiam, nec tamen dicunt, unum compositum, habere duas formas substantiales.*

PROBAT tertiò Suarez. Potest existere forma materialis, divinitus, sine omni materia. Ergo & materia, sine omni forma. Utraque propositio, probatur; quia utrumque horum, sine alio, potest habere esse suum, extra causas.

PROB. quartò. Possunt divinitus in Eucharistia, existere accidentia, sine omni subiecto. Ergo & materia, poterit existere sine omni forma.

PROBAT quintò Hurtadus. Materiam existere, non est primarius effectus formæ, sed secundarius: Ergo si ponatur materia, existens per aliam existentiam; nulla erit contradictio. Antecedens probatur. Quia si formæ effectus formalis primarius, esset existentia materiæ, sequeretur impossibile esse, ut existat forma, quin exi-

stat forma, quin existat materia, impossibile est enim, esse formam, sine effectu suo formali. Quando autem dicunt Thomistæ, quodd tunc esset materia, in actu, sine actu: non convincunt; haberet enim tunc, non nisi actum existendi, consequenter, non esset in actu, sine actu.

OBJICIUNT 1. Thomistæ. Impossibile est existere, sine existentia; sed si materia posset existere, sine omni forma, existeret sine existentia. Ergo.

RESPONDETUR. Imprimis existentiam non distinguere ab essentia, sed hoc etiam negato, cur posset existere Materia, existentia aliqua supernaturali, & tamen non petibili à forma?

OBJICITUR 2. Implicat, aliquid esse à parte rei, & non esse in determinata specie, sed si materia esset sine omni forma, esset à parte rei, & non esset, in determinata specie. Ergo.

RESPONDETUR. Posse aliquid esse, & non esse in determinata specie Physica, licet non possit carere, specie sua Metaphysica, seu connectione determinata prædicatorum, differentiaque illius intrinsecè constitutiva.

OBJICIUNTUR 3. Implicat habere esse accidentale, & non habere illud à forma accidentali. Ergo etiam implicat esse substantiale habere, & non habere illud à forma substantiali, haberetur autem, si existeret materia sine omni forma.

RESPONDETUR. Esse substantiale duplex cogitari potest, primo esse substantiale Physicè compositum, & hoc repugnat habere, nisi à forma substantiali physica. Secundo aliud est esse substantiale Physicum, quidem sed non compositum Physicè, & hoc non repugnat habere, sine forma superaddita, cum sit identificatum ipsi entitati rei, condistincta ab accidenti, se sola, hocque haberi potest, sine omni forma superaddita, utpote quod petit identificari, ut identificatur in Angelis, cum tamen accidens, nulli entis per se, petat identificari, imò petit non identificari; quia illud ens, & esset per se ut supponitur, & non per se, utpote, idem cum accidenti.

INSTABIS. Totum esse artificiatum, est à forma artificata. Ergo & totum substantiale, à forma substantiali.

RESPONDETUR. Negando consequentiam: Quia ratio artificiati ante formam introductam, non habet in quid referatur, jam autem, ratio substantialis, incompleti, in materia, potest in aliquid referri, nempe, in esse illius incompletum, & certè materia prout condistincta formæ, non est accidens. Ergo prout condistincta formæ est aliquid substantiale.

OBJICITUR quartò. Materia magis dependet à formis substantialibus, quàm ab accidentalibus, sed non potest etiam divinitus spoliari materia, omni forma accidentali. Ergo nec substantiali.

RESPONDETUR. Magis pendere materiam, à formis substantialibus, hoc sensu, quia nobilio-
ra prædicata ab illis accipit; sed magis ne quoad
†g 3 dici

dici ad convertentiam? Si sint accidentia Logica, magis cum illis convertetur, utpote sibi identificatis, cum tamen formæ substantiales, non identificentur materiæ; si autem sint accidentia Physica, æque sine illis, poterit existere forma, ut sine formis substantialibus.

Obijciunt Quinto. Causalitas causæ formalis, etiam à Deo, est insupplebilis; sed forma dicit causalitatem in materiam. Ergo hanc causalitatem Deus supplere non potest. Ergo nec materia existere sine forma poterit.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum, causalitas causæ materialis à Deo est insupplebilis, sed materia, dicit causalitatem, in formam. Ergo illam Deus supplere non poterit, adeoque forma, divinitus etiam sine materia, existere non poterit, cum tamen de facto formæ accidentales existant, in Eucharistia, sine subiecto. Quod si dicas, suppleri illic causalitatem, causæ materialis, in genere causæ efficientis, dante scilicet, concursu consimilem conservativum Deo, qualem exhibuisset, in præsentia subiecti materialis, idem in præsentia etiam dici poterit.

INSTABIS. Etiam divinitus non potest esse albu, sine albedine. Ergo nec materia, sine forma.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Quia esse album, est effectus formalis primarius albedinis, vix ab ea in subiecto apto posita, ratione distinctus, consequenter, si habetur alicubi, album esse, habetur albedo. Esse autem materiæ, non est effectus formalis primarius formæ, hinc bene poterit dari, ut existat materia, sine forma substantiali.

INSTABIS. Etiam divinitus, non potest existere compositum hoc, quale datur à parte rei, sine formâ. Ergo etiam nec divinitus existere poterit materia, sine forma.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: Quia esse compositi, non habet entitatem distinctam à materia & formâ, hoc ipso ergo; quia non esset entitas formæ, non esset compositum, entitas autem materiæ non est entitas formæ, sed quid realiter ab illa distinctum, consequenter poni poterit entitas Materiæ, & non poni entitas formæ.

Casu autem, quò materia existeret divinitus, sine omni formâ substantiali concursus, ad ita existendum exhibitus, esset concursus in entitate naturalis, supernaturalis quoad modum. Quia tunc est concursus supernaturalis, quoad substantiam; quando vel producitur effectus, excedens, vel quando suppletur concursus, seu causalitas alicujus causæ; Concursus autem supernaturalis, quoad modum est quem exhibet Deus, in his circumstantiis indebitis, exhibetq; illum, tanquam auctor miraculorum, non supplendo tamen ullam causalitatem; & quia, etiam in præsentia, nullam causalitatem supplet Deus, cum forma, non causet materiam, fit ut hic concursus sit supernaturalis, non nisi quoad modum.

DE potentia, absolute & radicaliter spectatâ, egimus supra, ubi de primo essentiali conceptu Materiæ nunc agitur, de potentiâ relative spectatâ. Porro pervulgatum est, materiâ, vocari puram potentiam, sed in quònam sensu, controversum est. Thomistæ enim aliqui, omnem illi actum negant, sed cum Nominalibus, & Nostri, Scotistæ tribuunt, ut hoc intelligatur.

PRÆMITTO Primo ex Hurtado Disp. 2. Phys. Sect. 2. *Potentiam aliam esse objectivam, aliam activam, aliam passivam.* Potentia objectiva, sive Logica, est mera & sola non repugnantia rei ad essendum, & hæc potentia competit Entibus nondum existentibus, ei; oppositur actus existentia. Materia à parte rei posita, quòd non sit potentia Logica, probatum, ubi de ejus propria existentia. Potentia activa est vis productiva, alicujus effectus, qualis potentia, est in igne, ad comburendum, an materiæ conveniat aliquid producere? infra agetur. Potentia passiva est subiectum receptivum formarum, & in isto sensu, materia, potest dici pura potentia, ei enim convenit recipere formam, & non recipi in alio subiecto. Ceterum non ita est potentia, ut excludat omnem actum, quod ut intelligatur,

PRÆMITTO Secundo ex Suar. Disp. 13. Metaphys. Sect. 7. n. 7. *Actum interdum sumi absolute, interdum respectivo.* Respectivè sumitur, cum sumitur per ordinem ad aliud, ut cum dico, formâ esse actum materiæ, absolute sumitur actus, quando sumitur aliquid, pro eo, quod in se est actuale quid, quantumvis nihil actuet, & ita Deus dicitur actus, quamvis Deus nullius entis sit formâ. Rursus, uterque hic actus, alius est Physicus, alius Metaphysicus. Physicus actus est v.g. formâ, Metaphysicus autem actus est multiplex, aut enim est actus existentia, & vocatur differentia, aut actus existentia, & vocatur existentia, aut actus entis per se, & vocatur substantia. Specialiter actus absolutus, alius est completus, alius incompletus, actus absolute completus est, qui in genere entis vel substantia, ita est completus, ut nec constituatur per actum physicum, à se distinctu, neque illo indigeat, & talis est v.g. Angelus. Alius est actus absolutus incompletus, & est entis illud, quod habet actualitatem aliquam, in quantum est extra nihil, sed ita, ut tamen ordinetur ad aliud. Isti ergo, qui tribuunt materiæ aliquam actualitatem, tribuunt ei actualitatem Metaphysicam incompletam, eo quòd etiam illa ordinetur ad formam, quando autem dicitur, materia esse actus absolutus, ly absolutum non supponit pro radicali, sed supponit pro absoluto, prout distinguitur ab actu, qui ad aliud actum ordinatur.

PRÆMITTO tertio ex eodem. *Distincta hæc esse, Materia est pura potentia, & materia est in pura potentia.* Prior propositio est vera, solum enim significat, materiam non nisi deberi, ut sit subiectum, nec ullo modo convenire ei ut sit actus Physicus, posterior autem propositio, si non falsa, saltem ambigua est, videtur enim significare, quod materia, habeat negationem actualis existentie.

DIFFICULTAS I.

An Materia sit pura potentia?

DICENDUM est. *Materiam primam, non esse pure potentiam, quæ sit cum exclusione actus Metaphysici, seu entitativi.*

PROBATUR primò Auctoritate Aristot. ex 1. Physicor. tex. 69. Ubi materiam primam comparat, cum ligno, ex quo fit statua, quod certe habet entitatem actualem, independentem, à formâ statuar; Deinde 1. Physicor. tex. 82. dicit Materiam esse subiectum, ex quo, per se aliquid fit, cum inicit, quomodo autem inesset si nullum actum entitativum portaret. Similia habet septimò Metaphys. & tertio de Cælo C. 8. Citat Suarez etiam auctoritatem S. Thom. quæst. 1. de Spirit. creaturis ar. 1. & tertio contra gentes C. 20. ubi dicit, perfectius esse compositum, quam sit ipsa forma, quod certe non diceret, si non sentiret, aliquam perfectionem habere Materiam. Similia habet primâ parte q. 45. articulo 1. ad primum, & ibi quæst. 14. ar. 11. ad tertium: & quæst. 3. de veritate ar. 5. ad primum.

PROBAT secundò Suarez. Potest materia, in suo conceptu, intelligi composita ex genere & differentia, ut si distinguatur materia cæli à materia sublunarium. Ergo habet suum actum Metaphysicum.

CONFIRMATUR ex Maffrio. Materia secundum se considerata, vel est aliquid, in rerum naturâ, vel est nihil, non potest dici nihil. Tum quia ex 1. Physic. est principium rerum in fieri & ex 2. Physic. est natura per se, & causa compositi intrinseca ex 7. Metaph. est fundamentum formarum, ex Theologia terminus creationis. Tum quia, si materia, est nihil. Ergo composita substantialia, dependerent in suo esse, & existere, à nihilo, cum dependeant à materiâ. Quod si materia, est aliquid in rerum naturâ, quæro, vel est accidens, vel aliquid substantiale? non potest dici, quod sit accidens, est enim subiectum formæ substantialis, forma autem substantialis, non est in accidente, & est pars intrinseca compositi substantialis; quod si materia, est substantia, & non eadem cum forma. Ergo habet suum actum entitativum.

PROBATUR tertio. Falsa est hæc propositio,

materia non est ens actu. Ergo debet esse hæc vera, materia est ens actu. Ergo ulterius, materiam non convenit, esse puram potentiam, quæ, sit cum exclusione actus entitativi, cui enim, competit esse Ens actu, illi non competit negatio entis actu. Ergo nec competit exclusio actus entitativi, exclusio enim actus entitativi, est negatio entis actu. Antecedens primum probatur. Creatura est ens actu, materia prima est Creatura. Ergo. Major probatur. Nihil non est creatum, aliàs esset creatum, & non esset creatum. Ergo creatura est ens actu, idem enim ista significant. Minor autem est de fide. Rursus. Materia est, & non est Deus. Ergo est creatura.

RESPOND. primò Thomistæ. Materiam esse nihil existentie, licet non sit nihil essentie.

CONTRA est. Tum quia si materia, non est nihil essentie. Ergo est actus essentie. Ergo adhuc habetur intentum. Tum quia ex indistinctione actualis essentie ab existentia, sequitur materiam habere actum existentie. Tum quia falsa est hæc propositio: materia actu, est nihil essentie. Ergo vera erit hæc: materia actu, non est nihil essentie. Ergo ulterius vera hæc, materia est actualiquid essentie, nam ex duobus negativis, resultat positivum quid. Quod si vera hæc propositio, materia est actu aliquid essentie, id est habens actu aliquam essentiam. Ergo vera erit, & hæc: Materia est actu aliquid entis, id est, habens actu aliquam entitatem, essentia enim, est ens. Ergo ulterius vera erit hæc: materia est ens actu, quod sic probatur: quod habet actualiquam entitatem, illud est ens actu, habet ex concessis materia, actu entitatem. Ergo est ens actu.

RESPOND. Materiam, habere quidem entitatem realem, tamen non esse ens in actu.

CONTRA Si concedis, materiam non esse puram potentiam objectivam, licet sit pura potentia subjectiva, hoc ipso concedis, non esse actu nihil essentie, adeoque, esse actu aliquid entis, habendoque entitatem realem, habere actum entitativum.

OBJICITUR 1. Auctoritas Aristotelis.

RESPOND. Quod dicat, materiam esse puram potentiam subjectivam, hoc est, nihil actus physici involventem; sed non voluit esse puram potentiam Logicam, & objectivam, quæ sit per exclusionem actus Metaphysici. Quo etiam modo solvi debet auctoritas S. Thomæ; Si alicubi oppositum significat.

OBJICITUR 2. Materia est pura potentia. Ergo, non potest habere aliquem actum. Ergo neque entitatem actualem. Secunda consequentia probatur, quia actualis entitas, est aliquis actus, nam est ens actu. Antecedens probatur auctoritate, est enim axioma; materiam esse puram potentiam.

RESPONSUM supra materiam esse puram potentiam, per exclusionem actus Metaphysici. Ex dictis etiam supra, negari potest, secunda consequentia, cum sua probatione, licet enim sine controversia, vera sit hæc propositio; actualis entitas, est in actu, sed hæc est dubia, actualis entitas, est aliquis actus, ly enim, actus, potest hic supponere pro actu Physico.

OBJICITUR 3. Si materia, non est pura potentia, vel est composita ex potentia, & actu, vel est aliquis actus; sed materia neque est composita ex potentia & actu, neque est actus. Ergo est pura potentia. Minor probatur, quoad primam partem: si materia esset composita ex actu, & potentia, daretur potentia prior ipsa materia, quod est absurdum, nam daretur aut processus in infinitum, in istis compositionibus, aut deveniretur ad aliquam potentiam, quæ non esset composita ex actu, & potentia, & hanc, tandem, dicerem esse materiam primam. Non potest etiam dici, quod sit materia, actus, quia vel esset actus informans, vel subsistens, non potest esse actus informans, aliàs esset actus, alius subjecti, atque jam, ita, materia daretur materia: non potest etiam esse actus subsistens, quia si materia, esset actus subsistens, talis, qui informare non possit: Ergo esset substantia completa, haberet se enim ita, sicut Deus & Angeli, qui sunt actus subsistentes, & substantiæ completæ.

RESPONDET Suarez. Materiam esse compositam, non ex potentia, & actu Physico, sed esse compositam ex potentia, & actu Metaphysico, hoc est, ex genere & differentia, neque est absurdum, potentia Physicâ, dati priorem potentiam Metaphysicam, quia hæc prioritas, est per solam rationem, sicut non est absurdum, dari aliquid in homine prius homine per conceptum, hoc est genericam rationem animalis.

INSTABIS. Materia est simplex entitas. Ergo, vel est tota, actus, vel tota potentia: sed non est tota, actus. Ergo nihil actualitatis continet.

RESPONDETUR. Materiam esse simplicem entitatem in ordine Physico, hoc est non compositam ex subjecto Physico, & forma Physicâ, sed actu non esse simplicem entitatem, seu in completam in ordine Metaphysico, est enim composita ex potentia ipsa, ad existendum, hoc est non repugnantia, ut existat, & ex actu Metaphysico, hoc est actuali existentia, item ex genere suo & differentia, cum quo stat, ut tota sit Physica potentia, & simul tota, actus Metaphysicus, utpote identificans sibi, suam existentiam.

OBJICITUR 4. Omnis actus, est propter operationem; Materia non est propter operationem. Ergo non est actus.

RESPONDETUR. Omnem actum informan-

tem, aut completam substantiam, esse propter operationem, non tamen omnem actum entitativum, esse propter operationem, certè enim actus entitativus, potest ad aliud genus causæ exercendum institui, v.g. ad recipiendum, non verò ad agendum tantum, in genere causæ efficientis. Potest etiam ostendi operatio materiæ, emanatio scilicet quantitatis, potest denique transire totum, non enim, dicimus materiam esse actum, sed in actu. Quod si dicas, omne quod est in actu, esse propter operationem, vel negabitur Major, vel ex dictis, distinguatur.

OBJICITUR 5. Nullus est actus, qui seipso non habeat actualitatem. Materia, seipsa non habet actualitatem, actualitas enim habetur à forma, & tamen, materia, seipsa non est forma.

RESPONSUM supra. Actualitatem Physicam, tribui formæ, sed non actualitatem Metaphysicam, vel certè omnis actualitas, est à forma, vel distincta, vel identificata, jam autem materiæ, non identificatur quidem forma Physica, identificatur quidem forma Physica, identificatur Metaphysica forma.

INSTABIS 1. Si Materia esset in actu, non posset fieri ex illa, & forma, unum per se; ex duobus enim entibus in actu, non fit unum per se.

RESPOND. Ex duobus entibus in actu completis, & ad se cum sua actualitate substantialiter non ordinatis, non fit unum per se, secus de aliis entibus. Rursus, si materia esset in actu Physico, non posset fieri, ex illa, & forma, unum per se, sed bene fieri potest ex actu Metaphysico, & forma physica, unum per se; imò fieri non posset, ex istis duobus, hoc est, materia & forma unum per se, nisi Materia, esset actus Metaphysicus: esset enim nihil: ex forma autem, & nihilo, unum per se non fit.

INSTABIS 2. Purus actus, ita est actus, ut nihil admixtum habeat potentialitatis. Ergo & pura potentia, ita debet esse pura, ut nihil habeat actualitatis; Materia est pura potentia. Ergo nihil habet actualitatis.

RESPONDET Suarez. Distinguendo consequens, quod scilicet pura potentia, nihil habeat actualitatis, quæ sit à forma Physica, licet necessario debeat habere aliquid actualitatis, à forma Metaphysica: hoc est, suo esse, extra causas. Restituitur argumentum, purus actus, nihil habet potentialitatis. Ergo & pura potentia, nihil habet etiam actus Metaphysici. Dissolvitur assignat Suarez: quia talis potentia, est impossibilis à parte rei, quæ non includat actum Metaphysicum, possibilis autem est, talis actus, qui non involvat ullam potentialitatem, quod ipsum probat; quia non repugnat dari talem perfectionem, quæ nullam habeat admixtam imperfectionem, impossibilis autem est talis imperfectio, quæ nullam habeat admixtam perfectionem.

fectionem, quia potius istud Ens, non esset ens, sed nihil, & negatio omnis perfectionis, & sicut possibile est summum bonum, quod est, sine ulla mistura mali, quamvis sit impossibile summum malum, quod sit sine mistura boni; ita possibilis erit purus actus, qui sit sine mistura imperfectionis, impossibilis autem erit pura potentia, quæ sit sine mistura perfectionis.

Aliter paulo satisfit eidem difficultati, quod scilicet, & esset cum exclusione omnis actus, illa potentia, ut supponitur, & non esset; quia, quod est extra causas actus, non est cum exclusione omnis actus, illa autem potentia, esset extra causas actus: deinde si illa pura potentia, non haberet quidquam actualitatis, vel verum esset, de illa dicere, non est actu nihil essentia, vel non esset verum: Si non esset verum dicere, ergo est actu aliquid essentia, adeoque & ipsa est actu: si autem est verum dicere, est actu nihil essentia, ergo ita se habet post productionem suam atque ante illam, veraque erit de illa, prioris propositionis contradictoria, est actu, nihil essentia.

INSTABIS 3. Si materia prima involveret aliquid actualitatis, actus purus, & pura potentia, non distarent maximè, sed debent distare. Ergo. Sequela probatur: Magis distarent, pura potentia, & actus purus, si pura potentia, nihil actualitatis haberet.

RESPONDETUR. Minorem esse falsam, quia accidentia, magis distant à Deo, quam materia, utpote participans de genere substantia.

Deinde dicit Suarez, actum purum & materiam, maximè distare, non negativè, hæc enim est distantia, inter Deum, & nihil, sed maximè positivè, hoc est distantia debita entibus positivis: quod si, materia distat ab actu puro, distantia positiva, hoc ipso actualitatem aliquam importare debet, aliàs hoc ipso, non esset hæc distantia positiva.

Dici etiam posset, impossibilem esse distantiam maximam, inter Deum, & aliquid creatum, quia illa creatura, deberet esse imperfectissima, non est autem, possibilis creatura imperfectissima, quia aliàs Deus, jam non esset, ab ulla creatura minus participabilis, hoc autem non potest dici: quia quod est participabile in infinitum, magis & magis, necessariò est participabile in infinitum, minus & minus, aliàs deveniretur ad ultimum, infinitudoque perfectionis, clauderetur termino, nec eadem esset via Athenis Thebas, & Thebis Athenas. Si autem Deus est participabilis in infinitum, minus & minus; ergo illa creatura imperfectissima, non esset imperfectissima, utpote, quæ deberet dari, minus participans, de Deo, adeoque minus perfecta.

OBJICITUR 6. Si materia, esset aliquid

actu, esset vel substantia, vel accidens: non est accidens, ut constat, ergo est substantia. Sed materia, substantia esse non potest, quod ipsum probatur; quia quod est potentia ad substantiam, non est actu substantia: quod est enim potentia ad aliquid, non est actu illudmet, sed materia est potentia ad substantiam. Ergo.

RESPONDETUR. Quod est potentia Logica ad aliquid, non est illudmet ipsum, concedo: quod est potentia Physicè, est tamen actus Metaphysicè, non est illudmet ipsum, nego.

Deinde quod est potentia ad physicam substantiam, hoc est, formam substantialem, si sit etiam potentia, respectu totius generis, & latitudinis substantia, non est illudmet ipsum, in genere substantia, quod est substantia; potest tamen esse substantia, si non sit potentia respectu totius latitudinis substantia. Ad habendum autem actum substantialem, non est in potentia Materia, quæ est à parte rei, sed de facto illam habet, qui tamen actus substantialis materia, continetur intra latitudinem substantia, ut sic.

OBJICITUR 7. Si materia esset actus entitativus, non salvaretur in ea, ratio puræ potentia, per hoc enim solum salvaretur, quia materia non reciperetur in alio priori subjecto, sed hoc non salvat, quomodo materia sit pura potentia: quia non potest dici forma purus actus, ex eo, quia non informatur aliò actu. Ergo nec potest dici materia pura potentia, quia non recipitur in alio priori subjecto.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: ideo non dicitur forma, actus purus, quia quamvis non sit informabilis ab alia forma substantiali, est tamen capax adhuc formarum accidentalium, & non excludit, quominus sit verè potentia Physica, assignabilisque est alius actus, qui minus habeat potentialitatis, nempe Deus. Materia autem bene potest dici pura potentia, quia ita non recipitur in alio subjecto, ut non sit actus Physicus, sed potentia Physica, nullumque respectu illius datur etiam accidentale subjectum, nec est assignabilis entitas, cui magis competat potentia subjectiva.

Quamquam videtur hic esse quæstio de voce ideo enim non appellatur forma, actus purus, quantumvis à nullo actu substantiali informetur, quia nomen hoc actus puri, usurpant Doctores, ad significandum non istud, quod non actuatur ab alio actu substantiali, sed usurpant ad significandum Ens à se, & quod ad nihil sui, est in potentia Physica, nomine autem puræ potentia, significant id, quod in nullo priori subjecto recipitur.

OBJICITUR 8. Ita se habet materia ad formas substantiales, sicut quantitas ad terminos, & figuras; sed termini quantitatis, non sunt entitas

tas distincta à quantitate, nec quantitatis entitas à terminis. Ergo & entitas materiæ, non est distincta à formis.

RESPONDETUR. Negando maiorem: quia termini quantitatis, sunt ipsa entitative quantitas, dicens negationem ulterioris extensionis, de quo infra; jam autem forma, non est ipsa entitas materiæ, ita vel sic affecta, præterque ipsam materiam, datur forma substantialis.

OBJICITUR 9. Si haberet propriam entitatem materia, esset absolute sine forma cognoscibilis, quod tamen negat Philosophus 1. Physicor. tex. 69. & 7. Metaphys. Tex. 35.

RESPONDETUR. Materiam, quæ relative accipitur, non esse cognoscibilem sine formâ, licet secundum aliquod esse absolutum, sit cognoscibilis sine formâ, nec obest, quo minus habeat entitatem, quamvis relative accepta, non sit cognoscibilis sine formâ, quia etiam forma, relative accepta, non est cognoscibilis sine materiâ, Pater item sine filio, & tamen utrique convenit sua entitas.

OBJICIUNT. 10. Complutenses. Ens dividitur in potentiam, & actum, ex 9. Metaph. C. 1. Ergo per hoc ipsum, quia aliquid est pura potentia realis, etiam si omnem prorsus actum excludat, poterit habere rationem entis realis.

RESPONDETUR. Etiam si aliquid excludat omnem actum Physicum, potest habere rationem entis realis, non potest tamen habere rationem entis realis, si excludat etiam actum Metaphysicum, propter dicta supra.

Rursus, divisio illa, est in potentiam Physicam, & in actum Physicum; potentia autem Physica, non excludit actum Metaphysicum: si autem sit divisio in potentiam Logicam, & actum Logicum, seu Metaphysicum, hoc quidem ipso, quia est potentia Logica aliquid, est Ens, sed non est Ens reale, quia etiam genus, quod dividitur, non est Ens reale, sed ens latius, nec participabunt hæc membra dividentia de se ad invicem, quia potentia Physica, & actus Physicus, non participant de se, licet potentia Physica, possit participare de actu Metaphysico, neque enim hæc duo, sunt membra dividentia proportionata.

DIFFICULTAS II.

An esse potentie in Materia, sit primò essentialiter illi, & an identificatum illi?

Hæc quæstio decidi debet, ex istis, quæ docuimus, in materia de relationibus transcendentalibus, ubi asseruimus nullam relationem transcendentalem, esse primò essentialiter rebus absolutis. Sit:

Quid tenendum?

DICENDUM est. *Materia non esse primò essentialiter rationem potentie formaliter acceptam.* Est conclusio Scoti in secundum distinct. 12. q. 1. & in quartum Disp. 11. q. 3. Eandem hinc in Polonia multis argumentis stabilivit Smigletius.

PROBAT P. Adrianus Pikarski. Nulla est necessitas, magis includi rationem potentie in materia, quam includatur quælibet passio in sua essentia, vel in entitate filii, relatio filii ad Patrem, vel ordo subiecti ad accidentia, ab eodem subiecto importatus. Ergo non est primò essentialis ratio potentie in materia.

RESPONDERI posset. Nulla est necessitas, magis determinabilitatem, quæ est primò essentialis conceptus materiæ, per argumentem, ponere pro primo essentiali conceptu, & non ponere potentiam, & si determinabilitas Materiæ non est passio materiæ nec erit potentia. Exempla autem, quæ adfert, non convincunt, in omni enim sententia, per prius est essentialis potentia materiæ, quam passio, hæcque duo distingui, vel inde constat, quia esse creaturam, non est passio hominis; esse autem risibile, est passio, & quia esse potentia in materia, ita se habet, sicut esse creaturæ: certè sicut esse creaturæ non est passio Entis creati, ita nec potentia erit passio materiæ. Rursus passio videtur emanare, jam in suppositione, etiam secundò essentialium conceptuum, & quia etiam per argumentem potentia est secundò essentialis conceptus materiæ, hoc ipso non se habebit potentia ut passio materiæ, nec sequetur ex eo, non esse illam essentialem primò, quia passio non est essentialis primò. Negabunt item oppositi, æquè se habere potentiam in materia, ac relationem, hæc enim, est quid accidentale, materiæ autem, non accidit esse potentia: negabunt item ordinem subiecti ad accidentia, non esse primò essentialem.

PROBAT idem. Si materia esset essentialiter ordo ad formas, non possent adversarii dicere, quod materia dicat essentialiter ordinem ad formas, nisi nugaciter, sensus enim huius propositionis: Materiæ est ordo ad formas essentialis, sensus inquam esset, quod ordo materiæ, ad formam, dicat essentialiter ordinem ad formas, quod non nisi nugaciter dicitur.

RESPONDERI posset, retorquendo argumentum, contra eundem in quantum tenet primò essentialem conceptum materiæ, esse determinabilitatem, si materiæ primò essentialis conceptus esset determinabilitas per formas, tunc huius propositionis Materiæ est primò essentialis conceptus, determinabilitas, sensus inquam esset

esset, quod determinabilitatis, primò essentialis conceptus, sit determinabilitas, eadem retorasio fieri potest in quacunque materia, & ita etiam non poterit dici, per arguentem, relationis primò essentialis conceptum esse, *esse ad aliud*, quia aliàs hujus propositionis: relatio primò essentialiter est ad aliud, sensus erit primò essentialiter ad aliud, hujusque propositionis, homo est primò essentialiter animal rationale, sensus erit, primò essentialiter animal rationale, est animal rationale. Quòd si in his retorasionibus, dicatur sufficere, ne propositio sit nugax aliud ex modo significandi importare subjectum, & aliud importare prædicatum, sensumque non fore hoc ipso nugacem, ita in præsentis, idem etiam poterit.

PROBAT idem. Quod essentialiter est ad aliud, non potest sine eodem alio existere: atqui materia potest existere, non existentibus formis omnibus, tam singularim, quam collectivè sumptis, saltem miraculosè. Ergo materia non est essentialiter ad aliud. Major probatur: id quod ab alio pender in essendo, pender etiam in existendo, & ita, quia creaturæ, pendent in essendo à prima causa, non possunt existere non existente Deo, modalis item entitas, quia dependet in essendo à subjecto, etiam in existendo dependet ab illo.

RESPONDETUR. Hoc argumentum etiam proponenti solvendum esse, non est minus essentialis potentia ratio creaturæ in ente ab alio, quare ergo non potest substantia creata existere, independentè à Deo, & tamen existere potest materia, sine omni forma; Directè autem dici potest, materiam posse existere, sine omni forma actualiter existente, ad quam non dicit etiam materia ordinem essentialem; sed non potest existere, sine omni forma possibili, ad quam dicitur, ordo essentialis.

Denique argumentum multum probat, probat enim etiam potentiam, non esse secundo essentialis materiam, quia nihil potest existere sine suo secundo essentiali, utpote quod idem est in re, cum primo essentiali, & tamen materia potest existere sine forma.

Addo. Condistinguentæ sunt hæ propositiones, materia sine forma potest existere, hancque probabunt etiam oppositi, & alia, hæc, materia potest existere sine ordine ad formas, hanc negabunt oppositi, & negare debet ipse arguens.

PROBAT denique idem. Essentia materiæ, neque est purè relativa intrinsicè, neque est ex parte relativa intrinsicè. Ergo materia primò essentialiter non constituitur ordine ad formas. Antecedens probatur; quoad primam partem. Si essentia materiæ esset purè relativa, etiam forma deberet esse purè relativa, invicem enim ad se ordinem dicunt; si autem & forma, & materia, itemque ejus unio, esset relativa, totum

compositum esset relativum, consequenter nullum physicum Ens, foret nisi in prædicamento ad aliquid, homoque ponendus esset in prædicamento relationis, imò darentur relationes circa omne fundamentum absolutum. Quòd verò essentia materiæ, non sit ex parte relativa, probat: quia sequeretur illud aliud parziale absolutum, non dicere ordinem ad formas, quod dici non potest, quia aliàs esset aliquid in materiæ essentia, quod non esset essentialiter materia: per oppositos enim, illud essentialiter est materia, quod dicit ordinem essentialiter, ad formas.

RESPOND. Quòd materia sit ex parte essentialiter relativa, eo, quòd sit Ens non nisi impurè absolutum, docentque illud parziale absolutum, non dicere ordinem ad formas, negant tamen aliquid in materia esse, quod non sit materia, quam docent, & absolutum & respectivum aliquid, importare æquè primo; & sicut per nos, ne aliquid sit in materia, quod non sit potentia formaliter, sufficit identitas realis, ita & per illos sufficiet. *Hinc aliter*

PROBAT primò Smiglerius. Nulla relatio potest esse primò essentialis absoluto: atqui potentia est relatio, materia verò est quid absolutum. Ergo primò essentialis, materiæ potentia esse non potest. Major probata est in Logica, & certè implicat, uni eidemque convenire duo contradictoria, sub una eademque ratione, cum igitur esse ad aliud, conveniat rei, sub ratione relativa, non esse ad aliud sub ratione absoluta, necesse est, hæc non esse idem.

CONFIRMATUR ex eodem. Tum quia nulla potentia, est sui ipsius potentia, sed supponit aliquid, cujus sit potentia. Ergo & potentia materiæ, supponit essentiam materiæ, adeoque primo eam non constituit. Antecedens probatur, quia ista tria, operatio, potentia, essentia, sunt talia, ut operatio præsupponat potentiam, potentia essentiam.

Neque valet, si dicas, potentiam accidentalem, supponere esse, non verò potentiam substantialem, quia etiam potentia substantialis, non amittit rationem potentia. Ergo si accidentalis potentia præsupponit essentiam, etiam substantialis ex modo concipiendi præsupponet. Tum quia etiam dato, quòd materia, sit Ens impurè absolutum, adhuc de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relativum, idque ideo, quia, ita tunc conflaretur materia ex esse absoluto, & relativo, sicut conflatur homo ex animali & rationali, & quia rationale, non est de essentia animalis, nec de ratione absoluti, esset relatio, imò specialis est ratio, quare de essentia absoluti, non possit esse relatio, quia res diversorum prædicamentorum, non possunt constituere unum per se, sed unum per accidens; absolutum autem, & relativum, sunt res diversorum prædicamentorum. Tum quia

ra-

rationes duæ disparatæ, quæ se invicem tollunt, non possunt invicem de se affirmari, nec una esse de essentia alterius, talis est ratio relativa & absoluta. Ergo Minor probatur: quia ratio absoluta, dicit non esse ad aliud, ratio relativa, dicit esse ad aliud. Ergo se invicem tollunt. Tum quia, omnis relatio est alicujus relati, non enim sui ipsius est relatio, sed alicujus quod per illam refertur, relatio enim refert, & est ratio referendi ipsa verò non refertur, sed subiectum vel quasi subiectum illius. Ergo in relatione materiæ ad formam, assignandum aliquid, quod referri debeat, hoc autem, non aliud est, quam ipsum esse absolutum. Tum quia prius est rem esse in se, quam esse ad aliud, sed esse absolutum, est esse in se, esse relativum, est esse ad aliud. Ergo prius est esse absolutum, quam esse relativum.

PROBATUR 2. Sive materia, sit purè absolutum quid, sive purè relativum, sive impurè absolutum, & impurè relativum, non potest inferri legitime, quòd de primo essentiali conceptu materiæ, sit ratio relativa. Ergo ratio potentiæ, non est primò essentialis materiæ, ratio enim potentiæ, formaliter accepta, est ratio relativa. Antecedens quoad primam partem, sic probatur: Si materia sit purè absoluta, non potest de primo essentiali conceptu illius, esse quid relativum, hoc ipso enim jam esset, & purè absolutum. Ens, ut supponitur, & non purè absolutum. Ens, quia haberet se primo essentialiter relativè; Quoad secundam partem sic probatur: Supposito, quòd materia sit Ens purè relativum, esset quidem de primo essentiali conceptu ratio relativa, sed quæro, vel esset relativa ut Quo? vel relativa, ut Quod? non esset relativa ut Quo; quia non esset relatio, sed id quod refertur ad formam, tanquam subiectum eidem unibile, non autem relatio est formaliter unibilis, sed relatum: quod si illa relatio non esset relativa ut quo, sed ut quod: Ergo esset concretum, ex relatione, & absoluto, ex quo enim alio? Ergo non esset purè relativa, posito autem, quòd non sit purè absoluta, nec purè relativa materia, sic quoad hanc tertiam partem probatur. Antecedens: posito, quòd materia sit primò essentialiter conflatum ex absoluto, & relativo, primo essentialis conceptus absoluti, & primò essentialis conceptus relativi, vel erunt distincti, vel non erunt distincti: si non erunt distincti: Ergo nec illic erit conflatum ex istis duobus, quomodo enim conflari aliquid potest, ex duobus, si illa non sint duo: illa autem non sunt duo, quorum primò essentialis conceptus idem, & sicut ex homine, & animali rationali, tanquam duobus, non posset duplex conceptus conflari, ita nec ex illis rationibus; Deinde utrumque illorum membrorum prædicti conflari, quod est impurè absolutum, utrumque inquam illorum membrorum, distinctam haberet definitio-

nem: absolutum enim, & relativum, aliâ definitione definiuntur, quomodo ergo utriusque illorum membrorum, idem erit primò essentialis conceptus? imò sequetur, utrumque esse, vel absolutum, vel relativum, si idem erit, utriusque primò essentialis conceptus, adeoque conflatum, ex illis, non esse illud impurè absolutum. Si autem illorum duorum membrorum, primò essentialis conceptus, sunt distincti: Ergo de ratione absoluti, non erit primò essentialis ratio relativa, quia nec rationis relativæ, primò essentialis conceptus erit, conceptus absoluti, cumque tota radix, omnis distinguishibilitatis, sit alietas, primò essentialis conceptus, qui ad invicem non possunt accommodari, nec ad invicem convenire, cum ratio absoluti & ratio relativi, distinguantur inter se, nec unum, erit de primo essentiali conceptu alius: Sed in illo conflato ex absoluto & relativo, absoluti primò essentialis conceptus, erit absolutus, relativi relativus. Ergo unum, non erit de primo essentiali conceptu alterius. Ergo nec in materia de primo essentiali conceptu absoluti, erit aliquid relativum, quæ ipsæ duæ formalitates, si inter se comparentur, semper absolutum, prius erit relativo, propter rationes supra, ex Smigletio adlatas.

PROBATUR 3. Posito, quod materia sit impurè quid absolutum, & quod de primo essentiali conceptu illius, sit relatio potentiæ, sequeretur relativum primò essentialiter, non esse relativum; hoc est absurdum. Ergo. Sequela probatur: relativum primò essentialiter, esset absolutum. Ergo relativum primò essentialiter non esset relativum. Antecedens est conclusio oppositorum. Consequentia probatur, quod est absolutum, illud non est relativum, sed relativum primò essentialiter, esset absolutum: Ergo relativum primò essentialiter, non esset relativum. *Neque valet, si dicas*, quod est absolutum purè, illud non est relativum; sed non illud, quod est impurè absolutum.

CONTRA enim erit, illa pars secunda, quæ dicitur absoluta, vel est purè absoluta, vel impurè, si impurè, de illa ipsa, quæro, an sit absolute pura? & sic debebis concedere, vel processum in infinitum, vel devenire ad absolute puram, & de hac parte quæro, estne essentialiter relativa, an non? Si non est primò essentialiter relativa, ergo non ostendis, contra quam intenderis, quòd de absoluto alicujus conceptu primò essentiali, sit relatio; si autem illa pars, esset primò essentialiter relativa: Ergo primò essentialiter relativum, non est relativum, est enim absolutum, & sicut conflato illi ex animali & rationali, non est de primo essentiali conceptu animalis, rationale, ita in impurè absoluto, de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relatio, ut in simili dicebat Smigletius.

PUN.

Punctum Difficultatis 2.

Solutio objectionum.

OBJICIT Primò P. Paulus Kaczynski. Si potentia subjectiva non esset primò essentialis materiæ, daretur processus in infinitum in potentiis subjectivis, quod est absurdum. Sequela probatur: quia si potentia subjectiva, non esset primò essentialis materiæ, daretur in materia, alia potentia prior hæc, & sic in infinitum, quod ipsum probat illa potentia, quam negamus esse primò essentialem, haberet se per modum formæ superadditæ, forma autem præsupponit ante se potentiam. Rursus hæc præsupposita potentia estne primò essentialis, vel non? si est; primò essentialis: Ergo & illa, de qua negabamus, erit primò essentialis: Ergo habebit se, per modum formæ. Ergo præsupponet aliam ante se potentiam, & sic in infinitum.

RESPONDETUR. Potentiâ relativè acceptâ, dari priorem non re, sed per rationem, nempe potentiam radicaliter acceptam, quâ non datur alia, re prior, materia enim non est potentia, reipsâ composita, nisi forte ex partibus suis homogeneis, & quia non dabitur prior etiam ratione, potentia, quàm sit illa ipsa, radicaliter accepta, ideo non dabitur processus in infinitum. Tum quia essentiâ ipsa non est quid prius, etiam ratione, radicaliter autem accepta potentia, est ipsa essentia, hoc enim nomine radicaliter acceptâ potentiâ intelligimus. Tum quia illud prius est per rationem, quod fundamento in re præhabito, format intellectus, nulum autem fundamentum præhabet intellectus, ponendæ ulterioris potentiæ in materia, quàm sit illa ipsa radicaliter sumpta. Tum quia, ideo potentiâ relativè accepta, datur per rationem prius aliquid, quia de ratione absoluti non potest esse ratio respectiva, primò essentialis, quod absurdum non sequitur, si potentia radicaliter accepta, non detur alia prior.

OBJICIT secundò. Seclufis omnibus, quæ censentur ex modo concipiendi, advenire materiæ, adhuc materia esset potentia subjectiva. Ergo illa est primò essentialis materiæ. Antecedens probatur, adhuc seclufis omnibus, quæ censentur ex modo concipiendi, advenire materiæ, materia erit Ens incompletum, & propter formas. Ergo esset adhuc potentia subjectiva.

RESPONDETUR. Seclufis omnibus, fore materiam Ens incompletum, & propter formas, realiter, non verò formaliter; sed nonnisi radicaliter erit propter formas, ad eum planè modum, quò seclufâ risibilitate formali ab homine, erit homo radicaliter risibilis.

Vel certè dici potest, materiam seclufis omnibus advenientibus esse potentiam subjectivam, si materia prout potentia est, adeoque relativè spectetur, non verò si materia spectetur secundum se.

ADDO. Cùm incompletio sit mera negatio, non poterit esse de primò essentiali conceptu Entis positivi, quale est materia; Unde illius propositionis materia est essentialiter Ens incompletum, sensus est, incompletio necessariò est adnexa entitati materiæ.

OBJICIT tertio. Forma, per quam refertur unum ad aliud, est relatio, sed materia per se ipsam refertur ad formam. Ergo materia est ipsa relatio.

RESPONDETUR. Negando materiam, primò essentialiter referri ad formam, vel certè refertur ad formam, prout spectatur per modum potentiæ formaliter, non verò prout spectatur secundum se.

OBJICIT quarto. Id quod prædicatur de alio in Quid, est illi primò essentiali, sed materiæ, prædicatum in quid, est potentia per Aristotelem, qui materiam appellat potentiam subjectum, &c.

RESPONDETUR. Smigletius. Id quod prædicatur de alio in quid, vel est primò essentiali illi, vel idem aliquo modo cum essentia; sed non est necesse, ut sit tantum primò essentiali, hinc etiam dicitur de materia in quid, quòd sit pars, & tamen esse partem, etiam per oppositos, non est primò essentialis conceptus materiæ. Dicimus item, hoc lignum est arca, navis, &c. quæ tamen non sunt primò essentialia ligno, Simitas etiam dicitur nasus curvus, & tamen hoc substantiale, quod est nasus, primò essentiali non est accidenti, quod est simitas. Petrus etiam dicitur Pater, & tamen esse Patrem, non est primò essentiali. Sufficiet ergo, quod primò essentiali in quid, primo dicatur, sicut est primò essentiali; non excludendo, ut aliquid secundo in quid dicatur, sicut primò essentiali non excludit, ut sit aliquid secundo essentiali.

Deinde universaliter loquendo, tunc accidens non dicitur in quid, de subiecto, quando est ita purum accidens, ut non involvat quidquam de subiecto, & ita, quia albedo non involvit quidquam de pariete; Secus simum, arca, &c. jam autem ratio potentiæ involvit ipsammet in se materiam, hinc de illa, in quid, dici poterit.

Dici etiam potest, potentiam, supponendo pro illa radicaliter accepta, dici in quid, de materia, non autem potentiam, formaliter & relativè acceptam, vel certè quod ad prædicationem in quid, in materia necessaria, suffi-

sufficiat, aliquid esse secundò essentialiter. Unde etiam melius explicata fuisset Materia, per hoc, quòd sit essentia exigitiva potentiae ad formam, nisi quòd maluerint Philosophi, attendere ad id, quòd notius est nobis: ignotior autem est nobis illa radix, quàm quòd materia sit potentia.

INSTABIS 1. Docet Aristot. ex materia & forma, fieri unam essentiam, ex actu enim & potentia fit unum; sed si materia non esset essentialiter potentia, non posset ex illa, & forma, fieri una essentia, quia non haberet in sua essentia, id, per quòd formaliter duo efficiuntur unum, nempe potentiam.

RESPONDET Smigletius. Ad hoc, ut materia & forma fiat una essentia, sufficit ut potentia non sit distincta entitas à materia. Si enim & materia sit seipsa potentia, & forma seipsa actus, fiet unum per se ex materia & forma. Ex dictis etiam distingui posset minor, non haberet in sua essentia physicè spectata, materia potentiam. Nego Antecedens, non haberet in se Metaphysicè, & per ordinem ad nostros conceptus, non haberet, inquam, potentiam, idque formaliter spectatam, habendo illam radicaliter spectatam. Concedo Antecedens. Sed inde non sequitur, ex materia & forma non posse fieri unum per se, quia sicut totum compositum est physicum, ita & partes physicè spectatae, componunt illud, sufficereque ut Materia physicè loquendo, sit potentia.

INSTABIS 2. Forma est actus materiae, perficiens illam, in sua essentia immediatè; atqui non perficit materiam, nisi quatenus potentia est: actus enim non perficit, nisi suam potentiam. Ergo materia est essentialiter potentia.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc, ut materia, realiter, secundò essentialiter, & physicè spectata, sit potentia.

OBJICIT quintò. Si non esset possibilis forma, etiam materia non esset possibilis. Ergo inter Materiam & Formam est dependentia, & connexio essentialis.

RESPONDETUR. Esse connexionem essentialem, sed non primò ad eum modum, quòd si non esset possibile risibile, non esset possibilis homo, & tamen risibile non est primò essentialiter homini, quamvis non in omnibus, equiparari debeant risibile in homine, & potentia in materia, sed sufficit ut ad praesens punctum hæc sint paria.

OBJICIT sextò. Si ratio potentiae non esset primò essentialis materiae, sequeretur materiam non esse proportionatam actui: sed hoc est absurdum. Sequela probatur, quia actus esset substantialis, potentia esset accidentalis materiae.

RESPONDETUR. Potentiam esse Metaphysicè, non Physicè accidentalem materiae, adeo-

que propter identificationem cum substantia, esse physicè substantialem. Deinde etiam forma primò essentialiter spectata, non est actus substantialis, formaliter & relativè acceptus, sed nonnisi radicaliter. Unde adhuc erit proportio, inter materiam & formam.

OBJICIT septimò. Ergo saltem sequitur materiae uniri formam, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, & non immediatè per suam essentiam, essetque istud accidens, immediatius unitum materiae, quàm forma substantialis.

RESPONDETUR. Concedendo, quòd materiae uniatur forma, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, immediatè tamen uniatur duplici ex capite: Imprimis, quia accidens illud Metaphysicum est idem realiter cum materia; deinde quia ipsa materia est ipsum subjectum, & potentia radicaliter accepta, cui adhuc radicaliter accepta uniatur illa forma, nec est absurdum, quòd potentia formaliter accepta, per prius uniatur intentione Logicà, & ex modo concipiendi, ipsi subjecto radicaliter accepto, præ forma substantiali, quia, per prius est, esse materiam, cum prædicatis sibi debitis, quàm esse sub forma. Phrasis etiam non est valde exacta, quia ratio Potentiae in Materia, potius deberet dici secundò essentialis Materiae, quàm Accidens ejusdem.

Punctum Difficultatis 3.

*Esse Potentiae, identificaturne
Materia?*

PRÆMITTO 1. Materiam pluribus titulis dici Potentiam. Primò ratione compositi, non quòd materia, compositum in se patiatur, sed quia in illo, in actu secundo, exercet rationem potentiae. Secundò est Potentia, ratione formae, quàm in se patitur. Tertiò, materia dici potest Potentia, in quantum patitur actiones, quibus formae in materiam inducuntur.

PRÆMITTO 2. *Ut melius status questionis penetretur, dividi solet ratio potentiae in proximam & remotam.* Remotam potentiam omnes censent esse identificatam realiter materiae; proximam censuerunt aliqui esse accidens, realiter superadditum materiae, qualis fuit Commentator Themistius, Circa quod

DICENDUM est. Etiam potentiam proximam, non esse quid distinctum realiter, à materia; ita Suarez Disput. 13. Sect. 8. n. 3. Hurrad. disput. 2. Sect. 4. Arriaga disp. 2. Sect. 3. Subl. 3. Oviedo Controv. 2. pun. 2.

PROBARI solet Primò. Quia materia essentialiter ordinatur ad formam, sed non ordinatur,

tur, nisi ut potentia receptiva. Ergo illa est essentialiter potentia receptiva. Rursus forma per suam essentiam est actus materiæ. Ergo essentialiter, è converso, materia, est potentia ad formam.

RESPONDERI posset. Quod materia essentialiter ordinetur ad formam; secundum quod est potentia radicaliter & remotè accepta, quæ ipsa est indistincta à materia, licet non ordinetur essentialiter ad formam, secundum quod importat potentiam proximam. Forma è converso, erit actus radicaliter acceptus, non autem proximè. Deinde dici potest, sicut, ut dicatur immediatè ignis B; genitus ab igne A, non est necesse excludi calorem, utpote instrumentum agendi, sed tantum est necesse, excludi aliam substantiam agentem; ita ut immediatè dicatur recipi à materia forma, non est necesse excludi instrumentum recipiendi, hoc est, potentiam proximam, sed tantum aliud substantiale intermediarium.

PROBAT Secundò Oviedo. Ista potentia, vel est substantia, vel accidens; neutrum dici potest: non primum, quia hoc ipso illa potentia, si esset superaddita materiæ, esset accidens. Ergo non esset substantialis. Antecedens probatur. Omnis potentia superaddita, essentialiter supponit subjectum, cui superadditur, tanquam radicem illius. Ergo non est substantia sed accidens. Consequentia probatur, quod est propter aliquid à se distinctum, quod ad ipsum præsupponitur essentialiter, est accidens. Quoad secundam partem, probat idem: Si illa potentia accidentaliter foret, tunc etiam compositum foret accidentale, quia omne compositum immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per unionem. Ergo si immediatè attingitur per unionem potentia, quæ est accidens, compositum illud erit accidentale. Antecedens immediatum probatur. Omne totum immediatè resultat ex partibus, ex quibus immediatè componitur. Ergo & omne totum compositum, immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per unionem.

RESPONDERI posset: Illam potentiam fore accidentalem, non fore tamen compositum illud accidentale absolute, quia mediante illa potentia, etiam potentia radicalis materiæ uniretur, quæ est quid substantiale; in composito autem principaliter attenditur, ad ipsam potentiam radicalem substantialem; hinc, quamvis in multorum sententia, mediante quantitate recipiatur forma materialis substantialis, compositum tamen denominatur substantiale, & in productione ignis B. facta ab igne A. principaliter attenditur ad ipsum ignem, non verò calorem, quo mediante ignis, agit, & in composito substantiali reali simpliciter, apud Modalistas non attenditur ad unionem, quæ non est res

rigorosè, sed ad materiam & formam, quæ, mediante illa unionem, tanquam res veræ uniuntur, & constituunt compositum reale; ita & in præsentia. Quod ulterius in hoc principium resolvi potest; quod scilicet non attendatur in composito, ad id, quod habet rationem ut quo, sed quod habet rationem ut quod, cum & ipsum compositum, indistinctum à suis partibus, ex rationibus ut Quod constituatur: hinc quamvis rationes ut quo, sint accidentales, modò ratio ut quod, substantialis sit, etiam compositum erit substantiale. Quia autem potentia proxima habet se non nisi ut quo, ad compositum, quamvis illa sit accidentalis, modò ipsa potentia ut quod, sit substantialis, poterit constitui totum compositum substantiale. Quanquam non convincitur etiam, quod illa potentia non sit substantialis. Rationes quas adfert, habent retorsionem in forma materiali, quæ est substantialis, & tamen præsupponit materiam, tanquam sui subjectum, & causam.

PROBAT Tertiò Arriaga. Ista potentia superaddita, vel est substantia, vel accidens; si est substantia. Ergo, si illa immediatè recipi potest in materia, poterit & forma substantialis, immediatè recipi; si est accidens, inferam. Ergo si materia, quæ est substantia, non potest immediatè formam substantialem recipere, nec poterit accidentaliter.

RESPONDERI posset. Ideò à materia recipi immediatè, illam potentiam superadditam, quia si illam non reciperet immediatè, daretur processus in infinitum, in istis receptionibus, qui non sequetur, si mediante hac una potentia superaddita, recipiantur à materia formæ; & sicut, quia mediante calore, producit ignis ignem, non sequitur, quia ignis in seipso, mediante alio calore, producit calorem, & universaliter posita mediatione instrumenti, & rationis ut quo, non sequitur, ad ipsum instrumentum, debere dari aliud instrumentum, ita & in præsentia. Posito verò, quod etiam ista potentia sit accidentaliter, benè adhuc poterit, immediatè recipere formam substantialem, quia id non faciet vi & virtute propria, sed nomine potentiæ radicalis, ad eum modum, quo calor immediatè producit ignem, quantumvis ignis alium ignem immediatè non producat, nec tamen dicitur agere supra suas vires, aut magis quàm substantia, quia hoc agit tanquam instrumentum, principalis agentis, & nomine illius.

PROBAT Quartò Hurtadus, vel illa potentia superaddita, est tanquam forma informans materiam, vel non, si non est tanquam forma informans materiam, & est subjectum formarum. Ergo illa potius potentia, quam tu appellas proximam, est revera materia, & non illa

illa, quam tu tibi fingis, tanquam radicalem potentiam, hæc enim jam potentia, esset subiectum primum omnium receptivum, in nullo receptum. Quod ipsum est, esse materiam; imò si hæc potentia immediatè receptiva, non inest materiæ, quomodo, ratione unionis cum illa, censetur forma uniri, ipsi potentiæ radicali: si autem dicis, illam potentiam habere se per modum formæ, informantis materiam, hoc ipso illa potentia, non esset receptiva formarum, quia una forma, non informatur alia formâ, nec ab illa denominatur, essentque duæ formæ substantiales informativæ ejusdem materiæ.

RESPONDETUR. Illam potentiam superadditam, diverso respectu, habituram se per modum materiæ, quia recipit formam, diverso, per modum formæ, quia est per modum advenientis materiæ, ad eum modum, quo formæ partiales, in sententia, eas admittente, habent se per modum materiæ, recipiendo formam totalem, & per modum formæ complendo materiam. Sed posset aliquis dicere, habere se nonnisi per modum materiæ, nec tamen erit revera materia, quia non erit subiectum radicale, nec substantia. *Hinc aliter negativò principio,*

PROBATUR quintò Conclusio, quia hujus superadditæ potentiæ proximæ, nulla est necessitas. *Sed in contra*

OBJICITUR primò. Substantia producit aliam substantiam, mediis accidentibus, v. g. ignis ignem, medio calore. Ergo & materia, recipit formas, media potentia sibi superaddita.

RESPONDET primò Oviedo. Disparitatem esse, quia forma substantialis educta debet constituere unum compositum substantiale, cum subiecto, ex quo educitur, & cum forma substantialis, non possit constituere unum compositum substantiale, cum potentia accidentali, ideo nec in illa recipitur; Effectus verò à causa productus, non debet constituere unum substantiale, adeoque produci ab accidente poterit. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia forma cum eo, cum quo tanquam ratione, ut quo recipiendi, unitur, non debet constituere unum substantiale, sed cum eo, cum quo tanquam radice principali, & ultimo conjunguntur. Hinc bene adhuc posset immediatè uniri, cum aliquo accidenti.

Deinde ut urget Arriaga, etiam ex materia ut causante formam, non fit unum per se. Cur ergo formam, materia, per superadditam potentiam, quæ etiam est accidens, non causabit? præcipue supposito, quod causalitas materiæ, ab unione sit distincta.

RESPONDET secundò Arriaga. Illam potentiam superadditam, necessariò immediatè à sola materia prima causari, quod si semel concessum fuerit; Cur non concedetur, omnes alias formas causari? qui verò ab igne A. censent pro-

duci ignem B. mediante calore, putant substantiam non esse immediatè operativam; *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia immediatè ignis producit in se calorem, nec tamen sequitur, quod immediatè producat alium ignem, sic quamvis materia, immediatè causabit illam potentiam, non sequitur, immediatè, causaturam alias formas materiales, imò universaliter, id quod spectat ad perfectionem alicujus, & completum in sua entitate debitumque esse, id se sola, res illa, nata est facere, habet enim vim emanandi ex se suas perfectiones, & ita immediatè emanat materia quantitatem, anima potentias, si illæ superadditæ.

RESPONDETUR tertio. Disparitatem esse, quia substantiis ex eo provisæ sunt accidentia, quia possunt esse à passo distantes, habereque debent per quod conjungantur passo, illique se, causa introducendæ formæ, influent; jam autem materia, necessariò nonnisi præsens causat formas, ideoque ad illas causandas, à natura provideri aliqua superaddita non debuerunt, imò otiosa fuisset, imò arguens processum in infinitum, potentia superaddita, qua nonnisi mediante, in seipso calorem, produceret deberet ignis.

OBJICITUR secundò Averroes. Si potentia materiæ, est ipsa entitas materiæ, sequitur, aut materiam esse corruptibilem, aut posse aliquid reprodici naturaliter, quod utrumque absurdum est. Sequela probatur: Quia Aristoteles secundo de Interpret. cap. 2. dicit: Cum actus est, potentia, amplius non est. Ergo si potentia est ipsa entitas Materiæ, & hæc potentia perit, & corrumpitur adveniente forma, etiam ipsa entitas materiæ peribit. Deinde si materia est ipsa potentia, sicut manet materia, pereuntibus formis, ita manere debet, & potentia ad illas, si autem manet potentia, debet dari & agens reproductivum formarum perditarum, alias contra Aristotelem; esset aliqua potentia, quæ non posset reduci ad actum.

RESPONDET. Imprimis cum Arriaga, retorquendo argumentum, quod probat etiam potentiam remotam, & radicalem, non esse identificatam materiæ, idque propter easdem rationes.

Rursus adveniente forma, perit potentia, supponens negationem actus, sed non perit potentia, quæ est capacitas actus.

Denique manet illic, nunc potentia, recipiendi formas, sed non potentia, recipiendi formas, sed non potentia pro nunc recipiendi, ad eum modum, quo quocunque instanti manet potentia, movendi se successive, licet non maneat potentia, movendi se successive in instanti, in instanti enim, nulla est successio.

Por-

Porro potentia, quæ est nunc, & ad reducendum se pro nunc ad actum, debet habere agens illius actus, & quia materia non est potentia prout recipiendi formam deperditam, nec agens debet dari reproductivum illius formæ.

Videndum infra, cur non detur à privatione regressus; quamvis autem materia sit indifferens potentia, ad has, vel illas formas, hæc indifferencia, non est necesse, ut tollatur à potentia intermedia, sed ab ipsamet forma superveniente. Concesso etiam, quod mediante quantitate recipiantur dispositiones, non sequitur admitti hoc ipso potentiam superadditam, quia status quæstionis non procedit de quantitate, sed de alia potentia, quæ ad ipsam etiam quantitatem recipiendam, mediare deberet.

Objicitur Tertiò. Dispositiones introductæ, in quantitate Eucharistica, ad formam ignis, exigunt formam ignis, & non exigunt illam tanquam in materia recipiendam, quia hæc non est. Ergo exigunt formam in quantitate recipiendam. Ergo ulterius apparet, formas non immediatè in potentia materiæ recipi.

RESPONDETUR. Quando dicitur, immediatè recipi formas in materia, non excluditur, ut dixi, mediatio quantitatis, sed mediatio potentia, ad ipsam etiam receptionem quantitatis concurrens. Deinde, dici potest ex suppositione miraculi, exigi formam, nonnisi in quantitate recipiendam, faciente id Deo, ad occultandum miraculum, exhibenteque concursus, quem aliàs exhiberet, nonnisi præsentem materiæ; sed secluso miraculo, non exigunt dispositiones productionem formæ, nisi materiæ supposita, imò argumentum multum probat; quia probaret, nec mediatè recipi in materia formas, quia dispositiones in Eucharistia non exigunt productionem formæ in materia, etiam mediatè, cum nulla sit illic materia: & sicut si miraculosè, nonnisi mediante aliqua potentia reciperet materia formam aliquam, non rectè inferretur, secluso miraculo; non recipi immediatè formas, ita & in præsentia.

Objicitur Quartò. Quod est in potentia, in aliquo genere, non est in illo genere; sed materia est potentia respectu generis substantiæ. Ergo non est in genere substantiæ. Ergo est in genere accidentis.

RESPONDETUR. Argumentum probare, nullam dari potentiam substantialem, hinc multum probat; dici etiam posset, quod materia sit potentia respectu generis substantiæ, quæ se habeat per modum completi Physicè, non verò, quæ se habeat, per modum complebilis Physicè, ita ut etiam materia non sit in genere completi Physicè, sed in genere complebilis Physicè. Dictum etiam supra, non esse materiam, potentiam ad esse substantiale, in tota latitudine

sumptum, est enim substantialiter & actu potentia; licet sit Potentia ad esse substantiale, in aliqua specie, quod sit specificabilis à forma substantiali Physica.

Objicitur Quintò. Saltem potentia receptiva formarum accidentalium, debet esse accedens, actus enim & potentia ex 9. Metaph. 7. sunt ejusdem generis, debetque ex communi axiomate, inter actum & potentiam, esse proportionem.

RESPONDET SCOTUS. Intelligendum esse Aristotelem de potentia objectiva, quod qualis illa est, talis debeat esse actus entitativus. Deinde dici potest, quod inter actum & potentiam non semper sit proportio, in ratione entis, licet sit proportio in ratione perfectibilis, & perfectivi. Unde ulterius, si potentia materiæ ad formas substantiales sit substantia, non poterit argui, multiplicari entia sine necessitate, quod argueretur, si poneretur potentia aliqua accidentalis, condistincta ab ipsa materia, quæ non est ratio, cur ipsamet sufficiens non sit, ad recipiendam accidentia: & sicut, quia forma est substantialis, non ponitur potentia materiæ substantialis superaddita materiæ, sed solum capax substantialis formæ; ita non debet poni potentia accidentalis superaddita materiæ, sed solum potentia capax accidentis sustentandi. Quando autem Aristoteles docet multiplicari potentias, multiplicatis actibus, non intellexit multiplicari potentias entitative, sed formaliter, hoc est potentiam tot esse formarum receptivam, quot formæ receptibiles & sustentabiles.

DIFFICULTAS III.

*De potentia Materiæ, prout est appetitus
tus formarum.*

PRÆMITTENDA est decisioni difficultatis, explicatio appetitus, postea decidendum.

Punctum Difficultatis 1.

Quid sentiendum?

PRÆMITTO 1. Materiam ordinari ad formas. Est enim definitivè potentia ad formas; potentia autem dicit ordinem ad aliud, & quia eo modo ordinatur ad formas, quomodo est potentia ad illas, cum illas non sit naturaliter apta habere, omnes simul, nec ad illas ordinatur simul habendas omnes, quia tamen non est materia, (si spectetur tota, in sua latitudine) alia

† h 3 nunc

numero ad hanc, alia numero ad illam formam, ideo habet potentiam ad omnes simul, simultate, tenente se penes potentiam, non verò, tenente se, ex parte habere formarum. Hinc etiam fit, ut quamvis prius scientia ordinetur ad objectum, in communi, non tamen ordinetur materia ad formam, in communi, quia materia perficitur realiter à formis, in ordine ad constituendum compositum, realiter autem, nihil est nisi singulare, & particulare, hinc, si materia respicit formas, ut sui realiter perfectivas, respicere eas in particulari debet; Scientia autem, possunt esse objecta abstracta, imò & entia rationis. Quia tamen materia est subiectum, quarumcunque formarum, ideo Angelus, non potest comprehendere ordinem illum materiae, licet enim notitia de materia proficiscatur à principio, quod est Angelus, nobiliori quam sit materia, quia tamen, non pertingit ad infinitos terminos, seu formas, quarum successivè est capax materia, simul noscendas, fit ut non dicatur comprehendere materiam, comprehensione ut supponitur adaequata & completa, terminativeque spectata.

PRÆMITTO 2. *Ex hoc, quod materia sit potentia ad formas, perficiturque formis, inferunt Philosophi, formas esse bonum materiae*: & quia bonum omne, est appetibile, dicunt formas appeti à materia, sed valde Metaphorica locutione. Appetitus enim ipse duplex ponitur, quidam naturalis, seu innatus; alter elicitus. Appetitus elicitus, est actus vitalis, potentiae appetitivae, in bonum cognitum, se affectivè moventis. Appetitus autem naturalis, est quaedam naturalis, ac necessaria inclinatio, seu ordo ad aliquam perfectionem, seu bonum, ad quod appetens ordinatur, qualis appetitus est in lapide ad motum deorsum, in igne ad motum sursum; talis etiam appetitus ponitur in materia ad formas, qui in re nihil aliud sit, quam ipsa materiae entitas, quae in quantum dicit capacitatem ad uniri formis, est potentia: in quantum autem, illae formae, sunt bonum, & perfectio ejusdem, dicitur esse appetitiva earundem.

PRÆMITTO tertio. *Appetitum hunc innatum, tam in materia quam in quibuscunque aliis, posse considerari duplicem*: Proximum, & remotum. Proximus appetitus: est ipsa entitas, posita extra circumstantias requisitas ad bonum, quod appetit: quae ipsa entitas, si postea ponatur in circumstantiis, & requisitis debitis, erit potentia, & appetitus proximus. Quod ipsa Entitas, etiam posita extra circumstantias, & requisita, sit appetitus, hoc inde est, quia extra omnes circumstantias, entitas appetentis, est entitas. Ergo etiam est & appetitus, quia hic appetitus est ipsa entitas. Non est tamen hic appetitus proximus, sed remotus; quia appetitus proximus, est appetitus hic & nunc implebilis, non est autem hic & nunc implebilis, si definit exigita; Prio-

rem appetitum appellat Oviedo inefficacem, posteriorem efficacem. Consule eundem.

PRÆMITTO quartò. *In appetitu elicitò, duplicem adhuc distingui posse actum*. Actum desiderii, & actum delectationis. Actus desiderii est appetitus boni, ut consequibilis, comparabilis, &c. Delectatio autem, est actio appetitus, praesupponens actum amoris & consequens ex notitia boni, quod bonum, jam sit consecutus appetitus.

Retulit hic Oviedo sententiam recentiorum, qui censuerunt, appetitu desiderii, ferri voluntatem in objectum actu existens, cum enim quis actionem aliquam externam liberè exercet, in illo instanti, quo exercetur, est illic intentio efficax, illius exercitii. Ergo & desiderium, nam hoc imbibitur in illa intentione, quod si intentio, & res intenta, simul esse possunt: Ergo & desiderium, cum re desiderata; sed hæc doctrina illorum, non plenè etiam convincit, quia distinguuntur hæc duo, rigorosè loquendo, desiderium, & intentio, quæ talis: Quia desiderium, non est quid respectivum ad media, secus intentio. Unde etiam cum durat mediorum quæ talium exercitium, ut durat in instanti, quo res fit, durabit & intentio, potest autem non durare desiderium. *His præmissis*

DICENDUM est primò. *Materiam respectu omnium possibilium formarum, habere appetitum remotum, & inefficacem, etiam cum est, sub forma aliqua.*

PROBATUR. Quia appetitus formarum possibile, nihil aliud est, quam materia, capax recipere formas posibles, si ibi inducantur. Ergo sicut materia habet seipsam, dum est sub aliqua forma, ita habebit & illum appetitum.

DICENDUM est secundò. *Materiam, sumptam cum dispositionibus ad tales in specie formas, desiderare appetitu proximo, omnes formas illius speciei.*

PROBATUR. Quia appetitus proximus materiae, est ipsa entitas materiae, una cum dispositionibus. Ergo cum dispositiones non requirant potius hanc in individuo formam, quam illam, & materia pro sua parte, non magis respectu hujus, quam illius formae, est potentia, appetet omnes formas illius formae, est potentia, appetet omnes formas illius speciei, appetitu proximo.

DICENDUM est tertio. *Si appetitus materiae, sumatur secundum id, quod dicit ille in reitò, non magis appetit formam nobiliorem, quam ignobiliorem. Si verò sumatur appetitus pro eo, quod dicit pro connotato, & in obliquo magis, appetitur forma nobilior, quam ignobilior.* Pro prima parte conclusionis citari possunt: Ruvijs, Averro, Amicus & alii. Pro secunda parte Maftrius, Pontius, cum

cum Scoto; in quartum dis. 49. quæst. 10. & dis. 50. q. 5.

Prima Pars Conclusionis:

PROBATUR. Appetitus materiæ in recto, est ipsa entitas materiæ, sed eadem est entitas materiæ, respectu quarumcunque formarum. Ergo & idem appetitus.

Secundam partem Conclusionis:

PROBAT primò Maltius Auctoritate Aristotelis, in causis præcis, sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis, & maximam ad maximum, sed materia simpliciter appetit formas, quia forma est ejus perfectio simpliciter. Ergo magis appetit formam, quæ magis eam perficit, & maximè, quæ est ejus perfectio maxima; subsume: Sed non appetit magis formas, secundum id quod dicit recto. Ergo secundum id quod dicit in obliquo.

CONFIRMATUR. Accidentales formæ, minus appetuntur præ substantialibus. Ergo & ignobiliores præ nobilioribus.

RESPONDETUR ex Pontio. Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis. Cum ergo propter substantiales formas, appetuntur accidentia, sicut media propter finem, magis præ accidentibus appeti debent formæ substantiales; quia autem formæ ignobiliores, nec erunt minus appetibiles.

CONTRA. Tum quia non est ratio cur appetitus, illud magis sequatur, quia hoc quidem finis est, & non quia melius est, certè enim etiam inter ipsos fines, unus præ alio magis appetitur. Ergo taxa appetendi, non est ille ordo; hinc quamvis formæ substantiales ignobiliores, non ordinentur ad formas nobiliores substantiales, poterunt magis appeti formæ substantiales nobiliores. Tum quia fieri potest, ut aliquis, medium, melius, ipso fine, assumat, v. g. amorem Dei, propter temporale habere bene. Ergo pensanda non est, majoritas vel minoritas boni, quia illud est pro fine, hoc, pro medio. Ergo ulterius quamvis formæ nobiliores, non sint finis ignobiliorum, non sequetur, illas non esse meliores ignobilioribus, adeoque magis appetibiles. Tum quia quòd aliquid sit appetibile non habetur ex eo, quia est finis, sed quia bonum majus sit, magis appetetur.

PROBAT secundò idem. Appetitus elicitus, magis appetit majus bonum. Ergo & innatus, magis appetet majus bonum; sed non appetet magis, si sumatur hic appetitus, secundum id, quod dicit in recto. Ergo appetet magis, si sumatur hic appetitus, secundum id, quod dicit, pro connotato, & in obliquo.

Punctum Difficultatis 2.

Occurritur Responsionibus.

&

Probatur ulterius Conclusio.

RESPONDETUR primò. Disparitatem esse, quia appetitus elicitus, fit ex præexistente cognitione, majoris boni, & minoris discretiva; sed appetitus innatus, cum non fiat ex hac cognitione, non habet discretionem nobilioris, & ignobilioris formæ: Consequenter utramque æqualiter appetet.

CONTRA. Tum quia potest esse appetentia in appetitu innato, sine ulla cognitione. Ergo & major appetentia, sine illa discretionem: & sicut appetitus innatus, dicitur appetere, quia capax est recipiendi, & quia hoc bonum illius est. Ergo & appetitus major, per hoc benè salubitur, quia ejus quidem capax est, & quia hoc melius est. Tum quia id quod gerit cognitio in cognoscente, supplet natura in non cognoscente, quam discretionem boni & mali, fieri à natura patet à posteriori, quia indidit aquæ appetitum ad frigus, quod est perfectio illius, unde etiam reducit se semper, ad connaturale suum. frigus, avertendo se à calore, qui non est perfectio illius. Ergo sicut cognoscentia habet, unde possit appetere majus bonum magis, ita habebit, & non cognoscentia, nempe ipsam naturam. Tum quia naturalis inclinatio, debet esse cum maxima rectitudine, utpote indita ab auctore naturæ, at rectitudo naturalis, postulat, ut majus bonum præferatur minori. Ergo & hæc inclinatio naturalis, quæ est in materia, postulat, ut nobilior & melior forma, magis ametur.

RESPONDETUR secundò ex Pontio, disparitatem esse. Eo, quòd non debeant in omnibus habere proportionem, appetitus elicitus, & innatus, adeoque nec in modo appetendi, meliorem formam.

CONTRA est. Concedo non in omnibus debere proportionari, hos duos appetitus, sed querere restat; cur in hoc puncto proportionari non debeant; deinde, quare licitum est argumentari ex eo, quia appetitus elicitus appetit bonum, etiam innatum, appetere bonum, & ex eo, quia elicitus, majus bonum appetit magis, non erit licitum argumentari, quòd etiam appetitus innatus, meliorem formam appetat magis?

RESPONDETUR tertio ex eodem: Quamvis appetitus elicitus, habendo majus bonum, non appetat minus, non est licitum argumentari, quòd nec appetitus innatus, dum habet nobiliorem formam, appetat ignobilior, ita nec adlata argumentatio tenebit.

CONTRA. Quia ne procedat illatio, manifesta est repugnantia, nulla autem pro antecedenti. Hoc ipsum, inde est, quia si ad ignobiliores formas, non haberet appetitum materia, tunc, cum haberet nobiliorem, & non haberet illum ut supponitur, & haberet, quia haberet materia suam entitatem. Appetitus autem, est ipsa entitas materiae. Deinde, etiam antecedens habet difficultatem: nonne habito decem, adhuc appetitur quinque.

PROBAT tertio Pontius. Appetitus materiae nihil est aliud, quam perfectibilitas eius, sed est magis perfectibilis, per formam perfectiorem, quandoquidem, cum ea componit compositum perfectius. Ergo magis illam appetit.

RESPONDET Quidam. Distinguendo Minorem, magis est perfectibilis materia, per formam nobiliorem, hoc est: potest magis perfici à forma perfectiore. Concedo Minorem: magis est perfectibilis, hoc est magis potest perfici à forma perfectiore. Negatur minor. Explicat sic: In priori parte, ly magis, construitur cum ly perfici, in posteriori, cum ly potest. Majoritas ista, potest se tenere, vel ex parte ipsius potentiae, & sic falsum est, magis esse potentiam materiae respectu formae nobilioris, vel majoritas ista, potest se tenere, ex parte formae, & sic non est dubium, quia perfectior forma, magis potest perficere. Illustrabat hoc instantia; Vitrum potest magis perfici à vino A, quam à vino B, si potest, referatur ad vitrum? falsa est propositio, quia vitrum, non magis potest recipere vinum A, quam vinum B. Si verò, potest, referatur ad vinum? magis potest perfici vitrum à vino A, quia illud melius esse supponitur.

CONTRA. Tum quia majoritas, tenens se ex parte formae, est majoritas respectiva, consequenter etiam in materia, respondere debet magis perfici. Tum quia instantia de vino allata, non convincit, neque enim ordinantur ad se, vitrum & vinum, nec à vino natum est perfectionem desumere vitrum, imò non apparet, quomodo melius vinum, magis perficere possit à parte sua vitrum, cum nullo modo illud perficere possit. Tum quia si per illud, ly falsum est, magis esse potentiam, materiam respectu formae nobilioris, non plus significat, quam quod non sit, quoad entitatem, & secundum id, quod dicitur in recto, ille appetitus major, vera est propositio, & non procedit contra nostram conclusionem, sed insuper.

CONFIRMATUR conclusio. Materiam magis appetere formas, nobiliores, nihil aliud est, quam formas nobiliores, esse majus bonum materiae. Sed de facto formae nobiliores, sunt majus bonum materiae. Ergo de facto magis appetuntur. Major probatur: Statu ipso quaestiones, & intento conclusionis. Minor probatur, illud, quod id praestat materiae, quod & formae ignobiliores praestant, & insuper plures

gradus bonitatis secum adfert, est majus bonum materiae, sed formae nobiliores, id praestant, quod ignobiliores, & insuper plures gradus bonitatis, secum adferunt. Major probatur inductione, in omni bono, quod censetur esse majus, praeter alio, si illud sit increatum, Minor probatur, quod scilicet, idem praestet forma nobilior, quod ignobilior, quia componit compositum, informat, & complet materiam, quod autem plures gradus bonitatis adferat, sic probatur. De forma nobiliori falsa est haec contradictoria; forma nobilior non adfert plures gradus bonitatis, alias non esset nobilior, quia nobilitas formae, desumitur ex pluralitate graduum bonitatis. Ergo vera erit, haec altera contradictoria; forma nobilior fert plures gradus bonitatis. Deinde ex parte materiae, non repugnat aliquid magis appeti, conceditur enim à plerisque oppositorum, magis appeti substantiales formas, praeter accidentales, nec est ratio, cur non magis appetantur nobiliores formae. Ergo appetuntur magis.

Punctum Difficultatis 3.

Solutio Objectionum.

Contra primam Conclusionem.

OBJICITUR 1. Si materia, haberet appetitum, ad omnes formas, haberet etiam ad corruptas: ad corruptas, habere appetitum non potest, ad impossibile enim, haberi appetitus non potest, formae autem corruptae, sunt impossibiles.

RESPONDETUR. Quod, sub conditione, si daretur agens corruptarum formarum reproductivum, appetat materia corruptas formas, licet non appetat absolute & proxime.

OBJICITUR 2. Si ex eo, bene argueretur, materiam appetere omnes formas possibiles, quia entitas materiae, est hic appetitus, quae manet tunc, cum est forma, sequeretur quod materia eodem appetitu, appeteret formam praesentem, & absentem, sequiturque quod praesentem desideret, & de absentem delectetur.

RESPONDETUR. Eodem appetitu, omnes illas formas appeti, secundum id, quod dicit appetitus in recto, nempe suam entitatem, sed non eodem, formaliter, secundum connotata requisitorum accepto, ratione quorum connotatorum deficientium, non oblectatur formaliter de forma absentem, licet coincident desiderium, & delectatio, secundum id, quod dicunt in recto.

OBJICITUR 3. Quilibet forma exsariat appetitum materiae. Ergo nullo appetitu, alias prosequitur.

RESPONDETUR. Consequens esse verum, de appetu.

appetitu proximo, non de remoto, vel de appetitu eius, in quantum respicit finem suum particularem, qui est esse completam, & esse in composito, sed non de appetitu respiciente bonum universi, cuius majus est bonum, pluralitas formarum. Unde etiam, cum est sub una forma, appetit corruptionem non per se, sed indirectè, in quantum non nisi in decessu alius formæ substantialis, capax est recipere naturaliter, aliam formam substantialem; & licet forma præsens, sit etiam bonum universi, quia tamen est bonum particulare, & minus, ideo varietatem formarum, tanquam majus bonum, & universalius appetit.

Supposito etiam, quod absolute loquendo, facit appetitum materiæ una forma, non sequitur, quod aliæ formæ, tunc non appetantur à materia; quia licet appetitus elicitus, non possit appetere aliud, quando est satiatus, potest tamen innatus. Rationem dat Pontius: Quia satietas involvit negationem ulterioris desiderii, & tunc judicamus hominem esse satiatum, quando nihil amplius appetit, præter id, quod habet; at satietas Materiæ orta à forma habita, non involvit negationem appetitus innati, respectu aliarum formarum, siquidem cum illis potest facere, unum per se. Rursus posita satietate, Appetitivi, apti appetere appetitu elicitu, non est unde salvetur appetitus alius, non ex actu elicitu, quia hic non ponitur, non ex quocunque alio, quia quodcumque ponitur, non erit sufficiens ad denominationem elicite appetiti, quia deberet dari elicitum, sine elicitivo; jam autem, posita una forma in materia, potest ostendi, in quo salvetur appetitus innatus Materiæ, ad alias formas, nempe, in ipsa entitate Materiæ, quæ habet potentiam ad alias formas, & in ipsa entitate formarum, potentium perficere Materiam, neque enim, quod una forma perficiat Materiam, adimit aliis vim perficiendi, neque facit ne sint perfectivæ.

Objicitur 4. Si materia, appetit formas possibiles omnes, etiam cum est sub forma aliqua substantiali, sequitur illi esse violentum, informari ab hac forma, ad eum planè modum, quo lapidi est violentum, ire rursus, eo, quod tunc appetat deorsum.

Respondetur. Negando sequelam: disparitas est, quia lapis est determinatus & adstrictus, ad hanc in specie, versus centrum, tendentiam; materia autem non est adstricta, & determinata, ad hanc in specie completionem, & certè non ex eo violentus est lapidi motus sursum, quia est incompatibilis, cum motu deorsum, alias etiam motus deorsum esset illi violentus, nam etiam hic non est compatibilis cum motu sursum; sed ideo est violentus, quia illud incompatibile, hoc est motus sursum, non est bonum illius, quod appetat connaturaliter; formæ autem quæcumque, præcipue substantiales,

sunt bonum Materiæ. Neque censendum, Materiam fastidire tunc formam præsentem: quis enim dicat, id fastidire Materiam, circa quod exercet appetitum fruitionis, & complacentiæ: quantumvis per hoc, non amittat potentiam aliarum formarum capacem, quæ capacitas, est illius appetitus remotus. Eset quidem violentum Materiæ, esse sine omni forma; sed non habere omnes formas, una non nisi habita, non est illi violentum, quia etiam, unam formam habendo, est completa substantialiter.

Objicitur 5. Saltem in instanti, quo materia, supponitur eam appetitu complacentiæ ad aliquam formam, nihil appetit appetitu desiderii, pro illo instanti. Quod ipsum probatur: si enim aliquid appeteret, tunc materia maximè appeteret formam substantialem, casu quo hæc deficeret; hanc non appetit, quod ipsum probatur: Implicat ex suppositione appetitus complacentiæ, qui involvit ipsam existentiam formæ, formam deficere. Ergo implicat purificatio conditionis, sub qua, alia forma esset appetenda.

Respondetur. Distinguendo antecedens. Nihil appetit forma, appetitu remoto desiderii nego, nihil appetit appetitu proximo, concedo: appetitus enim remotus, non attendit ad hanc conditionem: casu si deficiat illa forma, sed totus stat in hoc, quia entitas Materiæ, est capax etiam aliarum formarum.

Contra Conclusionem Tertiam.

Objicitur 1. Materia non est magis capax animæ rationalis, quam animæ bruti. Ergo æquè appetit formas ignobiliore, ac nobiliores.

Respondetur. Æquè quidem est capax Materia, quarumcunque formarum, sed non æquè illis perficitur, ratione cujus inæqualitatis, potest appetere magis & minus: unde etiam negatur, non esse illas, quæ in se meliores etiam materiæ; sicut enim non tantum sunt Formæ, bonæ in se, se bonæ Materiæ, ita non tantum sunt meliores, in se, sed & meliores materiæ, cum præsertim illa melioritas, sit indistincta realiter ab ipsamet bonitate, qua, bonæ sunt formæ, ipsi Materiæ.

Objicitur 2. Materia solum appetit formas, ut cum illis faciat unum per se, sed cum quacunque facit unum per se. Ergo æqualiter omnes appetit.

Respondetur. Cum quacunque forma substantiali, facit materia unum per se, sed non æqualis perfectionis, sed cum nobiliori forma, facit compositum nobilius. Rursus quia ponuntur à nobis, in materia, appetitus & nobilioris, & ignobilis formæ; dici potest quod secundum appetitum nobilioris formæ, petat interitum ignobilioris formæ, sicut etiam, secundum appetitum ignobilioris formæ, petit inter-

teritum nobilioris, quamvis ille primus appetitus præpenderet; vel certe dici potest, quod si materia appeteret, appetitu determinato formas nobiliores, deberet appetere interitum imperfectiorum: sed quia determinatè illas non appetit, nec appetit, interitum aliarum; si enim indeterminata est, ad utrasque, licet magis has, quam illas appetat, non debet deposcere interitum alius, hæc enim deposcetia, argueret ejus determinationem.

INSTABIS. Si appetitus Materiæ, est ipsa Materia entitas, quæ est capax formæ: Ergo cum eadem sit capacitas frigoris in aqua, & capacitas caloris, bene capacitas caloris, in aqua, appetitus dici poterit.

RESPONDETUR. Appetitus Materiæ, est capacitas Materiæ, non quomodocunque spectata, sed prout Forma, est bonum illius, cum ergo, non sit bonum aquæ calor, capacitas illa aquæ, pro recipiendo calore non dicitur appetitus: nisi fortè dicas, quod capacitas illa aquæ, in aqua quæ, & secundum materiam spectatæ, sit appetitus caloris.

OBJICITUR tertio. Appetitus Materiæ, est ipsa potentia materiæ; sed hæc, est indifferens ad nobiliores, vel ignobiliores formas. Ergo & appetitus, est indifferens.

RESPONDETUR. Quod appetitus materiæ, in recto, sit ipsa potentia materiæ, sed in obliquo dicit ipsam formam, quæ potest esse melior, & non melior, adeoque magis, vel minus æstimabilis; Ex dictis etiam, id adferri potest, quod potentia materiæ, sit indifferens hoc sensu: quia potest, non magis hanc recipere, quam illam formam; sed non indifferens, quasi non magis per hanc, quam per illam formam perficiatur; In idem recidit, quod dicit Maftrius, quod materia, sit indifferens; hoc est, cum exclusione appetitus determinati, ad formam nobiliorem, sed non indifferens, cum exclusione inclinationis majoris, vel minoris, ubi jam relinquetur locus, ad meliorem formam majoris inclinationis?

QUÆRES: Si daretur forma, quæ contineret eminen-
ter, perfectiones aliarum formarum, materia illi unita, desideraretne appetitu remoto, ceteras formas?

ASSERO desideraturam: Ratio. Tum quia ut urget Pontius, appetitus, Materiæ est perfectibilitas illius, sed non obstante hac forma continente aliarum formarum perfectiones, est perfectibilis Materia, per alias formas, potest enim cum illis constituere unum per se. Ergo dicit appetitum ad illas. Tum quia vel amittit Materia suam entitatem, cum est sub forma, continente virtualiter alias Formas, vel non amittit: si amittit; Ergo Materia est corruptibilis. Ergo non est subiectum primum, in quod abeunt omnia; si verò non amittit Materiâ suam entita-

tem, accessu formæ, virtualiter alias formas continentis. Ergo nec amittit appetitum ad alias formas, nam hic appetitus in re, remotus, est ipsa entitas materiæ. Tum quia, posita forma, virtualiter continente reliquas formas, vel reliquæ formæ amittunt suas perfectiones, vel non amittunt; si non amittunt: Ergo adhuc bonæ sunt, adeoque appetibiles à materia; si amittunt: Ergo tu aliquid sine fundamento asseris. Summum enim bonum, quod est Deus, non destruit bonitatem, quam habent in se reliquæ Entia, quæ etiam comparative ad Deum, sunt etiam, (licet minus infinite) bonum. Deinde si amittunt reliquæ formæ, suam bonitatem, in præsentia formæ virtualiter continentis reliquas formas, saltem Deus, non amittit vim producendi formas, minus illa priori bonas: cur ergo illas, tanquam bonum etiam suum, non appetet materia?

DICES primò. Voluntas, quamvis sit potentialibera, tamen non eligit minus bonum, in comparatione majoris. Ergo nec appetitus innatus.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, de quo, prima parte D. 5. N. 105. & in Anim. Disparitas etiam dari potest; quia electio voluntatis, non est ipsa voluntas, sed ejus actus: non ergo hoc ipso, quia eligit majus bonum, voluntas dicenda est eligere minus bonum, jam autem appetitus materiæ, est ipsa potentia materiæ, quæ est eadem, ad formas quascunque.

DICES secundò. Deus visus, ita satiat appetitum creatum, ut eo habito, non appetat aliud videre. Ergo etiam & dicta forma, ita satiabit appetitum materiæ, ut illa habita, reliquas non desideret materia.

RESPONDETI potest pluribus viis. Imprimis negando Antecedens: nunquid enim, non desiderat videre concernentia personam suam Beatus? Disparitas etiam est, quia appetendo Deum, non debet censerī appetere, hoc ipso, reliqua extra Deum, quia appetitus ille beati, non est ipsa voluntas beati, sed actus illius. Actus autem unus, non est actus alius; jam autem appetitus formæ descriptus, est ipsamet entitas materiæ, & bonitas formæ, hinc appetendo materia, formam illam, æquivalentem pluribus formis, censetur etiam appetere reliquas, quæ supponuntur adhuc esse bonæ. Nec censetur tunc, materia appetere malum simpliciter, appetendo minus bonas formas, adhuc enim illæ sunt bonæ, eò, quod possint cum materia, constituere, unum per se; sed appetet malum, secundum quid; hoc est, non ita bonum, & quia scilicet non nisi expulsa nobiliori forma, potest materiæ se communicare, ignobilior Forma. Unde ulterius prædicta forma, non completabit totalem appetitum materiæ, quia satietas materiæ, est completio illius substantialis, manet

DIFFICULTAS I.

net autem materia, adhuc complebilis ab aliis formis.

Dices tertio. Id quod habet aliquis eminenter, non desiderat habere formaliter. Ergo etiam materia, habens formam æquivalentem reliquis, non desiderat reliquas. Antecedens probatur: quia etiam Deus, habens entitatem suam, æquivalentem perfectione quibuscumque possibilibus, non desiderat reliquas perfectiones, nec homo æquivalens perfectione bruto, desiderat esse brutum.

RESPONDETUR. Id, quod aliquis continet eminenter, potest desiderare appetitu innato, licet non elicto: non quidem elicto, contentatur enim illo eminenti; sed potest desiderare appetitu innato, eo, quod ille, sit ipsamet entitas, & bonitas alius, quorum utrumque reperitur, habito etiam aliquo eminenter continente. Deinde Antecedens non convincit, nec inductio est sufficiens, nam unus Imperialis, continet unum grossum, & alterum, & tamen habito Imperiali, desiderantur illi grossi. Porro, tunc habito eo, quod eminenter continet reliqua, non desiderat quis habere alia, quando illa alia, nihil habent specialis propriæ, & debitæ appetenti, amabilitatis, sicut esse creaturæ, nihil habet propriæ specialis, & debitæ amabilitatis Deo, esse item bruti, respectu hominis. Jam verò, in comparatione perfectioris Formæ, habent adhuc formæ ignobiliores propriam, specialem, debitam appetitui Materiæ, perfectionem, adferuntque prædicatum, dignum adhuc materia, nempe alius rationis substantiale compositum.

QUÆSTIO IV.

De Unitate, ingenerabilitate, & incorruptibilitate Materiæ.

A Gemus imprimis de Unitate Materiæ, postea de ejus ingenerabilitate & incorruptibilitate. *Quod attinet ad Unitatem:*

Corporalia sunt corruptibilia, alia incorruptibilia; de utrorumque materiæ unitate, agendum erit. Et quidem, non quæremus hîc, de unitate numerica materiæ, nam certum est, in singulis individuis materialibus, esse illam divisam, & multiplicatam realiter, quod ipsa separabilitas arguit, sed erit quæstio de unitate specificâ; An scilicet in omnibus corporibus, sit eadem specie materia?

De quo sit:

An Corporum corruptibilium eadem sit specie materia?

Uo hîc inquiremus. 1. An materia sublunarium, defacto sit una specie? 2. An sit possibilis alia specie? *Quoad primum,*

Dicendum est primò. *Materiam corporum sublunarium, esse eandem specie.*

PROBARI solet 1. Omnia corpora sublunaria, transmutantur adinvicem, ut ipsa experientia ostendit, & tamen ratione materiæ non requirunt diversitatem specificam. Ergo materia in omnibus sublunariis, est eadem specie. Antecedens probatur: Quia si in transmutationibus acquireretur materia distincta specie, tunc v. g. Paulus, comedens nonnisi pisces, & olera, esset distinctus à Joanne, comedente carnes.

RESPONDERI posset. Concedendo prædictam distinctionem, negandoque ulterius intervenire tunc continuationem, in illis materiis, neque extrema haberent idem, sed intervenire solam non discernitionem & contiguitatem, qualis habetur in osse, & carne, & si hæc contiguitas petibilis ob diversitatem formarum, non obest animationi, nec oberit contiguitas petibilis ob diversitatem materiæ, sufficiet enim, nullam intercipi partem, ubi non sit materia, & ubi non sit Forma, eritque adhuc totum illud unum per se, quia constabit partibus, quarum una, est potentia, alia actus, utrumque substantiale utrumque ordinatum ad se.

PROBARI potest 2. Quorum prædicatum, primo essentiale est idem, illa sunt idem specie, & sic quia esse animal rationale, est primò essentiale, tam Petro, quàm Paulo, hinc idem sunt hæc, specie; sed materiæ quorumcunque sublunarium, habent eundem conceptum primo essentialem; omnes enim sunt subiectum primum, vel potentia radicaliter accepta, &c. Ergo.

RESPONDERI posset. Hunc conceptum, esse primò essentialem, materiæ genericè acceptæ, & sicut primò essentialis conceptus animalis, est vivens sensitivum, & tamen sub vivente sensitivo, dantur plures species; ita sub hoc primo essentiali conceptu, qui est esse subiectum primum, possunt esse, distincta specie, subiecta prima. *Hinc commodius,*

PROBATUR 3. Conclusio, argumento negativo, nullum est fundamentum & nulla necessitas, adstruendæ hujus specificæ diversitatis, in ipsa Materia, proportionandique ita Materias Formis, ut pro diversitate formarum, sit diversitas, Materiæ. Et sicut eidem ligno potest induci forma artificialis Mercurii, & Saturni; sic eadem specie materia, dicenda est, esse capax plurium formarum.

Obj-

OBJICITUR 1. Auctoritas Aristot. qui 1. Phys. cap. 6. Tex. 60. dicit: Materiam in omni transmutatione, esse eandem numero, sed non specie.

RESPONDETUR. Explicando Aristotelem, quod scilicet, velit materiam in omni transmutatione aliam esse specie, non ratione sui, sed ratione formæ distinctæ; aliàs si ratione sui, esset alia specie forma, non jam maneret eadem numero, cum identificentur inter se, numerica, & specifica unitas.

OBJICITUR 2. Formæ sunt distinctæ specie. Ergo & Materia.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia est necessitas plurificandi specie distinctas formas, quia aliàs homo, & planta non different à se, specie, sed non nisi accidentaliter, quod absurdum non sequeretur, posita indistinctione specificæ materiæ, & posita distinctione specifica in formis. Rursus quia intervenit signum distinctionis specificæ formarum, nempe notabilis diversitas, quam arguit arguit congeries accidentium determinatorum, nullum autem habetur signum, notabilis differentie materiæ, cum diversitas congeriei accidentium, bene referri posset, in solam diversam formam.

OBJICITUR 3. Materia Adamantis, non est capax aliarum formarum, quod sufficiens est signum distinctionis specificæ, indubie, enim notabiliter differunt, Materia capax aliarum formarum, & incapax aliarum formarum.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, nam ars humana, habet modum liquandi etiam Adamantes, & etiam si non haberet, posset dici, quod incapax illa referri debeat, in unionem distinctam specie, ab aliis, & non in ipsamet entitatem Materiæ, referri item posset, in ipsam formam Adamantis, tales dispositiones deoposcentis, quas aliæ formæ, non curent debellare.

DICENDUM est secundò. *Possibile esse dari aliam Materiam, specie distinctam à nostrate.*

PROBATUR. Quia id non implicat contradictionem, & si admittitur tanta varietas specifica Angelorum, etiam in actum jam reducta, cur non admittetur distinctio specifica, saltem possibilis Materialium? & sicut possibiles sunt plures specie animæ rationales, cur non idem dicendum de Materiis?

DICENDUM est tertio. *Hanc in specie Materialiam, quæ de facto datur, non est possibile plurificari in aliam specie Materialiam.* Hoc, puto sensisse Scotum, in 2. dist. 14. quæst. 1. Ut intentum Conclusionis intelligatur, hoc volumus; quod rationem subiecti primi, accipiendo pro hac specie subiecti primi, non sit possibile multiplicari specie.

PROBATUR 1. Implicat contradictionem, ut unius rei essent duo primò essentialis conceptus adæquati, specie distincti, sed si hæc in specie materia, quæ modo est, posset in alias spe-

cie materias plurificari, unius rei, essent duo, primò essentialis conceptus adæquati, specie distincti. Ergo implicat, hanc in specie materiam, plurificari in alias specie materias. Major probatur. Implicat contradictionem, idem esse, & non esse; sed si unius rei essent duo primò essentialis conceptus, idem esset & non esset. Quod ipsum probatur: Supponamus unum primò essentialem conceptum esse A, & alium B. Conceptus A, diceret negationem primò essentialis conceptus B, & B, diceret esse sui, aliàs, si primò essentialis conceptus A, non diceret negationem primò essentialis conceptus B, non essent duo, sicut non essent duo, Petrus & Paulus, si Petrus non diceret negationem Pauli. Ergo si unius rei, essent duo, primò essentialis conceptus, idem esset & non esset. Minor illa principalis, si, hæc, in specie materia, plurificari posset in alias species materiæ, unius ejusdemque rei, essent duo primò essentialis conceptus adæquati specie distincti, sic probatur. Ista materia in quam plurificaretur, hæc species nostratis materiæ, deberet habere conceptum, huius in specie materiæ, aliàs non posset dici, hæc materia plurificari, sicut, quia homo plurificatur in Petro, & Paulo, manet in utroque species hominis: rursus, illa materia, in quam plurificaretur nostras materia, haberet conceptum alius in specie materiæ, non enim duæ essent in specie materiæ. Ergo si hæc in specie materia, posset plurificari in alias specie materias, essent unius rei, duo conceptus specie distincti.

PROBATUR 2. Si non implicaret, hanc in specie materiam plurificari in alias specie materias, non implicaret hircocervus. Sequela probatur: Si non implicaret, hanc in specie materiam, plurificari in alias specie materias, esset illa materia, in quam hæc nostras multiplicaretur, in duplici specie. Ergo si non implicaret, huius in specie materiæ plurificari in aliam specie materiam, non implicaret hircocervus, hic enim implicat, quia esset in duplici specie, hirci & cervi: illa autem etiam materia, esset & in specie nostratis, & in specie alius materiæ: Omne enim plurificabile, debet esse in plurificato, & omne plurificatum specificum, addit suam speciem, quomodo enim esset plurificatum specificum?

PROBATUR 3. Si hæc materia, esset in alias specie materias plurificabilis, & esset in ultima specie infima, & non esset, esset ut supponitur: omnia enim, quæ existunt in ultima specie existunt, ut probari potest ex iis, ubi dicitur, non dari individua generica, à parte rei: non esset autem in infima specie, quia plurificabilis in alias species.

Sed contra Conclusionem secundam.

OBJICITUR 1. Si esset possibilis, alia specie materia, non esset ratio, cur de facto non deretur.

RESPON-

RESPONDET Arriaga: ad res multiplicandas, necessarium est positivum fundamentum, ad negandam autem eorum multipliciter, non est tale fundamentum requisitum. Cum ergo nullum sit positivum fundamentum, affirmandi hanc multipliciter materiam, erit ratio sufficiens negandi illam.

OBJICITUR 2. Si possibilis esset, materia specie distincta, à nostrate, esset etiam hæc, quæ foret determinata nonnisi ad unam formam; sed hæc non esset specie distincta, non enim esset ratio, ut si posset recipere unam formam, non posset recipere aliam, cum non major requiratur virtus, ad unam formam recipiendam, quàm ad aliam.

RESPONDETUR. Ex essentiali determinatione nonnisi ad unam formam, (quæ possibilis est) impediretur, ne ullo modo, possit recipere aliam formam, defectuque ordinis ad illam. Si illi nihilominus uniretur forma, uniretur ita, sicut uniretur albedo Angelo; & sicut quævis non requiratur major virtus ad rugiendum, quàm ad ratiocinandum, neque tamen homo rugire potest ita non ex imbecillitate virium oriretur, quod non posset aliam formam, dicta materia recipere, sed ex intrinsecis prædicationis, ordinem dicentibus, nonnisi ad hanc formam.

OBJICITUR 3. Imperfectissimo ente, imperfectius dari non potest, etiam divinitus; aliàs hoc ipso, non esset illud primum imperfectissimum: sed materia est Ens imperfectissimum. Ergo.

RESPONDETUR. Saltem possibilis est materia perfectior hac nostrate: ad verificandam autem hanc conclusionem, sufficeret, vel sic, posse illam multiplicari. Rursus, si possunt dari duæ species & perfectiones æquales, cur etiam non poterunt dari duo entia in imperfectione æqualia? imperfectissimaque est materia præfens, non per exclusionem magis adhuc imperfectiabilis, sed est substantia imperfectissima, inter eas, quæ dantur. Ex Suar. etiam D. 13, S. 11. N. 2. dici potest, quod Ente imperfectissimo, quoad genus, possit dari imperfectius, non quoad genus, sed quoad speciem, licet Ente imperfectissimo, & quoad genus, & quoad speciem, imperfectior species, dari non possit; jam autem Materia, est quid imperfectissimum, quoad genus, est enim imperfectior Entibus completis, formis substantialibus, &c. sed non est imperfectissimum, quoad speciem.

INSTABIS. Actui puro, qui est Deus, non potest dari similis in specie Actus purus, estque Deus Ens perfectissimum, per exclusionem alius parisi. Ergo neque potentia puræ, potest similis dari in specie potentia pura.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia pro Unitate Dei, stat demonstratio, petibilis ex independentia in gubernando, a seitate, in fin-

tate exhauriente plurificationem &c. nulla autem similis ratio pugnat pro materia.

DIFFICULTAS II.

Eademne specie Materia in corporibus celestibus?

PRÆMITTO primò. Non esse ullam demonstrativam rationem cælos defacto compositos esse, ex materia, quæcunque tandem illa sit, & ex forma, supposito quod esset possibile corpus simplex, de quo infra. Est præmissum durandi, Gabrielis, Ballo, & aliorum apud Conim. lib. I. de cælo q. 4. a. 1. licet oppositum graves viri censeant, vide Suar. Disp. 13. Sect. 16. n. 2.

RATIO. Præmissi est, quia nulla potest adferri demonstratio in oppositum.

DICES I. Cælos esse corruptibiles, & fides & ratio docet. Ergo debent esse compositi, ex Materia, & Forma.

RESPONDETUR. Cælos esse corruptibiles, nonnisi ab extrinseco, corruptibilitas autem ab extrinseco, non arguit compositionem, sicut nec arguit in Angelis. Corruptio autem ab intrinseco, arguit compositionem, quia arguit pugnam qualitatum contrariarum, quæ sunt instrumentum materiam, ad nanciscendum aliam formam, corpus autem simplex, corruptibile esset ab extrinseco.

DICES secundò. Cui convenit passio necessaria corporis compositi, ex materia & forma, cælis autem convenit motus, qui est, necessaria passio corporis compositi.

RESPONDETUR. Motum, qui fit per generationem substantialem, necessario supponere materiam, & formam, supponit enim commune subjectum, amissa præcedenti forma idque ob rationem aliàs adlatam: sed motus accidentalis, & ab extrinseco, non supponit hanc compositionem, hinc si daretur corpus simplex, posset moveri ab Angelo, sicut moventur Cæli.

DICES tertio. Quantitas & densitas cælorum, sufficienter in illis ostendunt compositionem, ex materia & forma.

RESPONDETUR quod non: Quia quantitas est passio ipsiusmet materiam, quæ tamen non est composita: densum etiam licet definiatur per id, quod habet parum de quantitate, multum de materia, tamen ne hoc arguit compositionem, sed tantum arguit aliquid illic materiale.

PRÆMITTO secundò. Nec pro contrario, nempe cælos non esse compositos ex materia, & forma, ul- la adfertur demonstratio.

† i

RATIO

RATIO Præmissi, solutio objectionum.

DICES 1. In cognitionem materiæ, Philosophi non venerunt, nisi per viam mutationis, in cœlis nullum est vestigium transmutationis. Ergo nec materia.

RESPONDET Suarez: Quod primò venerint Philosophi in cognitionem materiæ, per transmutationem, postea tamen à pari argumentando, innitendoque huic principio, quod nulla sit necessitas diversificandæ speciæ materiæ intulerunt, illam esse, ubique ejusdem speciæ, & advertendo, quod etiam in cœlis sunt accidentia, supponentia materiam, intulerunt, etiam dari in iis materiam.

DICES 2. Natura nihil facit frustra: hæc compositio esset frustra, quia compositio ex materia & forma, est propter generationes & corruptiones, Cœlis autem generari & corrumpi non convenit.

RESPONDET Suarez. Compositionem ex Materia & Forma, factam esse propter generationes, & corruptiones, non tanquam propter adæquatam rationem, sed tanquam propter finem extrinsecum. Finis autem intrinsecus, istius unionis, inter materiam & formam, est ipsa, substantiæ completæ compositio. Dici enim potest, corpora cœlestia, esse corruptibilia, quantum à parte materiæ, licet sint incorruptibilia, ratione formæ inanis sibiliter Unitæ.

DICES 3. Non sunt multiplicanda Entia, sine necessitate; sed nulla est necessitas, hujus compositionis.

RESPONDETUR. Posito, quod cœli non sint compositi, multiplicantur Entia, quoad speciæm, quia ponetur species corporis simplicis, quæ varietate sua conducere pulchritudini universi.

PRÆMITTO tertio. *Spektatâ auctoritate probabilius est, Cœlos esse ex materia & forma compositos.* Ex Philosopho enim sic argui potest; Corpora naturalia sunt corpora, composita ex materia & forma, quia ille 2. Physic. c. 1. & 2. censet naturam, non nisi Formam esse & materiam, sed Cœli sunt corpora naturalia, ut sentit Lib. 1. de Cœlo c. 2. Ergo cœli sunt corpora composita. Locus autem, qui in 8. Metaphysic. tex. 14. citatur in oppositum, non plus vult, quàm quod ex subjectis, transmutationi obnoxiiis, clariùs colligatur, dari materiam. Posito autem, Cœlos constare materiâ.

PRÆMITTO quartò. *Non esse ullam convictivam rationem, quod Cœli non habeant materiam, speciæ eandem, cum sublunaribus.* Quæ enim hujus demonstratio est Præmissum, contra Suarez. Disp. 13. Sect. 11.

DICES 1. Si Cœlum esset ejusdem materiæ, cum elementaribus, sequeretur, cœlos esse corruptibiles, haberent enim materiam, appeten-

tem alias Formas, qui appetitus, est radix corruptionis.

RESPONDETUR. Cœlos esse remotè corruptibiles, non verò proximè, quia habent Formam indefectibilem, & indefectibiliter unitam; & sicut materia, de se capax penetrationis, redditur accessu quantitatis impenetrabilis: cur non reddetur etiam materia cœli, de se capax corruptionis? cur inquam non reddetur, accessu Formæ indefectibiliter unitæ, incorruptibilis proximè? præcipuè, cum etiam de se materia sit incorruptibilis.

INSTABIS 1. Virtus ista, quæ debetur Formæ indefectibiliter unitæ, non est infinita. Ergo superari poterit à Sphæra ignis, cœlis subjectâ.

RESPONDETUR. Etiam virtus materiæ, speciæ distinctæ, non esset infinita, superari ergo poterit, & sicut virtus, quæ unit quantitatem materiæ, est virtus finita, neque tamen ab agente naturali separabilis est à materia; quod si illa inseparabilitas quantitatis, rejiciatur non in infinitatem virtutis, sed in conditionem agentium, & ipsius Formæ, quæ est quantitas, idem in præsentia dici poterit. Agnoscit ipse Suarez, Loco citato num. 17. faciliorem & nobiliorem esse modum, ostendendi incorruptibilitatem cœlorum, si cœlum non per resistantiam qualitatum, sed per intrinsecam, & substantialem compositionem, sit incapax peregrinarum Formarum. Nostra autem Responsio salvat etiam incorruptibilitatem cœlorum, per indefectibilem unionem, & materiæ de se incorruptibilis, & Formæ indefectibilis, & sicut in resurrectione Corporum unio indefectibilis, faciet corpora incorruptibilia; Humanitas item Christi, terminata verbi personâ, est indefectibiliter terminata, quamvis humanitas ex se, sit capax propriæ substantiæ, idque propter unionem indefectibilem, ita & in præsentia, idem dicendum.

INSTABIS secundo ex Suarez. Ista indefectibilitas unionis, arguit hanc materiam, non esse ejusdem speciæ, cum nostrate, quia potentia distinguuntur per actus; sed forma cœli illo modo informans, est actus longè diversæ rationis, à forma corruptibiliter unita. Ergo.

RESPONDETUR. Argumentum, si ut sonat, accipiatur, probabit multum, adeoque nihil: quia probabit, cum formæ substantiales sublunarium sint speciæ distinctæ, cumque animæ beatorum sint uniendæ, unionem indefectibili in omnibus his casibus, fore distinctam speciæ materiæ. Potentiæ etiam extrinsecè specificantur, per suos actus, hinc potentiarum non arguent multipliciter, sed illam arguet ipsamet entitas, exigens has, vel illas habitudines; non nego tamen, quod per actus, tanquam per aliud notius, diversificentur potentiæ.

DICES 2. Si materia cœli est ejusdem speciæ cum nostrate, sequitur esse cœlos generabiles.

biles: esset enim v. g. aër, capax formæ Solis, appeteret enim materia aëris formam Solis, sicut & alias formas, hic autem appetitus causat generabilitatem.

RESPONDETUR. Communiter materiam aëris, esse capacem formæ Solis, sed remotissimè, quia deest agens, quod producat formam Solis; & certè cum videamus aliquas Formas esse, quæ producunt, & generant sibi similes formas, ut ignis ignem, & cum videamus aliquas formas, quæ non generant sibi similes, ut adamas non generat alium adamantem, nec albedo aliam albedinem, habemus rationem dubitandi; an Sol, sit de genere formarum productum sibi similem Formam? & ut accensetur Sol inter formas, quæ non generant sibi similem, habetur sufficiens fundamentum, quia scilicet nulla experientia, & nulla ratio, hanc vim, Soli tribuit. Deinde, quia formæ, quæ sunt magis resistitivæ, minus sunt sui multiplicativæ, ut videmus in adamante, ferro, &c. cum ergo maximè resistitiva sit forma cælestium corporum, sufficienter colligimus, non esse generativam. Deinde vis productiva, sibi similis formæ, est provisà à natura, ut restituat sese naturam in suis bonis, hoc est formis, quæ, quia perpetuò durare non possunt, successione suà, incorruptibilitati student: cum ergo forma Solis, & cælestium sit indefectibilis, & indefectibiliter unita, hinc illi non debuit provideri, à natura, vis alijs formæ productiva. Denique sunt aliquæ formæ, quæ, mortuo ut ita dicam modo, informant sua subiecta, qualis est forma adamantis, vitri, lapidis &c. aliæ autem informant, vivo modo, ut forma plantæ, seminis, bruti. Et sicut mortuus nullum habet proprium motum, quò moveatur, propter carentiam vitæ, quæ est exercitium motus; ita & formæ, quæ mortuo modo informant, nullum habent motum, consequenter, nec activitatem, quæ sit productiva alijs formæ. Porro eæ formæ, mortuo ut ita dicam modo, suum subiectum informant, quæ nisi ab extrinseco immutentur, alterentur, corrumpantur, natæ sunt non dimittere suam formam: & sic forma adamantis, ita unitur adamanti, ut nisi aliunde alteretur, semper sit duratura. Cum ergo, mortuo, ut ita dicam modo, Forma cælestis informet sua corpora, & cum ab extrinseco naturali agente immutari non possit, non debetur ei etiam activitas, quæ est proprietas formæ, vivo ut ita dicam modo, suum subiectum informantis. Quod si Sol non potest producere alium Solem, nec quodquam aliud agens, ostendi sine fictione poterit, ejusdem productivum, quod si nullum sit agens productivum formæ Solis, nonnisi remotè erit capax aër, formæ Solis.

INSTABIS I. Ergo potentia ad formam So-

lis erit otiosa, nullum enim ei responderet agens naturale.

RESPONDETUR. Nullum datur agens naturale, productivum animæ rationalis, & tamen non est potentia otiosa, ad animam rationalem, sufficitque ne sit otiosa illa potentia, si respectu aliarum formarum habeat agentia naturalia productiva formarum, & si respondeat in illa materia habitudo ad prædictam Formam, Deo tanquam auctore universi, volente illam ponere.

INSTABIS 2. Non requiritur vis infinita, ad producendum alium Solem: Ergo supposito, quòd materia nostras, sit capax talis Formæ, generari poterit Sol.

RESPONDETUR. Non ob defectum infinitatis, negari Soli vim generativam alius Solis, sed ob rationes prædictas.

INSTABIS 3. Rejicimus hanc incorruptibilitatem & ingenerabilitatem, in conditionem Formæ, & cur non in conditionem materiæ?

RESPONDETUR. Sola conditio materiæ non est ad hoc sufficiens, nam de facto materia est ingenerabilis, & incorruptibilis, nec tamen facit, ne alia generentur & corrumpantur, hinc defectus generabilitatis & corruptibilitatis rejici deberet, in formas; quod si possit rejici in illas solas, melius fiet, quia non multiplicabuntur entia sine necessitate.

DICES 3. cum Arriaga: Perfectius intelligitur incorruptibilitas Cæli, si illius materia sit incapax Formæ alius: Ergo defacto illa constat.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, non enim perfectius intelligitur, quia non intelligitur, salvo hoc principio, non sunt multiplicanda &c. potest autem salvari hæc incorruptibilitas, per solam Formam inamissibiliter unitam, & verum quidem est, magis proportionari materiam capacem, nonnisi unius formæ, cum forma inamissibili, spectatà proportionem, in ratione actus & potentiae; sed non magis proportionari, ad vim arguendi: nam inamissibilitas Formæ non arguit diversitatem materiæ, sicut nec arguet in beatis, nec amissibilitas Formæ, arguit defacto corruptibilitatem materiæ; imò cum Forma inamissibili, magis proportionatur materia, utpote incorruptibilis, quàm cum formis sublunariis corruptibilibus.

DICES 4. cum Conimbr. Non congruebat Deo, ut materiæ cælesti daret appetitum ad alias Formas, & tamen illam impediret ab afsecutione boni, quod desiderat, hoc est ab afsecutione aliarum formarum.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de forma multorum sublunarium, quæ à Creatione mundi non amiserunt, neque ad finem amittent suam formam; itemque de

† i 2 corpo-

corporibus beatorum. Non est autem inconveniens, habere appetitum impeditum, affectione boni inamissibilis, præcipue, si ita deponatur bonum universi. Deinde quia non censetur aliquis, impediri à consecutione boni, si id per pauca habet, ad quod per plura evaderet, sicut non censetur aliquis impediri, à consecutione duorum imperialium, si illi detur unus Hungaricus. Porro hoc bonum, quod est in varietate formarum, est inter alia perpetuitas, complebitatis per formam, cui consultum inamissibiliter unita Forma.

DICES V. in oppositum esse auctoritatem Aristotelis.

PRIMUS LOCUS ex primo de Generat. Tex. 53. & 83.

RESPONDETUR. Non multum curari debere in hac materia, auctoritatem Aristotelis, quia hic agnovit, etiam à Deo incorruptibiles Cœlos; vel certe, illò locò, solum vult, ea communicare in eadem numero materia, quæ ad invicem agunt & patiuntur, eadem enim numero manet materia, sub utroque mutationis extremo; sed non negat, communicare in eadem specie materia, etiam ea, quæ non agunt, nec patiuntur ad invicem: vel solum vult, in talibus, signantibus eandem esse materiam.

SECUNDUS LOCUS est ex 3. Metaph. Tex. 15. ubi ait, non esse eadem principia rerum corruptibilem & incorruptibilem, nisi eadem genere.

RESPONDETUR. Loqui Aristotelem de Formis, quæ non eadem, corruptibilem & incorruptibilem.

TERTIUS LOCUS, ex 1. Metaph. tex. 10. quæcunque, inquit, mutantur, materiam habent, sed diversam. Subsumo: Cœli non mutantur. Ergo habent materiam diversam.

RESPONDETUR. Loqui illic Aristotelem de diversitate petibili à Formis, succedentibus in mutatione.

DICES PRIMÒ. Genes. 1. dicitur: Deum creasse à principio cœlum & terram, ubi nomine cœli, cœlum Empyreum, nomine terræ, materia prima intelligitur, ex qua reliqua omnia; Hinc colligitur, saltem Empyreum habere materiam distinctam, licet reliqui cœli habeant eandem materiam.

RESPONDETUR. Negando, nomine Cœli, venire cœlum empyreum, quia de facto Scriptura utitur verbo tali in Hebraico, nempe Samaim, quod pluraliter significat, imò caret singulari, & id etiam innuit Psal. CI. Initiò tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli: unde quando posterioribus diebus dicuntur creata, Sol, Luna, Stellæ, non intelligendum est, esse creata, quoad substantiam, sed quoad accidentalia munera, quod etiam innuit Augustinus 11. de Civit. cap. 33. Nego item nomine terræ venire materiam

primam, nemo enim dicit Solem ex terra creatum.

DICES SECUNDÒ. Augustin. lib. 12. Confess. c. 8. ait: Omnia producta à Deo ex materia informi.

RESPONDETUR. Concedo, omnia producta ex materia informi, sed nego, quòd ex eadem specie: nam concessis materiis distinctis specie, adhuc verificabitur, singula producta ex materia carente Forma.

DICES TERTIÒ. Sapient. 11. habetur: Manus tua creavit Orbem terrarum ex materia informi.

RESPONDETUR. Non dicit Scriptura, esse creatum orbem ex materia informi ejusdem speciei; deinde nomine materia non venit illic materia prima, sed significantur corpora simplicia, ex quibus Deus mundum creavit, eò modo quò lapides & ligna dici solent materia domus. Unde dicitur illa materia informis, non informatate substantiali, sed informatate accidentali, hoc est, propter carentiam lucis, motus, &c. *His Præmissis*

DICENDUM est. Non satis constare, an materia omnium corporum sit eadem specie.

PROBATUR. Quia licet possit non tribui celestibus materia diversa specie, quia tamen nescimus, per auctoritatem, quid in hoc genere voluerit Deus, non possumus quidquam concludere.

DIFFICULTAS III.

De ingenerabilitate & incorruptibilitate Materiae.

PRÆMITTO PRIMÒ. Interdum sumitur nomen ingenerabilis, pro improducibili, & sic falsum est, Materiam primam esse ingenerabilem; de facto enim producta est. Nomen etiam incorruptibilis interdum sumitur, pro inannihilabili: de fide autem est, materiam posse annihilari.

PRÆMITTO SECUNDÒ. Interdum sumitur nomen generabilis & corruptibilis, pro eo, quod generatur & corrumpitur, & in isto sensu, materia non est ingenerabilis & incorruptibilis, est tamen generabilis & corruptibilis, ut vocant subjectivè; in ea enim omnes generationes & corruptiones peraguntur, hocque voluit Aristot. 8. Metaphys. 4. & 12. Metaph.

PRÆMITTO TERTIÒ. Nomen ingenerabilis potest sumi pro eo, quod non est producibile dependenter à subjecto vel in subjecto, & nomen incorruptibilis pro eo, quod non potest naturaliter desinere, appellant vulgò hanc ingenerabilitatem & incorruptibilitatem terminativam, hoc est Ens, quòd non possit ge-

fit generationem & corruptionem terminare, & in isto sensu.

DICENDUM est: *Materiam esse ingenerabilem & incorruptibilem*; hoc est, non posse ex præexistenti subiecto produci, nec desinere naturaliter.

PROBATUR Conclusio *quoad primam partem*; Si materia posset ex præexistente subiecto produci, hoc ipso non esset materia. Antecedens probatur, quia jam materia non esset subiectum primum, utpote supponens aliud subiectum ante se, nempe id, ex quo producitur.

Quoad secundam partem; ex eodem medio termino probatur; quia si corrumperetur, non esset id, in quod abeunt omnia; siquidem illa ipsa abiret in aliud; nihil enim per annihilationem desinit. Rursus, si corrumperetur Materia, vel corrumperetur suapte naturâ, vel per actionem agentis naturalis: non per actionem agentis naturalis; quia illud agens, vel annihilaret illam Materiam, vel certè faceret illam resolvi in aliud; non primum, quia nullum naturale agens habet vim annihilandi, sicut nec creandi; Non secundum, quia illud ipsum, in quod resolveretur Materia, vel posset ulterius resolvi, vel non; si posset, dabitur processus in infinitum; si non posset: Ergo illud potius erit Materia prima. Non potest etiam desinere materia suapte naturâ, quia ea dicuntur suapte naturâ desinere, quæ requirunt dispositiones ad suum esse easque adhuc pugnantes, quod de Subiecto primo dici non potest.

OBJICITUR Primò in Oppositum, Auctoritas Aristotelis.

PRIMUS LOCUS est ex I. Physic. tex. 82. Ubi censet, materiam partim oriri, partim interire.

RESPONDETUR. Intelligendum esse Aristotelem, quod velit materiam oriri, non ratione suæ entitatis, sed ratione Formæ, quæ materiam monstrat, facitque illam discerni in universo; perire autem ratione privationis, quæ aliqua in omni generatione desinit.

SECUNDUS LOCUS est ex I. de Cælo tex. 61. Ubi corruptibilem dicit esse corruptibilia principia.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc verificandum, ut aliqua principia sint corruptibilia, v.g. Forma, aut ejus amissibilis unio.

TERTIUS LOCUS est ex I. de Generat. tex. 24. ubi ait: Generationem esse mutationem totius in totum; Si autem non corrumpitur materia, quomodo generatio erit mutatio totius in totum?

RESPONDETUR. Nomine totius, intelligitur hic totum denominationis, & compositum, pro toto, quâ tali, acceptum, quod semper in omni generatione mutatur; sed non intelligitur mutatio totius, pro singulis partibus accepti. Unde etiam dicit Aristoteles in gene-

ratione, nihil sensibile idem manere; quasi innuens manere aliquid, sed non sensibile. Quamvis autem dicatur, Materiam esse causam corruptionis, non sequitur, Materiam esse magis corruptibilem, quia illa est causa corruptionis, non nisi subiectivè, ex eoque quod sit causa corruptionis subiectivè, non sequitur, illam debere esse magis corruptibilem; alias si corrumperetur, hoc ipso, subiectum corruptionis non esset.

OBJICITUR secundò. Agens potest producere Formam. Ergo potest producere & materiam; qui enim potest plus, potest minus.

RESPONDETUR. Argumentum probare, quod homo, qui potest generare hominem, possit & bovem generare, qui est ignobilior.

Pontius dicit: qui potest plus, potest & minus, si minus contineatur in virtute causæ.

Disparitas etiam assignari potest, quia si agens naturale possit producere materiam, & produceret illam, ut supponitur & non produceret: quia subiectum primum produci non potest nisi creando; nulla autem Creatura creare potest; jam autem Forma potest produci sine creatione per educationem. Quamvis autem qui potest plus in eodem genere potest & minus, non tamen in diverso, diversus autem est ordo materiæ & Formæ.

OBJICITUR Tertiò. In corrupta Eucharistia producuntur vermes, qui habent materiam, & tamen in Eucharistia non reperitur materia: Ergo apparet, quod agens materiale possit producere & Formam & Materiam. Ergo.

RESPONDETUR. Quod non quidem ante tempus productionis vermium, sed in ipso tempore productionis adsit jam materia, jamque tunc non est Eucharistia nisi ampliativè. Unde etiam negari potest, Omnem virtutem esse in agente quam habet Materia, & quamvis haberet, nec dum illam posset producere, quia ad titulum producentis non solum requiritur habere prædicata æquè nobilia ac aliud, sed etiam requiritur habere vim illud producendi, sicut duæ æquales species Angelicæ, æquales sunt, & tamen neutra potest producere aliam.

OBJICITUR quartò. Ad hoc ut aliquid dicatur generari & corrumpi, sufficit ut unio partium dissolvatur, esto utraque pars maneat, ut contingit in composito humano, sed potest dissolvi unio partium materiæ. Ergo.

RESPONDETUR. Ad corruptionem totius heterogenei, sufficit corruptio Unionis, ut apparet in composito humano; sed ad corruptionem totius homogenei, id non sufficit, ut videre est in separatione guttarum, quæ nullo modo per hoc dicuntur corrumpi. Quod ipsum in hoc principium resolvi potest, quia cor-

ruptio malum est quoddam, nec datur ad illam, indifferentia ejus, quod corrumpitur, sed appetitus ne corrumpatur; jam autem homogeneis per se loquendo æquè bonum est uniri & non uniri, indifferensque est totum homogeneum, ad retinendam illam unionem.

Deinde per nos, continuatio est mera formalitas eaque negativa, nempe negatio terminorum, hinc nec continuatione generabitur, quid enim negatione generatur; nec discontinuatione corrumpetur, quia etiam hæc denominationis, est mera formalitas, orta ex diversis connotationis, quæ tamen non sunt sufficientia ad hoc, ut aliquid dicatur corrumpi, cum perficiatur hoc, sine deperditione entitatis, quam tamen, corruptio rigorosa, semper importat.

OBJICITUR quintò. Si materia esset ingenerabilis & incorruptibilis, totum compositum diceretur incorruptibile & ingenerabile, quia sicut ex eo quod compositum componatur ex corpore, vocatur corporeum; ita ex eo quia componitur ex ingenerabili & incorruptibili, vocari debet ingenerabile & incorruptibile.

RESPONDERI solet 1. Duplicia sunt prædicata: quædam Affirmativa, ut esse corporeum, materiale; quædam Negativa, Ut esse ingenerabile, incorruptibile, &c. ista prædicata quæ sunt Affirmativa, dicuntur de composito quamvis Uni tantum parti convenient, Prædicata autem Negativa alterutri non nisi parti convenientia, quale est incorporeum immateriale, non refundunt suam denominationem in totum, imò nec affirmativa æquivalentia negativis dici possunt de toto, & ita ly spirituale, quia est prædicatum æquivalenter negativum, importans non esse corporis, de toto composito dici non potest. Cum ergo prædicatum incorruptibilis & ingenerabilis sit prædicatum negativum, & cum hoc prædicatum, non conveniat formæ materiali generabili & corruptibili, ideo nec toti composito conveniet. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia, Prædicatum spiritualitatis est omnino positivum, nec tamen refundit suam denominationem in compositum humanum. Ergo falsum est, prædicata affirmativa refundere denominationes: quod enim dicitur esse spirituale, esse æquivalenter negativum dicam, & ego esse corporeum, esse æquivalenter negativum; dicit enim negationem spiritualis. Tum quia ex vi hujus responsionis sequitur, saltem compositum humanum esse incorruptibile & ingenerabile, quia utraque ejus pars est incorruptibilis & ingenerabilis. Tum quia hujus ipsius danda fuisset ratio, cur affirmativa prædicata refundant suam denominationem in totum, non refundant negativa.

RESPONDERI solet. 2. Ideo compositum non

posset dici ingenerabile, quia illius Unio non est incorruptibilis & ingenerabilis. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia querere restat: Cur ex eo quod unio non sit incorruptibilis, nec compositum debeat dici incorruptibile: curque in hac denominatione sequatur compositum conditionem unionis, & non conditionem partium? Tum quia supposito, quod in composito humano Unio sit spiritualis, generari non poterit, & tamen compositum dicitur generatum. Ergo apparet in denominationibus non sequi compositum conditionem Unionis. Tum quia unio in composito non habet rationem principalis, cur ergo denominationes suas dabit composito, cum denominatio semper sit à principali.

RESPONDETUR 3. Et ex eo quidem compositum vocari corporeum, quia constat corpore, sed non ex eo solo præcisè, quia aliàs etiam spiritualis anima fundaret in composito humano denominationem spiritualis; sed vocatur corporeum, quia & constat corpore, & quia esse corporeum, est quid imperfectius & comparativè ad spirituale, defectuosum quoddam & malum, adeoque petibile ex singulis defectibus: quia autem esse incorruptibile, est bonum quoddam & perfectum, debet esse ex integra causa. Unde ulterius cum non singulæ partes sint spirituales, nec denominabitur totum spirituale, præcipue cum etiam hæc ipsa compars spiritualis, ordinetur ad corporeum; illudque perficiat, quo ipso condescendit, ut totum, in quo illa continetur, corporeum vocari possit: & sicut quamvis in claudo unus sit pes rectus, sequitur claudicatio; ita & in præfenti sequetur denominatio non spiritualis. Quamvis autem utraque pars in corpore humano sit incorruptibilis, quia non singula illius compositi sunt incorruptibilia; neque enim est incorruptibilis unio: ideo non appellatur incorruptibile, præcipue autem si perfectius non sit natum elevare debilitatem inferioris, tunc denominatio non fit à principali. Jam autem forma non elevat debilitatem Unionis, nec materia.

OBJICITUR sextò. Si materia esset ingenerabilis & incorruptibilis, haberet se ita quoad generari & corrumpi, sicut Angelus & anima rationalis in suo genere, qui cum solo generali Dei concursu in æternum durare possent: sed non habet se ita Materia; quia anima separata sine miraculo petit à Deo conservari: Materia autem absque omni forma, non potest sine miraculo conservari.

RESPONDETUR. Sufficere ut quoad aliquid ita se habeat Materia ac anima rationalis. Materia autem sine omni forma posita, petit non nisi formam, sed non petit annihilari. Quod petat materia non nisi cum forma conservari, provenit id ex speciali connexionione ejusdem cum

cum forma, quam non dicit anima rationalis, imò oppositum dicit; quia ex eo, quod non siteducta, petit conservari naturaliter sine materia. Unde exigentia illa in Materia, non provenit ex illius corruptibilitate, sed ex connexionespeciali cum Forma.

OBJICITUR septimò. Si Materia est ingenerabilis: Ergo est nobilior formis materialibus.

RESPONDETUR. Diverso respectu id verum esse: nobilior enim erit, ratione incorruptionis, ignobilior ob prædicatum potentie.

QUÆSTIO V.

De Causa Materiali.

EX rationibus supra adlatis, conjungimus Disputationem de Materia, secundum quod principium est, & de materia secundum quod Causa est. Priorique tractatione jam expedita, ad secundam accedemus.

DIFFICULTAS I.

Quid materialis causa, que ejus causalitas, effectus, &c.

Non est idem, esse Causam materialem & Materiam, hinc Angelus & anima nostra, non est Materia, & tamen, & Angelus, & Anima, est causa subjectiva, adeoque materialis suorum actuum, habituum, &c. cumque definierimus supra, quid sit esse materiam, nunc

QUÆRES I. *Quid sit esse causam materialem?*

RESPONDET Aristoteles 2. Physic. text. 38. *Est id, inquit, ex quo aliquid fit cum insit*, seu, quod illi insit; *ly id ex quo est*, per modum generis ponitur, hinc etiam ulitata locutio obtinuit, quod compositum fiat ex materia & forma; *ly autem cum insit*, est per modum differentie, & sic formæ non inest Materia, sed è converso materiae forma. Et licet hæc definitio non competat causæ materiali comparative, tam ad formam quam causat, quam etiam comparative ad compositum sumpta, non ideo tamen rejicienda, quia non est tradita ab Aristotele, cum omni rigore, sed nonnisi per modum descriptionis, tradendo eam per ordinem ad aliquod principale, quo cognitio reliqua cognosci de facili possent; & cum respectu compositi materia non sit vera causa, sufficit quod per ordinem ad formam explicetur, ut sensus sit: causa materialis est id, ex qua tanquam ex subjecto producitur forma, obligata connaturaliter, nonnisi inesse subjecto.

QUÆRES 2. *An causa materialis sit vera causa?*

Potest materialis causa comparari ad formam materialem à se educibilem, potest comparari & ad compositum. Quod sit vera causa respectu compositi, Negat Arriaga & Oviedo, hinc, puncto i. n. 8. Lesius autem inclinante Arriaga, negat etiam respectu formæ materialis habere Materiam rationem causæ, quod etiam docuit Suar. 17. Disp. sect. 1. num. 10. Oppositum sentit Oviedo Controvers. 3. pun. 4. n. 7. & cum eo recentior Suar.

ASSERO 1. *Materiam, respectu formæ educibilis, esse veram causam.*

RATIO est. Tum quia, si non esset causa materialis, vera causa, respectu formæ educibilis, non esset ratio, cur non verè creetur, nam verè fieret ex nihilo sui; si autem insuper fieret ex nihilo subjecti, quæ erit distinctio inter formas creatas &eductas? si enim esset aliqua, esset hæc, quia quantumvis nulla esset causalitas causæ materialis in formam materialem, ex eo tamen non crearetur, quia dependeret in suo fieri, tanquam à conditione à Materia, sed hoc non potest salvare, ut dicatur verèeducta, nam ut urget Oviedo, creatio animæ rationalis, exigit materiam tanquam conditionem sine qua non crearetur, & tamen anima non educitur: Ergo educi non est fieri ex nihilo sui, dependenter à subjecto, tanquam à conditione. Rursus per Arriagam, unio potest creati, & tamen non potest non dependere ab utroque extremo: Ergo per istam similem dependentiam, non rectè salvatur ratio educationis. Tum quia non est quid improprium in forma materiali, quod exigit Materiam sine qua connaturaliter existere non potest: non est item quid improprium, quod habeat materia jus & vim, ut formæ materiales, nonnisi sibi unitæ existant, quo supposito sic urgetur. Jus & vis efficientis ad producendos effectus, facit efficiens verè causam: Ergo & jus visque Materiæ, ut sine illa non possit existere naturaliter forma materialis, faciet materiam verè causam. Tum quia etiam Materia respectu formæeductæ, est principium determinans ejusdem existentiam, cum etiam sine illa naturaliter existere non possit, & quidem non habente se Materia ut conditione ex dictis supra. Ergo Materia respectu formæeductæ, est vera causa.

Quæ in contra objici possent solventur, ubi de educatione

ASSERO 2. *Causam materialem respectu compositi non esse veram causam*; quod enim aliqui dicunt esse veram causam intrinsecam, de hoc ipso querendum erit: An esse veram causam intrinsecam, sit esse veram causam? & quidem materiam respectu compositi esse veram causam, etiam ii negant, qui ponunt, quod sit vera causa, respectu formæ materialis.

RATIO 1. Formatur à quodam pro asserto: componere non est causare; alias etiam Trinitas

tas personarum, quæ constituit Trinitatem, esset causa Trinitatis.

RESPONDERI possit; Quod componere per modum actus & potentia, sit verè causare, quo modo personæ non componunt Trinitatem.

RATIO 2. est; Impossibile est esse causam physicam, & nemine cogitante causantem, & non habere effectum, à se nemine cogitante distinctum; impossibilis enim est causa sine effectu: aliàs etiam id, quod non est causa, posset esse causa; nam posset esse nihil causans, & tamen esse causa, adeoque cum non sit causa, quia nihil causans, esse nihilominus causa, sed materia (idem dic de forma) respectu compositi non habet talem effectum, quia compositum ut infra videbimus, nihil est præter Materiam & Formam & Unionem. Ergo.

RATIO 3. Materia & forma, vel simul sumptæ, & per modum unius, vel simul sumptæ in sensu distributivo, causant compositum; nullo modo ex his, causant illud: Ergo absolute non causant. Minor probatur: Materia & forma simul sumptæ, & per modum unius, sunt ipsum compositum, quod seipsum causare non potest; non etiam simul sumptæ distributive, causant compositum, quia simul sumptæ distributive, sunt ipsa Materia, vel ipsa forma: materia autem Materiam, forma formam non causat: non etiam ad invicem se causant, quia hoc non est compositum causare, cum ad invicem sumptæ, non sint compositum. Quando autem à Philosopho numerantur quatuor causarum genera, numerantur non quod ratione compositi sint quatuor, sed quia causat v.g. Materia formam eductam, idque vera causalitate, cumque plures sint materiales formæ præ creatis, ad has maxime attendit.

QUÆRES 3. *Quæ sit causalitas causæ materialis?* Censet Arriaga, actionem quæ agens producit formam, esse idem realiter, cum passione, quæ subiectum eandem formam sustentat, Recenset Suarez in fieri causalitatem materiæ, dicit esse ipsam generationem, prout sit dependenter à Materia, in facto autem esse, dicit hanc causalitatem Materiæ in formam, esse ipsam generationem, prout dependet à materia. Complutenses tenent in fieri causalitatem materiæ in formam, esse generationem, in facto esse Unionem, prout recipitur in materia. Pontius Suarez, Ruvijs, Unionem dicunt esse causalitatem.

ASSERO primò: *Unionem prout receptam in Materiam, non esse causalitatem Materiæ in formam eductam.*

RATIO prima est. Tum quia id quod est causalitas in formam, debet esse tale, ut ubicunque reperitur, hoc ipso reperiat forma educta; hoc enim deposcit natura causalitatis, sed non ubicunque reperitur unio recepta in materia,

illic est forma educta, ut scitum est in composito humano, in quo Unio recipitur in Materia, & tamen anima non est forma educta. Neque dicas cum Pontio: Non unionem quamcunque esse causalitatem, sed unionem à qua in esse & in suo fieri dependet forma: nam hoc ipsum probandum fuisset, esse scilicet illic unionem, non ejus conditionis, qualis est in homine, sed involventem illam adstrictionem ad se formæ, idque non supponendo eam in ipsa forma, sed in se illam importando. Si enim supponitur illa in ipsa forma, querere restabit, quæ sit causalitas causæ Materialis, in formam talis conditionis? Tum quia vel implicat contradictionem, formam eductam tali omnino unione uniri, quali unitur anima rationalis, ita ut diversitas peti debeat non ab unione, sed ab ipsis extremis, vel non potest tali unione uniri: si non potest, quæ in hoc implicantia; si potest, ergo talis unio non rectè explicat causalitatem materiæ in formam eductam, cum possit esse unio, adeoque causalitas per te & non respondere forma educta, sed forma creata. Tum quia impossibile est, ut ab unione dependeat forma educta in fieri & in esse, & tamen à causalitate dependere debet; quod ipsum probatur, quia pro illo priori, pro quo ponitur eductio, nec dum intelligitur unio, quia ante existentiam formæ eductæ, præintelligitur eductio, & non potest præintelligi unio, quia hæc sequitur existentiam, sequereturque quod pro illo priori unio, nihil uniret, pro illo scilicet priori, pro quo intelligitur ante existentiam. Ergo unio, non est causalitas, de qua queritur.

RATIO secunda. Quando conservantur divinitus formæ materiales sine subiecto, sunt verè eductæ actu, consequenter est illic ratio constituens formas eductas, in ratione eductarum actu, & tamen non est unio. Ergo apparet unionem non stare in eductione.

RATIO tertia est; Non implicat, contradictionem esse aliquam formam materiale eductam, & tamen non unitam: Ergo apparet eductionem, quæ idem est cum causalitate materiali, non esse unionem, quod si dicas, unionem esse causalitatem in compositum, non in formam; quæro, quæ sit causalitas in formam? & quid à parte Materiæ se tenens eductio: demum sicut relatio, est, quid posterius termino, nec est ejus causalitas; ita & unio est posterior forma educta, nec potest esse ejus causalitas.

ASSERO secundò. *Causalitatem materiæ non esse ipsam generationem, prout dependet à materia, seu quod idem est, non esse ipsam receptionem actionis.*

RATIO. Tum quia receptio actionis nihil aliud est, nisi unio cum Materia actionis: Ergo si, ut visum est supra, unio non est causalitas materiæ, neque erit receptio. Tum quia nulla causalitas recipitur in causa, sed in effectu; in eo enim

enim recipitur quod causat, & si reciperetur in causa, causam causaret; sed generatio formæ prout dependet à materia, in quantum idem est cum receptione, recipitur in ipsamet materia. Ergo non est causalitas illa receptio Generationis. Tum quia, accipiendo hanc ipsam phrasim: causalitas materiæ est ipsa generatio, prout dependet à materia; illa nihil explicabit, quærere enim restat, quid est hoc, illam pendere à Materia? pendencia importante causalitatem materialem; nam etiam creatio animæ rationalis, est productio suo modo pendens à materia, quia scilicet non producit, nisi ad exigentiam dispositionum receptorum in materia. Quæ ergo illic est specialis dependencia? & per quid forma non habens jus existendi in universo independentem à Materia, per quid inquam, huiusmodi terminus, causatur à materia? Tum quia effectus recipiens actionem, quæ receptio vocatur passio, non dicitur causare seipsum materialiter; quomodo ergo similis receptio in Materia, salvabit causationem materiæ? Tum quia præter receptionem & passionem in Materia, vel datur alia receptio in effectu, vel non datur; si non datur? quomodo tunc salvabis, quod illa receptio sit causalitas Materiæ in formam, cum forma, nec illam ponat, nec illam recipiat; si autem datur? quomodo una actione posita duplex respondebit, passio & receptio, præcipue cum Materia non sit terminus illius passionis, sed forma. Tum quia si nihil obstat duabus causis distinctis & sibi in agendo non subordinatis, debet dari distincta causalitas. Materia autem & efficiens, non sunt sibi subordinata, quia subordinatio vel est inter principale & instrumentale, vel inter causam magis universalem & causam primam & secundam; jam autem materia respectu efficientis, neque est instrumentum, nec causa magis restricta, nec causa secunda. Tum quia causalitas debet esse ratio ultima, quare Materia causet, sed illa generatio non est quid tale; si enim quæram: quare materialis forma causetur à materia? Respondebis quia generatur generatione dependente à Materia; hoc ipsum autem est quod ego quæro, quid sit istud dependere à materia? vel quare dependere à materia est ejus causalitas? Tum quia non implicat contradictionem, quod generatio sit dependens à Materia, nec tamen per hoc sequatur, illam dependentiam esse causalitatem materiæ: multa enim sunt quæ dependent ab alio, nec tamen sunt causalitas, per quam illud à quo dependent, agat, sed potius per quam agatur & fiat. Sic v.g. Creatio non est causalitas creati, sed creatoris, & tamen dependet à termino ad quem terminatur illa creatio. Ipsa item generatio, non tantum est dependens à Materia, sed etiam est dependens ab ipsa forma, & tamen non est generatio causalitas formæ, per quam forma agat; Neque valet si dicas: in adlatis

exemplis esse dependentiam, tanquam à termino quem causat, nam saltem inde sequitur, quod dependentia ab alio, non jam seipsa faciat illud aliud agere seu causare, & non ostendis quare faciat agentem seu causantem materiam. Tum quia rationes, quæ in oppositum adferuntur non convincunt, quarum non paucas refutatas videbis apud Arriagam Sect. I. *Sed in super*

Dices: Vel causalitas materialis dependet à sola materia, vel etiam ab agente; si à sola materia: Ergo causalitas illa, non est facta, quia non habet causam efficientem, nam materia sola erit causa materialis; dicere autem illam causalitatem non esse factam, omnino est Chimæricum. Ergo illa causalitas dependet à causa efficienti; sed non dependet ut terminus. Ergo ut via & actio illius: ergo ulterius causalitas materialis est etiam actio causæ efficientis.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum: emanatio passionum, qualis est emanatio quantitatis à materia, vel dependet à sola materia, vel etiam ab agente; non à sola materia, quia aliàs non esset facta quantitas; non etiam ab agente creato, quia illud non agit nisi supponendo quantum. Deinde dici potest, sicut est illa causalitas materialis, ita & facta est in genere causæ materialis, distinguetur à productione in divinis reperibili, quæ non involvit causalitatem, nec esse facti.

INSTABIS. Non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, nulla autem necessitas multiplicandi condistinctam causalitatem Materiæ à causalitate formæ.

RESPOND. Esse necessariam, ob rationes supra adlatis, & insuper ex eo, quia per oppositos multiplicantur magis entia sine necessitate, quia mutatis agentibus in conservatione v.g. effectus materialis, deberet etiam mutari causalitas causæ materialis quæ multiplicatio & variatio nullam habet necessitatem. *Ut explicetur quid sit causalitas materialis:*

PRÆMITTO I. In ordine ad hoc, ut constituantur forma, quæ connaturaliter exigat esse & conservari non nisi in subjecto, non est necessaria ulla causalitas intermedia causæ materialis. Sed hoc ipso quia producitur ab agente talis, sine ulla superaddibili causalitate materiæ, talis est.

RATIO PRÆMISSI. Tum quia, quod seipso dependet, non causatur per distinctam causalitatem quæ sit modus, vel non sine modo, nam hæ causalitates necessariae sunt, non nisi ad tollendam indifferentiam, quæ in istis, quæ seipsis dependent, nulla est, ut notum est ex materia de Modis; sed Forma seipsa dependet à materia, in hoc, quod est esse & conservari connaturaliter non nisi in materia. Secluso enim omni alio superaddito, & relicta sola illius entitate, habebit indigentiam hanc materiæ; relicta enim sua sola entitate, adhuc non erit quid spirituale, nec quid completum. Hinc non habebit jus existendi.

stendi extra materiam. Et sicut non indigere materiâ in anima spiritali, non conferetur illi per aliquid superadditum, ita & prædictum indigere, non conferetur formæ materiali per aliquid superadditum. Et certè, ponamus illud superadditum tolli, manere autem formam in entitate materialem; vel habebitur adhuc in illa forma indigentia, ut connaturaliter non nisi in materia esse & fieri possit, vel non habebitur; Si habebitur: Ergo immerito illi superadditur; si non habebitur: ergo vel evaderet spiritalis, vel ratione superadditi naturam suam talem habebit, & tamen v.g. homo non per aliquid superadditum animal rationale est: Ergo idem dicendum de forma materiali, cuius etiam natura est, non posse fieri & conservari connaturaliter sine forma. Tum quia defacto in Eucharistia accidentia sunt ejus naturæ, ut connaturaliter existere exigant unita materiæ, & tamen nihil illic est, nisi entitas ipsorum accidentium: & licet illic suppleatur causalitas materialis, non suppletur tamen in ordine ad hoc, ut constituantur indigentes materiæ; ad esse suum connaturale. Tum quia, aliæ etiam indigentia, non constituuntur per distinctam aliquam causalitatem, & ita indigentia pecuniæ non constituitur per distinctam causalitatem, nec indigentia concursus, quæ est in creatura, respectu Dei causatur per distinctam causalitatem: Ergo idem in præfenti dicendum.

PRÆMITTO 2. *Præter indigentiam, quam habet forma: ut esse & fieri connaturaliter non possit nisi in materia, recipit influxum quendam a materia, qui appellari potest materialisatio.*

RATIO. Quia nisi hic influxus ponatur, non intelligitur per quid causetur forma, ita indigens produci & conservari.

PRÆMITTO 3. *Hunc influxum esse jus in materia, ut aliqua formæ, independentem à se, existere, & fieri naturaliter, non possent; & quia omni juri respondet debitum, resultat etiam in formis quibusdam debitum, ut connaturaliter non nisi dependentem à materia existant, jusque hoc suum exercet materia illo influxu, quem appellamus materialisationem, sed de hoc ubi de educatione. His præmissis,*

ASSERO 3. *Causalitatem materiæ esse influxum quendam in formas, qui influxus appellari potest materialisatio.* Assertum manet explicatum in præmissis. Porro ratio asserti est: Tum quia causa materialis habet suum influxum seu causalitatem; sed non salvatur hæc causalitas per actionem, nec per unionem: Ergo per dictum influxum, neque enim aliud quidquam ostendi potest. Tum quia in Sacramento Eucharistiæ, censent omnes suppleri à Deo, quamvis in diverso genere, influxum causæ materialis; sed non suppletur unio ipsa, quia non apparet modus, quò unio suppleri possit, aliàs posset Deus

compositum verè facere deficiente unione, & supplente Deo defectum illius. Et sicut verè id accidentia habent, quod habent, si in illa influeret materia, licet in diverso genere, sic verè posset esse compositum sine unione, quamvis non eodem modo, non etiam in Eucharistia, supplet Deus actionem, prout dependet à materia: quia quamvis fuerit decretum, de illa non supplenda, si modo hoc, quod debetur à materia indigentia formarum, præstaret, verè suppleret causalitatem causæ materialis: Ergo causalitas materialis stabit in illo jure materiæ & obligatione formæ, quia scilicet Deus, præbet concursus, qualem præberet, si uniretur formæ; & licet hic influxus concomitanter deponat unionem & ex consequenti, non tamen formaliter est ipsemet ille influxus, & illa causalitas, sed ad illud jus in Materia, & obligationem in forma, tum primum consequitur Unio: Tum quia, nisi ponatur hic influxus, per nihil distingueretur creatio ab educatione.

Quæ hic objici possunt vel in confirmationem explicationemque adferri, videantur ubi de educatione. *Neque inde sequetur:* Materiam esse causam efficientem, quia illa causalitate non efficitur simpliciter esse, sed tantum esse sustentantis & sustentati constituitur. *Ex dictis autem*

COLLIGIS effectum proprium materiæ, esse formas materiales, improprium, compositum.

DIFFICULTAS II.

Respectu quorum Materia exercet rationem materiæ.

SUB hoc universali titulo duo inquiremus
1. An accidentia recipiantur in Materia, an in toto composito? 2. An accidentia immediate recipiantur in Materia, an media quantitate? *Sic*

Punctum Difficultatis 1.

An accidentia recipiantur in sola Materia?

NON procedit Titulus de accidentibus spiritalibus, hæc enim indubiè recipiuntur in anima rationali, quia cum possint habere subiectum sibi proportionatum in gradu Entis, illud sibi vendicabunt: sed procedit quæstio de accidentibus materialibus, iisque communibus utrique mutationis termino, quale accedens est Quantitas, primæ qualitates, &c.

DICEN-

DICENDUM est. *Accidentia communia in sola Materia recipi.* Est Conclusio communis contra Thomistas.

PROBARI solet primo. Argumento quo utitur Ariaga: Eadem quantitas & eadem accidentia communia, sunt in sequenti composito quæ fuerunt in antecedenti. Ergo idem utrobique habent subjectum, non enim de uno subiecto in aliud migrare possunt.

CONFIRMATUR. Quia in eo recipitur quantitas & alia accidentia communia, unde educuntur, sed educuntur è sola potentia materiæ. Major probatur: in eo recipiuntur accidentia, in quo ut recipiantur, dicunt connaturalem exigentiam; sed connaturalem exigentiam habent, ut in eo recipiantur unde educuntur, quæ ipsa educio, est ista exigentia. Minor principalis probatur. Tum quia tota ratio educationis salvari potest, si educantur è sola materia: ad quid ergo multiplicabuntur entia? Tum quia è sola materia educuntur formæ substantiales; ergo & accidentales. Tum quia antecedunt positionem compositi generandi, &c.

PROBARI solet secundò. In composito humano quantitas immediatè recipitur in materia: ergo & in aliis. Antecedens probatur. Quia non potest recipi in anima, quæ est in entitate spiritualis.

RESPOND. primò. Prædo apud Oviedo, quòd anima rationalis, quantumvis secundum ultimum sui gradum & entitatem in se sit spiritalis, adeoque incapax quantitatis, in quantum tamen dat esse corpori, capax est quantitatis.

CONTRA. Anima rationalis secundum ultimum sui gradum non recipit quantitatem: ergo nec secundum quod dat esse corporei, quia secundum quod dat esse corporei, est eadem entitativè, & non minus spiritalis. Deinde receptio quantitatis Physicum quid est: si est physicum, rei in divisibili & partes non habenti, convenire non potest: ut secundum quid recipiat. Et sicut si calefieret per impossibile Angelus, totus calefieret, ita secundum totum esse deberet recipere anima quantitatem.

RESPOND. 2. Recipi quantitatem etiam in anima rationali eò quòd nulla sit ratio id negandi. Si enim dicas quòd quantitas rei spiritali effectum suum formalem tribuere non possit, id non convincit, nam sensationes materiales recipiuntur in materia, & tamen materiam non reddunt sentientem, non estque major materialitas in quantitate, quam in ipsa materia, quæ tamen naturaliter unitur animæ spiritali, & quamvis concedatur, ex anima illam educi non posse, cur educita è materia connaturaliter recipi in anima non poterit?

CONTRA. Quia si nihil obest, debemus proportionare subiecta & actus; nihil autem obest, si non ponatur quantitas in anima. Deinde sen-

sationes recipiuntur in materia organi, & nego quòd illud non reddant sentiens. De unione Materiæ cum forma dispar est ratio, quia obest illam non ponere, obest inquam ipsa ratio compositi substantialis, quæ supponitur dari & non perficeretur unione hac negata: sed de hoc fufius alias.

RESPOND. 3. Saltem falsam esse conclusionem in composito ex forma materiali, quæ etiam est capax quantitatis.

CONTRA est. Quia materia compositi humani est sufficiens ad recipiendam quantitatem: ergo & materia, quæ sustentat formam substantialem materialem. Deinde non apparet, quomodo attemperare receptionem suam possit materia, ut det locum receptioni perficiendæ, in forma substantiali.

PROBATUR 3. Quia nullum est fundamentum & nulla necessitas tribuendi hanc vim etiam formæ, vel enim est illa spiritalis, & sic incapax est quantitatis, quia alias dicam capacem frigoris & caloris, adeoque mutari illam per accidentia, consequenter nec erit necessitas contra communem Theologiam elevandi ignem ad urendas animas, siquidem calorem naturaliter recipere potest; vel certè illa forma esset materialis, & sic adhuc non posset recipere quantitatem, quia per illam redderetur impenetrativa, quomodo ergo uniretur omnibus partibus materiæ?

Obijciunt primò. Auctoritas Aristotelis 7. Metaph. tex. 8. ubi censet Materiam non esse quid, neque quantum, &c.

RESPONDETUR. Illo loco vult Aristot. quòd Materia non sit quantitas, nec quid determinatum ad habendam non nisi quantitatem, sed esse subiectum istorum omnium. Vel dicit, materiam non esse subiectum denominationis accidentium, hoc enim competit ipsi composito.

INSTAT Mastrius Disp. 3. num. 4 ex aliis auctoritatibus.

PRIMA auctoritas. Prima substantia primò substat accidentibus, & ea corrupta nihil remanet: ex capite de Substantia.

RESPONDETUR. Loqui Aristotelem de subiecto denominationis, non autem de subiecto receptionis.

SECUNDUS Locus 1. de generat. tex. 23. distinguit generationem ab alteratione, quia subiectum alterationis est compositum, generationis materia prima.

RESPONDETUR. Aristotelem non plus velle, quam quod possit aliquid alterari, non generari, manente composito: sed inde non sequitur, alterationes illas non in materia, sed in composito, recipi.

TERTIUS Locus ex 7. Metaph. tex. 4. quod substantia à toto genere est prior accidente, & totum per se, supponitur toti per accidens.

RESPON-

RESPONDETUR. Quamvis ponatur sola materia receptiva formarum accidentalium, adhuc verum erit dicere substantiam esse priorem accidentibus, supponeturque totum per se toti per accidens, quia ipsum totum per accidens, exigitur ab ipso toto per se; exigitiva autem licet non Physicè, in ratione tamen exigitivorum, priora sunt præ exigitis, estque major proportio inter materiam & formam substantialem in ratione entis, sed non in ratione prius informabilis; nam forma præexigit ante se tanquam dispositiones accidentia, quæ jam tunc non nisi in materia recipi poterunt, antecedens enim compositum non exigit, sed supponit illas dispositiones, licet subiectum denominationis motus illius, sit compositum, quod, solum voluit Aristoteles 5. Phys. t. 3.

OBJICITUR secundò. Materia non potest recipere accidentia, quousque non sit subsistens: quia si actio subsistentiam agentis requirit & passum, sed materia non est subsistens quousque sit informata forma substantiali, subsistit enim subsistentia formæ. Ergo.

RESPONDETUR. Sicut per Thomistas ad receptionem formæ substantialis, non requirit Materia subsistentiam, cum illam primum per formam recipiat, sic nec requirit ad formam accidentalem. Neque valet si dicas: ad recipiendam subsistentiam non est necesse habere aliam subsistentiam, imò absurdum est illam habere: cum ergo forma substantialis det rationem subsistentis materiæ, non debet ante habere illam materiam. Non inquam valet si dicas, quia saltem prius naturâ deberet supponi subsistens quàm recipiens formam, quia sicut præsupponitur prius natura ad actionem subsistentiam, ita debet præsupponi ante Receptionem; non posset autem prius natura supponi subsistentia ad receptionem formæ, si subsistentia haberetur à forma. Deinde negari potest, quòd materia habeat subsistentiam à forma.

OBJICITUR tertio. Quantitas est proprietas totius compositi. Ergo recipitur in toto composito.

RESPONDETUR. Etiam intellectio dicitur de toto homine, & tamen non recipitur in corpore hominis, sufficit ergo ad hoc, esse unitum cum eo, quod recipit in se, vel intellectionem, vel quantitatem. Deinde, quantitas est proprietas totius hominis tanquam subiecti denominationis, non autem tanquam subiecti sustentationis, & inhesionis. Fundatur hæc responsio in textu Aristot. qui 5. Metaph. tex. 18. *Quædam*, inquit, *secundum accidens dicuntur quanta, eo quòd illud cui insunt quantum quid est.* Nec obest, quod prius sit ens per se, quam per accidens, hæc enim prioritas est secundum intentionem & dignitatem, non secundum executionem, Quamvis autem non recipiantur accidentia materialia in anima vel forma materiali, non frustra laborat,

dum se ad illa vult reducere, vel illa acquirere Forma, quia bonum materiæ cui illa unitur, est bonum formæ, per communicationem. Quamquam dici posset, quod formæ accidentales, pro quibus specialiter sollicita est forma substantialis, recipiantur in eadem forma substantiali, hæc enim non sunt dispositiones ad formam, adeoque præcedentes formam, sed potius passionem formæ.

OBJICITUR quartò. Anima rationalis quamvis recipiatur in materia quanta, quia non recipit in se quantitatem, non est quanta. Ergo & forma substantialis materialis, si non recipit in se quantitatem, non erit quanta.

RESPOND. Solet, negando causalem, sed ideo non est quanta, quia non habet partes entitativas. Sed quid si aliquis diceret, formas etiam materiales non esse quantas formaliter, ex eo, quia in se non recipiunt quantitatem, & si recipere redderentur impenetrativæ corporis cui uniuntur; quamvis autem habeat forma materialis partes entitativas, & dividi possit in brutis, saltem imperfectioribus, non sequitur, debere jam esse illam formaliter quantam, quia albedo, sapor, &c. habent etiam partes suas entitativas, suntque formæ divisibiles, & tamen non habent propriam quantitatem, sed dividuntur & extendi dicuntur ad extensionem quantitatis ipsiusmer subiecti, illiusque quantitate quantantur, nec redduntur non penetrativæ, quia non habent quantitatem distinctam ab ipsamet materiæ, & tamen impenetratio debetur non nisi duabus quantitativis propriis, qualem habent propriam singulæ partes Materiæ.

OBJICITUR quinto Prado apud Oviedo: Ex accidenti & materia vel sit unum per se, vel unum per accidens: non sit unum per se; quia sunt partes diversi ordinis: non etiam sit unum per accidens; quia hoc debet reduci ad unum per se, adeoque accidentibus præexistet forma.

RESPOND. Negando quòd illud ad quòd reducit aliud, debeat præexistere illi; reduci enim est ordinari ad aliud, id autem ad quòd est ordo, non est necesse præexistere, nam omnipotentia dicit ordinem ad creaturas, quæ illi non præexistunt. Negatur ulterius, quòd istud reduci ad unum per se, sit reduci tanquam ad subiectum inhesionis, quamvis sit reduci tanquam in finem, Denique concedo, tunc fieri unum per accidens; transeat quòd præexistat unum per se, uni per accidens, sed inde nego sequi, quòd in toto illo præexistente, recipi debeant accidentia ad illud ordinata. Unde etiam quamvis forma substantialis, non uniatur media quantitate materiæ, hoc sensu, quia si per prius substantialis forma uniatur quantitati, per posterius materiæ: unitur tamen media quantitate hoc sensu, quia præsupponatur, quantitas unita

unita materia ante unionem cum forma substantiali.

Pontius cum teneat in compositis constantibus rationali animâ, solam materiam esse subiectum quantitatis, censet in compositis aliis totum compositum esse subiectum: sed argumenta illius probant, etiam in compositis ex anima rationali recipi quantitatem. Quare autem etiam in talibus compositis non recipiatur quantitas, in utroque extremo ratio est: quia quod fieri potest per pauciora, frustra fit per plura, potest autem sola materia recipere illa accidentia. Nec est maior ratio de talibus, ac de constantibus animâ rationali; natura autem sui ordinis tenax, si in Uno recipit se sola quantitatem, recipit & in alio, præcipue cum etiam ad formas inanimatorum requirantur dispositiones, quæ antecedunt introductionem formæ, adeoque recipi in forma, non poterunt. In argumentis etiam aliquibus supponit distinctionem realem compositi, a partibus simul sumptis unitis. Concedimus tamen cum Aristotel. 5. Physic. tex. 8. & primo de Gener. tex. 24. per hoc distinguere generationem & alterationem, quod generatio pro subiecto dicat Materiam primam, non habentem adhuc formam, quæ generatur. Posterior autem supponit Materiam informatam jam forma substantiali; sed nego illam recipere debere illas alterationes, recipit quidem immediatè Materia formam substantialem, quia si illam immediatè non reciperet, non haberet forma aliud subiectum, cum quo posset componere immediatè totum substantiale, bene autem quantitas non recepta in utraque parte compositi, habebit adhuc suum subiectum, ipsammet materiam. Supponit etiam, sed immeritò, Pontius, quasi quantitas non sit dispositio ad quascunque formas, cum agens illas introducens connaturaliter in subiectum non extensum agere non possit.

Alia argumenta in oppositum.

Obijcit sextò Mastrius. Si materia est subiectum inhesionis omnium accidentium, ergo nullus motus erit violentus, quod est contra omnem Philosophiam. Sequela probatur. Quia materia nullam formam recipit violenter, & tamen motus dicitur naturalis vel violentus, juxta inclinationem vel repugnantiam subiecti.

RESPONDETUR. Motum aliquem esse violentum, non subiecto illius immediatè receptivo, sed composito, in quo continetur recipiens, quod compositum habet jus, ut in se contenta materia, insidias sibi non struat, receptione contrariæ sibi formæ accidentalis.

INSTAT primò Mastrius. Ergo motus ille simpliciter vel per se erit naturalis, secundum autem quid violentus.

RESPONDETUR. Cum stante composito ipsum compositum habeat rationem per se & simpliciter, & cum ille motus sit illi composito violentus, ideo non erit jam ille motus naturalis, sed simpliciter violentus; secundum autem quid, hoc est, secundum subiectum in quo recipitur, naturalis.

INSTAT secundò idem. Violentia & naturalitas in motibus simpliciter & per se attenditur, in ordine ad id, quod per se movetur, non in ordine ad id, quod movetur per accidens & ratione alterius.

RESPONDETUR. Per se moveri duplex cogitari potest. Primum per se moveri, est moveri in se recipiendo motum subiectivè, sic per se moveri non competit composito. Deinde per se moveri, est moveri id, quod habet rationem principalis, in se stantis, adeoq; talis, simpliciter, licet non recipientis illum motum, nisi in aliquo sui, tale per se moveri competit composito: illud enim habet rationem principalis & in se stantis, cumque non nisi ratione alterius, hoc est materiæ, debeat ille motus esse naturalis, hoc ipso per accidens, seu ratione alterius, erit naturalis, per se violentus.

INSTAT tertio. Si mobile per se habeat inclinationem ad illam formam, motus est naturalis simpliciter; si repugnantiam est, violentus. Sed mobile per se per nos est materia: Ergo motus ille erit per se naturalis.

RESPONDETUR. Mobile per se est duplex, ut dictum: mobile per se, id est quod movetur, & habet rationem talis simpliciter & per se, & tale est compositum; aliud est mobile per se, quod per se & in se recipit, & hoc est materia, inclinatio autem debet pensari, illius per se, primo modo sumpti, quam quia non habet, erit necesse, ut ille motus sit violentus; cum enim ipsum compositum habeat rationem principalis, etiam ejus inclinatio habebit rationem principalis, & quia ipsum compositum ad illum motum non habet inclinationem, ideo fiet ille motus contra inclinationem principalis, adeoque simpliciter violentus erit.

Obijcit septimò. Anima non est immediatè receptiva visionis, sed ipsum organum, quod est compositum ex anima & determinata parte corporis, quod organum seu oculus videt.

RESPONDETUR. Quando dicitur, quod oculus videat, dicitur id de oculo, tanquam de subiecto denominationis, quod scilicet visio toti organo tribuatur, non autem de subiecto receptionis, vel alia phrasi certe est id verum, de subiecto recipiente denominationem, & hoc subiectum est compositum, quod est oculus, non autem de subiecto recipiente formam.

INSTAT primò. Illæ operationes sunt totius conjuncti, ut principii operativi: Ergo etiam erunt totius, ut subiecti recipientis,

RESPONDETUR. Etiam operationes sunt totius conjuncti, ut principii operativi denominativè, non autem elicitive, cum enim materia oculi non sit vivens, non poterit moveri ab intrinseco ad visionem, sed hoc competit animæ, licet in oculo exercere; consequenter totum illud quod est oculus, erit principium operativum denominativè, non elicitive, ita & erit oculus principium receptivum denominativè, non formaliter, & ut salvetur quod non recipiatur in passo ab agente diverso, sufficit quod ipsum agens, quod est anima, sit conjunctum receptivo principio, imò ipsa utpote spiritualis, non potest esse capax receptionis materialium. Per hoc tamen non negatur, oculum esse instrumentum visionis.

INSTAT secundò. Ergo operationes illæ non dicuntur cum omni proprietate immanentes, quamvis enim non recipiantur in passo ab operante diviso, recipiuntur tamen in passo distincto.

RESPONDETUR. Negando, quod non sufficiat ad propriam immanentiam, ne actio recipiatur in passo diviso, modo sit unitum substantialiter agens ipsi passo, præcipue autem quia adhuc recipitur in oculo, qui est instrumentum agendi.

INSTAT tertio. In eodem subjecto recipitur species impressa & expressa, sed species sensibilis impressa recipitur in toto conjuncto, & species intelligibilis recipitur in intellectu.

RESPONDETUR. Etiam species impressa sensibilis, non nisi in Materia recipitur, si tamen sit species impressa intelligibilis, recipitur in intellectu seu anima; sed inde non sequitur recipiendam in anima etiam speciem sensibilem, quia jam Materiale reciperetur in spirituali, quod repugnat. Quod autem dicit, non excludi ne aliquid sit subjectum denominationis, quod est subjectum inhaesionis, id verum est, sed negatur non posse esse aliquid subjectum denominationis, quamvis non sit subjectum inhaesionis, consequenter poterit totus oculus denominari videns, quamvis oculus non totus recipit visionem, sed non nisi secundum aliquam sui partem, ut nasus recipit solus limitatem, & tamen homo appellatur simus.

Punctum Difficultatis 2.

An accidentia Materia subjectet in genito, quæ fuerunt in corrupto?

TItulum sic alii proponunt: An detur resolutio usque ad materiam primam. Nestitur autem difficultas, cum priori sic, si in materia recipiuntur accidentia & non in forma, tunc eadem numero Materia posset sub aliam etiam

formam accidentia eadem deferre numero: sed non potest deferre eadem, qui datur resolutio ad Materiam primam. Ergo. Ut titulo argumentoque satisfiat,

DICENDUM est. *Aliqua accidentia eadem esse numero sub utroque mutationis termino*, vel alia phrasi: Non dari resolutionem ad materiam primam. Ubi conclusio negat minorem argumenti adlati.

PROBAT primò Oviedo: Si deficerent accidentia omnia præcedentis compositi, vel deficerent ob defectum causæ conservantis, vel ob contrarietatem cum forma opposita, vel ob defectum subjecti; nullo modo ex his debent deficere, quod probatur, quia accidentia communia causam sui conservativam habent Deum. Rursus accidentia communia, cum subsequenti forma non habent contrarietatem, imò sunt bonum illius requisitum, hinc in sententia Thomistarum, similia succedunt illis accidentibus alia, non etiam deficiunt ratione subjecti, quia hoc utrobique idem est, nempe materia. Deinde ad hoc, ut dicantur eadem accidentia non deficere deficiente subjecto, sufficit ut subjectum adveniat novum, potens ad illa servanda, ut defacto est potens per Thomistas, similia accidentia conservare.

Hoc ipsum sic aliter illustrat. Non minus dependet accidens à principio activo, quam passivo, sed succedente alio principio effectivo, potente aliàs ponere similem effectum, potest conservare antecedentem effectum, ut patet in calore, qui ab antecedenti igne productus, conservatur à subsequenti. Ergo succedente etiam alio principio passivo, potente subjectare, similia accidentia ab eodem conservari poterunt.

RESPONDETUR I potest huic argumento. Procedit argumentum, supponendo cum Thomistis, quod in toto composito subjectentur accidentia, & nihilominus non sequi, quod eadem accidentia non maneant in utroque mutationis termino. Sed multum probat, quia probat accidentia posse de subjecto in subjectum transire eadem numero, quod & Thomistæ & communis Philosophia negat: non negat autem, quod à diversis agentibus in genere causæ efficientis conservari posset, cum id etiam à posteriori pateat in conservatione caloris, quam exhibet Deus a motu igne, nihil autem simile videmus de transeundo subjecto in subjectum.

ADDIT Arriaga, quod si accidentia possent mutare subjectum inadæquatum, possent etiam mutare adæquatum, sicut causa efficiens, quæ succedit, non tantum partialiter, sed & totaliter potest causare effectum, à præcedenti causa productum. Sed Hurtad. apud Oviedo censet id fieri posse, modo novum subjectum applicetur, hæc tamen concessio Hurtadi est contra receptum principium, accidentia de subjecto in subjectum non transire.

Scd

Sed quæ ratio assignanda foret, quòd accidentia de subiecto in subiectum transire non possint.

PRIMA RATIO assignari posset auctoritas.

RESPOND. Huius ipsius auctoritatis requiri rationem.

SECUNDA RATIO, quia illa accidentia vel potest producere agens, vel non potest, si potest: potius nova producet, idque ob bonum universi consurgens ex varietate & novitate entium; si autem non potest similia producere, vel sint communia, debet illa servare.

RESPONDERI potest: Primam partem multum probare, quia probaret, quòd ignis subsequens antecedentem calorem non conservet, sed producat novum; secunda pars etiam non convincit, quia si non potest illa producere, vel illa sunt communia, cur illa transferre non poterit de subiecto in subiectum.

TERTIA RATIO sit, quia non apparet, quæ sit, qualis, & quomodo perficienda actio translativa accidentium, destructiva unionis antecedentis, quæ tamen in accidentibus communibus non est contraria, sicut nec ipsa accidentia sunt contraria, cum tamen ordinata sit actio ad opposita debellanda: denique cum accidentia educuntur à potentia subiecti, bonum non nisi illius debent esse, ex quo educuntur hinc & subiectum è quo educuntur, petit ne bono suo spoliatur, & subiectum subsequens petit, ut è se educatur, ut sint bonum illius, & ne frustretur felicitate, ut sua vis passiva reducat in actum, per educationem ex se horum accidentium, ideo è subiecto ad subiectum non transferentur, imò minueretur miraculum Eucharisticum, si accidentia à subiecto separari possint, cum vi transferendi illa in aliud subiectum.

PROBARI solet secundò. Videmus accidentia, quæ fuerunt in corrupto, manere in genito, vel quæ fuerunt in vivente, manere in cadavere; ergo apparet, quòd non fuerit facta resolutio usque ad materiam primam.

RESPONDENT Thomistæ, non esse eadem accidentia, sed similia.

CONTRA, quia nulla ratio est, quòd sint similia & non eadem, cum id nec ratio nec experientia ostendat.

PROBATUR tertio Conclusio. Et esset resolutio usque ad materiam primam, & non esset: esset, ut supponitur; non esset ut probatur: quia vel unitur Forma subsequens materiam dispositam vel indispositam; si dispositam, ergo invenit illic dispositiones, adeoque non venit ad materiam resolutam, seu carentem etiam accidentibus; si unitur indispositam materiam, ergo non unitur naturaliter, quia forma non educitur nec creatur, nisi ad exigentiam, & præsuppositis dispositionibus.

RESPONDETUR. Primò Rubio, quòd antecedentia dispositionum, quæ pro illo instanti non sunt, expellat formam priorem, quam expulsiōnem non potest non sequi nisi hæc forma.

CONTRA. Tum quia hæc, quæ non potest non sequi formam, vel invenit materiam dispositam, vel non, reditque argumentum factum. Tum quia expulsiō formæ est negatio, seu non esse formæ; negatio autem formæ non exigit magis hanc quàm illam formam, ergo neque expulsiō: & certè negatio illa formæ nihil aliud est, quàm ipsa materia spoliata formâ & dispositionibus, sed materia spoliata omni forma & dispositionibus, non magis hanc quàm illam formam exigit, utpote nec ex se nec ab extrinseco, pro tunc determinata, ad hanc potius quàm illam formam habendam. Tum quia in quo instanti est expulsiō formæ, vel sunt in illo instanti dispositiones, vel non sunt. Si non sunt; ergo non expellunt formam, quia existentia est ad causandum necessaria; Si autem in illo instanti, in quo est expulsiō formæ, sunt dispositiones, ergo in illo instanti sunt, in quo est non esse formæ; quia expulsiō formæ, est non esse formæ, & tamen responsio dicebat, quòd non sint tunc dispositiones ullæ. Unde ulterius non datur resolutio usque ad materiam primam, quando adhuc est præterita forma, nec etiam cum jam est sequens, nec præterlabitur ullum instans, quò sit materia sine forma substantiali; ergo nunquam datur resolutio ad materiam primam, ergo nō potest dici, quòd pro aliquo instanti non sint dispositiones, prout assumebat responsio.

RESPONDERI potest secundò. Expulsis accidentibus, & datâ resolutione usque ad materiam primam, in ipso instanti inductionis considerari posse duo instantia rationis. In primo instanti rationis causantur dispositiones, & in secundo signo rationis causatæ jam disponunt, ad introductionem.

CONTRA. In illo priori rationis, vel causantur illæ dispositiones à composito, vel non à composito: si causantur à composito, ergo in illo priori rationis est compositum sine dispositionibus, quas tūc primū causat compositum; si autem non causantur à composito, ergo nullum est fundamentum, dari resolutionem usque ad materiam primam, cum inferatur resolutio ex eo, quòd causentur à composito: & sicut effectus, quo est prior causalitas prioritate à quo, non potest causare suam causalitatem, quia esse accipit à causalitate; ita nec dispositiones in suo genere, possunt deservire ad productionem formæ, consequenter ad constitutionem compositi, si à forma & composito accipiunt esse, causanturque. Et certè in illo priori rationis, quò compositum causat dispositiones, vel censetur prius ratione habere requisita ad suum esse, vel non censetur habere; si non censetur habere, ergo neque est compositum, quia causa & requisita antecedunt saltem ratione id, ad quod requiruntur, & quod causant, si in illo priori rationis, in quo compositum censetur causare dispositiones, habet prius ratione requisita ad suum esse, ergo in illo

† k 2 priori

priori rationis, quo causat dispositiones, prius ratione sunt, dispositiones; sunt enim illæ requisita ad compositum. Rursus, vera est per Thomistam hæc propositio; ante primam existentiam compositi non est prius ratione existentia dispositionum, causatur enim à composito: Vera etiam est hæc propositio: ante primam existentiam dispositionum non est existentia compositi: Forma enim unitur Materiæ dispositæ, quo posito sic arguitur, Causa saltem ratione debet esse prior suo effectui, sed existentia compositi non est prior dispositionibus; Ergo neque potest esse causa illarum. Denique de illo priori rationis, in quo compositum dat primam existentiam dispositionibus, verificarentur duo Contradictoria, ergo illam non dat. Antecedens probatur: de illo priori verum est dicere; prima existentia dispositionum non antecessit ratione sui positionem, & rursus verum esset dicere: prima existentia dispositionum, antecessit prius ratione sui positionem: quod ipsum probatur, quia antecessit ipsum compositum, quod compositum causat illas dispositiones.

Quando autem Aristoteles dicit, nullum sensibile subjectum manere idem, intelligendus de subjecto denominationis, in quantum illud sentitur; sed non dicit non manere idem, quod est medium & ratio sentiendi ipsum subjectum, seu non manere accidentia communia: & licet subjectum informationis & inhaesionis accidentium, sit ipsa & sola materia, non tamen sola materia est subjectum, in cuius cognitionem sensibilem, mediis accidentibus venit, neque enim videmus materiam primam, sed Leonem, hominem, &c.

Punctum Difficultatis 3.

An mediante quantitate Materia recipiat Accidentia.

Censent mediante quantitate illa recipi, Suarez, uterque Oviedo, Lugo de Eucharia Diss. 10. n. 7. negant non pauci, quibus accessit Arriaga, Pontius & alii.

DICENDUM est I. *Accidentia posse recipi immediate in quantitate.* Probatur unico argumento. Quia in hoc nulla repugnantia.

OBJECIT I. Hurtad. Munus quantitatis est solum extendere subjectum: ergo non poterit recipere immediate accidentia.

RESPONDETUR. Negando Antec. Saltem etiam secundario, hoc potest illi convenire.

INSTAT Primo idem: in qualitatibus primis non recipiuntur accidentia; ergo nec in quantitate.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quia pro antecedenti nullum fundamentum,

infra autem adferetur fundamentum pro consequenti.

INSTAT Secundo idem. Dispositiones disponunt materiam ad formam substantialem; ergo debent esse in eodem subjecto, in quo & forma substantialis.

RESPONDETUR. Sufficere, ut mediatè recipiantur in eodem subjecto, & si dispositiones sunt nonnisi determinantes materiam ad formam, possunt esse in alio subjecto à forma, quia determinativa, non est necesse esse in eodem subjecto, quod determinant.

INSTAT tertio idem apud de Lugo, intellectio recipitur in eodem subjecto, in quo & volitio, ad quam intellectio est dispositio; ergo & reliquæ dispositiones recipiuntur in eodem subjecto, in quo recipitur forma, ad quam disponunt.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia cum potentia animæ sint identificata realiter, si recipit aliquid potentia intellectiva, recipit hoc ipso etiam voluntas, idque immediate, hinc non est, in quo tanquam distincto à voluntate possit recipi intellectio; jam autem ostendi potest, in quo, distincto à materia, recipiantur dispositiones, nempe quantitas.

OBJICIUNTUR Secundo Paritates aliquæ. PRIMA Paritas est: Forma substantialis non recipitur in quantitate; ergo nec accidentalis.

RESPONDETUR. Pro antecedenti nullum fundamentum esse, quod adferetur pro consequenti. Deinde formæ substantiales ordinatae sunt ad constituendum unum per se substantiale, quod non possunt constituere cum quantitate, seu subjecto accidentali: tale autem vel simile absurdum, non sequetur, posito quod quantitas recipiat accidentia: & licet Formæ accidentales dicant ordinem ad materiam, dicunt tamen ordinem ad illam, tanquam ad subjectum ultimum, sed non tanquam ad subjectum immediatum, unde licet illarum subjectivum non posset esse nisi subsistens, id verum est de subjectivo ultimato, non autem de immediato, & quidem respectu formarum accidentalium.

SECUNDA Paritas. Substantia non potest inherere; ergo neque accidens subjectare.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia inherencia, est proprietas adstricta soli rationi accidentis, facit enim inherens, non esse ens per se: jam autem ratio subjecti non est adstricta soli rationi substantiæ, neque enim ostendi potest, cur ratio recipientis invehatur prædicatum entis per se.

TERTIA Paritas. Materia non potest informare; ergo neque forma recipere.

RESPONDETUR Pontius, Disparitatem esse, quia non est de ratione solius materiæ recipere, est autem de ratione solius formæ informare. *Hæc Responsio*

Non

NON SATISFACIT: De hoc enim ipso quaeritur.

Hinc aliter respondetur. Argumentum impri-
mis multum probare. Probaret enim, quod in
anima, quæ est Forma, non recipiantur intelle-
ctiones, volitiones, gratia &c. Deinde dispari-
tas est, quia quod est pura potentia, non potest
esse actus, adeoque Forma; jam autem Forma
non est purus actus, hinc ei ratio aliqua potenti-
alitatibus convenire potest, ut apparet etiam in
potentiis vitalibus, producentibus & connatu-
raliter recipientibus suos actus. Rursus, si ma-
teria informaret, extraheretur extra suam spe-
ciem, ponereturque in specie Formæ, si autem
Forma causet materialiter, non extraheretur ex
sua specie; nam causare materialiter non est ad-
strictum soli entitati materiæ, sed cuicunque
entitati, à qua in esse & conservari connatura-
liter dependet aliquid: jam autem informare,
adstrictum est nonnisi entitati Formæ, cui enim
alteri? Denique, quia quantitas, cum sit passio
dimanans à materia, bene participare poterit
cum suo principio, saltem in ratione causæ mate-
rialis. Materia autem non est dimanans à for-
mā, nec habet quare participet rationem ac-
tus.

OBJICITUR tertio. Quod dependet depen-
dentiā unius generis, non potest terminare de-
pendentiā alterius, in eodem genere: quan-
titas dependet à materia in genere causæ ma-
terialis.

RESPONDETUR. Negando maiorem: nam qui
habet Patrem, potest esse Pater, vel major est
vera hōc sensu; id quod dependet, non potest
terminare dependentiam in eodem genere, &
secundum eandem rationem; licet possit ter-
minare secundum diversam rationem, & ita
non secundum quod aliquis Patrem habet, est
Pater. Porro etiam quantitas non secundum
quod recipitur in materia, recipit accidentia,
sed secundum vim aliam receptivam, termi-
nabit dependentiam aliorum accidentium;
quam vim in quantitate non reperiri, argumen-
ta non evincunt.

DICENDUM est 2. *Accidentia de facto recipi
in quantitate.*

PROBAT primò Pontius. Quia id non repu-
gnat, ut vidimus, nec impedit quidquam, quo-
minus id de facto fiat: Ergo censendum est ita
fieri.

RESPONDETUR. Retorquendo argumen-
tum: non repugnat, accidentia immediatè re-
cipi in materia, quæ enim in hoc implicantia,
nec impedit quominus id de facto fiat; ergo
censendum est ita fieri.

PROBAT secundò de Lugo, quia nisi ponatur
quantitas esse subiectum accidentium, expli-
cari non potest, quomodo motā quantitate à
Sacerdote moveantur alia accidentia; quia mo-
tā quantitate, vel moverentur accidentia im-

mediatè à Deo ad occultandum hoc mysteri-
um, vel per virtutem superadditam quantitati,
ad illa secum trahenda: neuter hic modus ex-
plicat connexionem debitam inter istos motus.
Minor probatur. Si Deus movet alia accidentia
motā quantitate à Sacerdote, non apparet, quo-
modo dicatur Sacerdos verè movere, & degluti-
re hostiam, hæc enim significant motum locale
provenire ab ipso Sacerdote; & si propriè non-
nisi quantitatē movet sacerdos, propriè degluti-
ret solam quantitatē, non alia accidentia:
si autem moventur alia accidentia, ob superna-
turalem virtutem traditam quantitati, ad illa se-
cum trahēda, cum quantitas de se neque sit gra-
vis, neque levis, & aliunde in se non habent re-
ceptam gravitatem, non posset secum trahere
alia accidentia, quæ nec recipit, nec ipsa una
cum ipsis est in aliquo uno, quò motò reliqua
moveantur trajicienda & deglutienda, cum ipsa
quantitas de se sit indifferens ad motum sursum
vel deorsum. *Hoc ipsum sic ulterius proponit.* Gra-
vitas specierum transmissibilis in stomachum,
vel est quid superadditum, vel quid aggregatum
ex accidentibus: si est quid superadditum, ergo
sola descendet, & non trahet secum alia acci-
dentia, quæ nec recipit, nec ipsa cum ipsis est, in
aliquo uno, quo moto reliqua moveantur; si est
quid aggregatum ex accidentibus, & non reci-
pantur in aliquo communi, quomodo unā gra-
vitabunt? & si partialiter gravitant, cum non
omnes æqualiter secundum se gravitent, non
omnes descendent simul.

RESPONDERI potest, huic argumento, quòd
Deus supplendo in Eucharistia defectum mate-
riæ, tribuat quantitati vim, ut id quod præsens
materia recipiens accidentia faceret, idem sine
receptione & sine materia fiat. Unde Sacer-
dos non præcisè tantum quantitatē movet,
sed quantitatē prout habentem virtutem, ut
id quod præstaret præsens materia, fieri possit
illā absente; licet ergo quantitas neque sit gra-
vis, neque levis, quod etiam materiæ de se non
convenit, quia tamen habet virtutem, quæ facit
illam id præstare, non receptis accidentibus,
quod præstaret materia recipiens accidentia,
ideò motā quantitate moventur & accidentia.
Et sicut gravitas recepta in materia, traheret se-
cum accidentia reliqua, ita non recepta in
quantitate facit idem, DEO dante virtutem
quantitati, ut id fiat absente materiā, quod fie-
ret præsentē. Insuper adhuc, verè censebitur
Sacerdos deglutire hostiam, quia illam virtute
suā propria transmittit in stomachum; an au-
tem transmissio respectu specierum, fiat ob re-
ceptionem in subiecto communi, aut non in
subiecto communi: non refert ad deglutiendū.
Et certè possibile est non recipi accidentia in
quantitate, vel impediri receptionem, & tamen
deglutiri illa accidentia, neque enim evacuare-
tur Divina potentia, ad faciendum transmitti

accidentia per verum deglutendi actum, quantumvis in materia non recipiuntur. Rursus posita sola unione reliquorum accidentium inter se & cum quantitate gravitateque, salvari poterit tota transmissio & actus deglutendi.

PROBATUR tertio. Quamvis non repugnet, ut materia immediatè recipiat accidentia, quia tamen etiam non repugnat, ut immediatè etiam quantitas recipiat accidentia, & id commodius est, ad explicanda mysteria fidei: Ergo potius censendum immediatè illa in quantitate recipi, cum mysteria fidei, quantum fieri potest, facilitanda sint. Antecedens probatur: Illud quod non implicat fieri naturaliter, non est attribuendum miraculo; sed ut species Sacramentales calefiant, frigeant, moveantur ad motum quantitatis, non implicat hoc fieri naturaliter. Ergo hoc miraculotribuendum non est. Sed nisi ponatur quantitas recipere accidentia, calefieri & frige fieri non possent species sine miraculo, Ergo. Certè enim non repugnat educi, Accidentia illa, ex quantitate secundum vires naturæ spectata, tanquam ex subiecto immediato, cum non implicet quantitatem esse subiectum immediatum accidentium; si autem non educerentur ex quantitate, non educerentur ex subiecto, cum nullum illic sit subiectum, consequenter non nisi creari deberent, & tamen nulla creatura censetur assumpta ad aliquid de novo creandum, cumque illic ad positionem ignis fiat calefactio, desinat ad ejus amotionem, dicendus erit ille calor non produci à Deo, sed ab igne. Rursus sine miraculo non posset albedo emittere suas species, quia accidentia non possunt operari absque subiecto, consequenter cum id de facto fiat, multiplicabis miracula sine necessitate.

DIFFICULTAS III.

Quid rationem causæ materialis exercere possit.

QUÆRES primò. An res spiritualis rationem causæ materialis exercere possit.

ASSERO primò. *Accidentia spiritualia causari materialiter à substantia spirituali.*

RATIO. Quia substantiæ spirituales creatæ non seipsis immanenter agunt, sed per distinctas actiones, quæ sunt accidentia, quæ nec fieri nec conservari possunt, nisi dependenter ab ipsis potentiis, ut patet in actibus intellectus & voluntatis, hæcque ipsa accidentia indigent subiecto. Ergo apparet illa causari naturaliter à substantia spirituali. Deinde accidentia spiritualia indigent etiam subiecto, sed non alio quàm spirituali, quid enim materiale in Angelo & licet quidem in homine corpus sit materiale, si tamen

possit tribui accidentibus subiectum proportionatum,tribuendum erit.

ASSERO secundò. *Substantias spirituales completas, non esse subiectum naturale accidentium materialium.*

RATIO. Tum quia naturaliter illis non indigent: Ergo nec debuerunt esse naturale subiectum illorum. Tum quia hoc ipso quod sint substantiæ completæ spirituales, non dicunt ordinem ad aliquid materiale, dicerent autem, si subiectum connaturale accidentium materialium essent; & sicut substantia materialis completa, hoc est constans etiam materiali forma, non dicit ordinem ad ullum subiectandum accidens spirituale, ad quod enim? ita & substantia spiritualis completa, non dicit ordinem ad accidens materiale. Tum quia respectu eorum accidentium subiectum aliquod exercet rationem causæ materialis, quæ accidentia educuntur ex illo, materialia autem accidentia, non educuntur naturaliter à subiecto spirituali cum inter manifestè educta servetur proportio in ratione entis. Esset aliqua difficultas, an non sensationes recipiantur in anima rationali? sed ex dictis inferendum, non recipi, nisi in organo conjuncto, quod sufficit ut dicatur anima sentire, præcipue cum per nos ratio sentientis non desumatur ex receptione, sed ex productione, de quo in Animasticis.

ASSERO tertio. *Substantiam etiam completam spirituales, posse divinè exercere rationem causæ materialis, respectu accidentium materialium.*

RATIO. Tum quia non implicat contradictionem, ut v. g. albedo uniatur Angelo. Tum quia si quæ esset causa, cur id fieri non possit, ea esset, quia albedo effectum suum formalem non tribueret Angelo; sed hoc non obstat, quia effectum formalem intrat etiam subiectum capax denominationis, quale subiectum non est Angelus, cur ergo non sufficiat hic solus effectus formalis, qui est: facere subiectum habens accidens materiale. Tum quia si potest Deus spoliare materiam omni quantitate, redigereque illam in punctum, quod etiam potest facere accidenti, cur illud saltem ita redactum in punctum, non poterit ponere in Angelo?

QUÆRES secundò. *An accidenti spirituale possit causari à subiecto materiali?*

ASSERO primò. *Non posse naturaliter.*

RATIO. Quia si nihil obstat, in eo debet recipi connaturaliter accidens spirituale, unde educitur, cum ratio causæ materialis educationem consequatur, accidens autem spirituale, utpote perfectius in ratione entis, non educitur materia.

ASSERO secundò. *Posse divinè id fieri, ut accidens spirituale uniatur subiecto materiali.*

RATIO. Tum quia id non implicat. Tum quia si naturaliter potest anima spiritualis, dicere ad

re ad corpus rationem unibilis, saltem id divinitus dicere poterit accidens. Tum quia difficilius est poni accidens materiale in subiecto spirituali, debet enim modo sibi non connaturali poni, modo nempe indivisibili, & tamen hoc fieri potest, ergo poterit & accidens spirituale poni in subiecto materiali, in quo poni poterit indivisibiliter, sicut ponitur & anima.

ASSERO tertio. *Si quæsti sensus sit: an accidens in genere etiam causæ efficientis, possit produci divinitus à subiecto Materiali, id etiam tenendum erit.*

RATIO. Quia etiam id non implicat contradictionem, videnda ea quæ dicuntur in prima parte, an oculus corporeus possit elevari ad videndum Deum, & in materia de Sacram. Ubi de potentia obedientiali.

QUÆRES tertio. *An & in quo genere causæ Deus supplere possit causalitatem causæ materialis?*

ASSERO primo. *Possè Deum supplere causalitatem causæ materialis.*

RATIO. Tum quia defacto id præstat in Eucharistia: Tum quia præstaret concursus conservativum formæ materiali, qui præstari non deberet, nisi exigente materia, ut secum unita non nisi coexistat, est suppleri causalitatem causæ materialis: hoc enim intelligimus per hoc supplere, sed id non implicat Deum præstare. Ergo. Tum quia potest Deus supplere defectum aliarum causarum; Ergo & defectum causæ materialis.

ASSERO secundò. *Non possè id Deum præstare in genere causæ materialis.*

RATIO. Quia ratio causæ materialis & causalitatis ejusdem, stat in influxu, qui præstatur, eo quod habeatur jus, ut non nisi in subiecto unita existat forma; Deus autem tale jus, ut in illo tanquam subiecto aliquid existat, dicere non potest: neque enim potest mutari Deus per ullam alicujus receptionem. Nec etiam potest supplere Deus defectum causæ materialis, dando se in partem: nam præter hoc, quod Deo ratio partis convenire non possit, est & alia causa, quia quando aliquid dicitur suppleri, debet id facere quod faceret aliud, non possit autem Deus id facere in composito, quod faceret illud, cujus Deus suppleret locum, quia illud, quod faceret illa creatura in composito, non esset aliud quam datio entitatis suæ; jam autem sicut entitas Dei, non est entitas creaturæ, ita nec datio entitatis Divinæ, erit datio entitatis creaturæ. Imò universaliter à nullo heterogeneo potest suppleri compositio, unumquodque enim heterogeneum, non id, sed diversum esse conferret, ab eo, quod adferret aliud, in compositionem; in homogeneis autem licet suppletur uno defectum alius, non sit constituendum idem adæquatè numero compositum, constituetur tamen idem formaliter & specificè.

ASSERO tertio. *Possè id Deum præstare in genere causæ efficientis.*

RATIO. Tum quia hoc, quod Deus in extrinsecis facit, & non seipso, semper est in genere causæ efficientis: Ergo si supplere potest defectum causæ materialis, supplere debet in genere causæ efficientis. Tum quia exhibitio concursus conservativi, qui exhiberetur supposito influxu causæ materialis, est suppletio in genere causæ efficientis, cum conservatio sit effectio- nis species: sed potest Deus talem concursum exhibere; Ergo & supplere defectum causæ efficientis. Tum quia ubicunque miraculum intervenit usus omnipotentiae, intervenit ratio efficientis: nam omnipotentia est executrix & effectiva divina, sed supplete Deo defectum causæ materialis, intervenit miraculum. Ergo & usus omnipotentiae seu effectivæ Divinæ.

DICES primò. Si Deus non potest supplere defectum causæ materialis, non posset etiam divinitus fieri, ut duæ formæ eandem materiam informant.

RESPOND. Sufficit ad hoc, ut suppleat Deus defectum causæ materialis in genere efficientis, idque non hoc sensu, quasi capacitatem der materiæ, quia capacitas Materiæ est entitas materiæ, quæ non ponitur alia, quam præhabita: sed hoc sensu, quia supposito, quod non implicet divinitus capacitatem Materiæ, extendi ad duas formas, præstat Deus concursus, & coeffectivum & conservativum, illarum formarum.

DICES secundò. Causæ subordinatæ sunt in eodem genere cum subordinantibus, habent enim se per modum causæ particularis ad universalem, particularia autem sunt in eodem genere cum universali; sed causa materialis est subordinata: Ergo & subordinans, qui est Deus, debet in eodem genere cum illa concurrere.

RESPOND. Causæ subordinatæ cum causa subordinante secunda transeat quod debeant esse in eodem genere, sed non cum causa prima subordinante & talem subordinationem in eodem genere, non dicit materia ad Deum, cum Deus non sit natus quicquam seipso componere, vel esse subiectum aliquid exigens.

DICES tertio. Causalitas causæ efficientis non potest suppleri à Deo, nisi in genere causæ efficientis: Ergo & causalitas in genere causæ materialis, non poterit suppleri, nisi in genere causæ materialis.

RESPONDET recentior Suar. Disparitatem esse, quia modus agendi in genere causæ efficientis, est nobilior cæteris, proinde à nullo alio suppleri potest; causa autem materialis, utpote ignobilior, suppleri potest à nobiliori.

Hæc responsio

NON SATISFACIT, quia multa etiam ignobiliora possunt supplere defectum nobilioris, v. g. argentei nummi defectum aureorum.

Disparitas potius in hoc est, quia supplente Deo defectum causæ efficientis, in genere causæ efficientis, non extrahitur Deus extra modum suum operandi ad extra, servatque tenorem, operandi miraculosè: extraheretur autem, si suppleret causæ materialis defectum in genere causæ materialis. Deinde, quia nullum est absurdum pro antecedenti, de quibus asserto secundò; hinc non mutaretur Deus, supplendo in genere causæ efficientis, mutaretur autem, supplendo in genere causæ materialis defectum causæ materialis.

DICES quartò. Causa materialis potest elevari à Deo, ut instrumentum ad causandum materialiter, ut cum causat lumen gloriæ materialiter, hæc autem causalitas non potest intelligi, nisi concurrat Deus in genere eodem, quia instrumentum in eodem genere causat cum suo principali.

RESPONDETUR. Calor, qui disponit ad ignem, est instrumentum ignis: nemo tamen dicit, quòd calor respectu generandi ignis, sit causa materialis.

DICES quintò. Potest Deus causare materialiter quin recipiat, quia defacto concurrente cum intellectu & voluntate operatur immanenter, quin recipiat intellectiones, & sicut cooperans efficienti corporeo, non tangit passum, sufficitque quòd agens creatum tangat, ita nec reciperet agens materialiter, sed sufficeret, quòd reciperet causa materialis.

RESPONDETUR. Negand. imprimis Deum in intellectu creato, à parte sua, operari immanenter, cum non operetur ad intra suum, sed

tantum operatur rem immanentem alicui, quod sibi extrinsecum est.

Deinde disparitas est, quia cooperatio non definitur per dare se in partem, vel per exigere, ut in illo, tanquam in subiecto, res existat; causare autem in genere causæ materialis, definitur per ly dare se in partem, & per ly exigere, ut in illo tanquam in subiecto res existat: quia autem Deus non potest exigere, ut aliquid in illo tanquam subiecto existat: ideo non potest supplere causalitatem in genere causæ materialis.

DICES sextò. Materia potest recipere, quin sustentetur, ut patet in anima rationali: Ergo & è contra potest Deus sustentare quin recipiat.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nullum est absurdum, ut habeat unitam formam, quæ conservari possit naturaliter sine se, hoc autem est recipere, & non sustentare; repugnat autem Deum sustentare, quia quod sustentat, est verè subiectum actuum à Forma, Deus autem non potest esse subiectum actuum à Forma, aliàs mutaretur.

ADDENDUM est, quòd quando dicitur non recipi forma materialis, non hoc sensu dicitur, quasi de novo non actuet, nec uniat, sed quòd non sit forma nata conservari independentè à subiecto.

DICES septimò. Persona Divina defacto exercet rationem causæ materialis in unione Hypostatica.

RESPONDETUR. Negand. Anteced. semper enim causalitas materialis, eductionem importat: natura autem humana non educitur è verbò, nec recipit in se naturam humanam, sed illam terminat; quamvis autem dicatur sustentatio est terminativa, non autem subiectiva.